

Izhaja ob 4. zjutraj. Stane mesečno Din 55.—; za iznajetno Din 40.— noobvezno. Oglasi po tarifu. Uredništvo: Ljubljana, Knafova ulica št. 5/L. Telefon št. 72, ponoči tudi št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36. Inzeratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492. Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta. Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Današnja številka obsega 16 strani in stane 3 Din.

Ljubljana, 20. februarja. Svoje stališče glede vstopa Nemčije v Zvezo narodov smo na tem mestu že parkrat razložili. Nismo med tistimi, ki odrekajo nemški »republik« mesto v ženevski meddržavni organizaciji. Mi slimo tudi, da pripada Nemčiji stalen sedež v Svetu Zveze narodov. Nemčija je navzlic porazu v svetovni vojni država, ki ji ne gre osporavati prostora med velesilami. To mnenje smo zastopali, pri njem ostanemo. Povdarjali pa smo tudi, da vstop Nemčije ne sme zametati v Svet Zveze narodov še drugim državam. Opozarjali smo na čudapolno dejstvo, da je Evropa po polovici slovanska in vendar ni niti en slovanški narod zastopan v Zvezinem Svetu. Zategadeli smo podpirali in še vedno podpiramo zahtevo bratske poljske republike, da se ji dodeli stalen sedež v Svetu Zveze narodov. Pristavili pa smo, da se s tem ne sme zaključiti udeležba drugih slovanskih držav v vrhovnem zboru ženevske meddržavne korporacije. Mala antanta pomeni po svoji politični, gospodarski in vojaški veljavi tudi toliko, da se je ne sme zametavati v bodočnosti.

Kako bo sprejeta poljska zahteva v Ženevi se bo v kratkem pokazalo. Dosedaj se razen ožjih prijateljev in Francije nihče ne poteguje preveč prisrčno zanjo. Odpor v Angliji in zlasti v britanskih dominijonih je naravnost kategoričen. Severne germanske države, zlasti Švedska, se tudi enodušno protivijo takojšnji pristavitvi Poljske med stalne člane Sveta Zveze narodov. One so mnenja, da vstop Nemčije ne sme dobiti nobenega nadomestila kje drugje. Vse torej kaže, da se poljska želja za enkrat še ne bo izpolnila. Kar je odloženo pa se zato še ne sme smatrati kot izgubljeno. Trenutno moramo računati z vstopom Nemčije v Zvezo narodov in z njenim stalnim sedežem v Zvezinem Svetu brez sleherne kompenzacije. Kakšen ogromen preobrat v Ženevi in v celi mednarodni politiki to pomeni, o tem smo tudi že večkrat razmotirali. Nemčiji je dana priložnost in tudi pravica, da v Ženevi načne vprašanje poljskega koridorja. Gornje Šlezije in da sproži manjšinski problem. Po Zvezinih pravilih sme celo podvreči novemu razmotrivanju vse mirovne pogodbe, sme se zavzemati za priključitev Avstrije Nemčiji. Nihče ji tega ne more braniti in da se bo svoje pravice v polni meri poslužila, smo izvedeli iz merodajnih nemških ust.

V nevarnosti je torej politična konstelacija, kakršno je ustvarila zmaga zavencikov v svetovni vojni. Kot si Nemci zamišljajo eventualne izpremembe, bi šle te le na rovaš zmagovalcev v svetovni vojni. Ni torej čudno, da so neposredno prizadeti pričeli razmišljati, katere korake naj ukrenejo, da ne prekorači nemško prizadevanje dopustnih mej. Zadnje čase se mnogo govori o garancijskem paktu, ki naj zveže Francijo, Italijo in Jugoslavijo. Baje se vrše med Parizom in Rimom pogajanja, ki segajo do Beograda. Tozadevne vesti so bile demantirane, vendar se uporno vzdržujejo. Nam se zdi garancijski pakt med omenjenimi tremi silami mogoč in tudi koristen, če ima veljati kot dopolnilo k paktu Male antante. Smatramo pa pri tej priliki za neobhodno nujno povdariti, kar smo neprestano naglašali, da sodimo možnost boljših ali slabših sosedskih odnošajev z Italijo po boljšem ali slabšem postopanju Italije s slovansko manjšino v Primorju.

Italija nima niti najmanjšega razloga prezanjati ta živelj, ki so ga mirovne pogodbe spravile v njene meje. Sloveniji in Hrvatiji v Primorju so lojalni državljani kraljevine Italije, ki vrše vse dolžnosti dobrih državljanov. Njihova državljanstva in človečanska pravica je, da se jim da na drugi strani isto pravno in dejansko ravnopravnost kakor vsem drugim njihovim sodržavljanom. Nobena kultura in pravna država ne bi imela moralne opravilnosti s političnimi, kulturnimi in gospodarskimi represalijami uničevati njihov obstoj. Temeljito izboljšanje dosedanjih nevdržnih razmer v Julijski Krajini ni le v interesu stva, marveč tudi v interesu prijateljstva obeh državnih sosed.

Ali naj bo eventualno razširjenje in poglobitev prijateljskih odnošajev med Jugoslavijo in Italijo res možno in iskreno, to odvisi v prvi vrsti od Italije same. Pot, ki vodi tja, ji je dovolj znana.

Naša delegacija v Ženevi
Beograd, 20. februarja. p. Na zasedanje Zveze narodov, ki se začne dne 8. marca v Ženevi, odpotuje kot naš glavni delegat zunanji minister dr. Ninčič sam. Spremljajo ga bodo poslanik v Bernu dr. Milutin Jovanović, inž. Juraj Krnjević, Konstantin Fotić, načelnik oddelka za Zvezo narodov v zunanjem ministrstvu in kot tajnik Dušan Gjorgjević.

Pred zaključkom načelne proračunske razprave

Politična situacija popolnoma mirna, razven divjanja klerikalcev v Narodni skupščini, katere si je včeraj privoščil Stjepan Radić. — 24. t. m. se bo vršilo načelno glasovanje o proračunu.

Beograd, 20. februarja, p. Današnja dopoldanska seja Narodne skupščine je bila izredno živahna. Zunanji minister dr. Ninčič je skušal popraviti slabi vtis Radićevega brbljanja o Pellegrinettiju, vendar se mu je popravek prav slabo posrečil. Prosvetni minister Stjepan Radić je hotel blamažo s Pellegrinettijem prekriti z daljšim govorom, ki je bil predvsem naperjen proti klerikalcem. Označil jih je kot ljudi, ki trgujejo z vero, z dušami in z rodbinami. Klerikalci so mu besno odgovarjali.

Zvečer je poslanec Smodej poslal predsedništvu Narodne skupščine pismo, v katerem zahteva od njega zaščite pred napadi prosvetnega ministra Radića, češ, da smatra on poslance opozicije kot nekake živali. Interesantno je, da zahteva zaščite pred napadi prosvetnega ministra, ki niti ni član Narodne skupščine.

Razen sestanka Narodne skupščine ni bilo danes posebnih političnih dogodkov. Sklicana seja radikalnega kluba se ni mogla vršiti, ker so poslanci večinoma že odpotovali iz Beograda. Ministrski predsednik Pašić je bil vse popoldne v svojem kabinetu in je sprejel par radikalnih prvačkov, med njimi tudi Aco Stanojevića, ki je sinoči prišel v Beograd. Pri izhodu iz ministrskega predsedništva je izjavil g. Pašić vašemu dopisniku, da je položaj popolnoma normalen in da ni pričakovati nič posebnega. Popoldne je imel sejo tudi radićevski poslanski klub, po čije zaključku se je prosvetni minister Stjepan Radić odpeljal v Zagreb.

Načelna proračunska razprava se približuje h koncu in bo zaključena 24. tega meseca, ko se bo vršilo načelno glasovanje.

Ninčičev odgovor na interpelacije o Pellegrinettiju

Na včerajšnji seji je minister Momčilo Ninčič opravičeval izbruhe Stjepana Radića proti vatikanskemu poslaniku Pellegrinettiju. — Med debato je prišlo do ostrih spopadov med Radićem in klerikalci.

Beograd, 20. februarja, r. Današnja seja Narodne skupščine se je pričela ob 9. dopoldne. Po prehodu na dnevni red je prvi govoril vodja nemške stranke dr. Kraft, ki je uvodoma naglašal, da noče imeti nobenega političnega govora in da hoče govoriti samo o proračunu, ki bi moral v razmerju s predvojnimi računi znašati 6200 milijonov. Govoril je tudi o manjšinskem vprašanju ter se pritoževal nad postopanjem z Nemci v Jugoslaviji, četudi so bili vedno lojalni državljani. Povdarjal je, da v Nemčiji goje veliko prijateljstvo napram srbskemu narodu, ki so se ga med vojno naučili ceniti kot dostojnega tekmeča. Ob koncu svojega govora je izjavil, da bo glasoval proti proračunu.

Nato je zunanji minister dr. Ninčič odgovarjal na interpelaciji posl. Vilderja in posl. dr. Hohnjeca v zadevi incidenta med Radićem in nuncijem Pellegrinettijem. Predvsem je dr. Ninčič izrazil svoje obžalovanje, da ni bil na včerajšnji seji skupščine, da bi takoj odgovoril posl. Sv. Pribičeviću. Nato je odgovarjal na vprašanja posl. Večeslava Vilderja zaradi Radićevih izjav o nun. Pellegrinettiju ter zanikal, da je St. Radić poboval v Dalmacijo na inicijativo in po prejšnjem sporazumu z zunanjim ministrom in ministrom ver. Na vprašanje posl. Vilderja, kaj namerava zahtevati, da bo zastopnik Sv. stolice ostal v mejah svojih dolžnosti, ki so v zvezi z njegovim položajem, je dr. Ninčič izjavil, da ni papežev nuncij Pellegrinetti niti sedaj kakor tudi ne kdaj prej prekoračil mej svojih dolžnosti. (Glas iz opozicije: Minister prosvete trdi, da jih je prekoračil.) Nato je zun. minister dr. Ninčič odgovarjal na štiri vprašanja, ki se nanašajo na isti incident. Izjavil je, da St. Radić ni imel na svojem potovanju nobenih zlih namenov proti papeževemu nunciju in kot enakopraven tovariš St. Radića ni

ma pravice določati mu, kaj naj govori v skupščini, zaradi česar tudi ne more dati nobenega odgovora. Na vprašanje dr. Hohnjeca, kakšno zadoščenje namerava dati papeževemu nunciju, je dr. Ninčič izjavil, da je Pellegrinetti izrazil svoje obžalovanje, ker se je njegov govor tolmачil v tem smislu. Na koncu je reagiral dr. Ninčič na besede dr. Hohnjeca, da se katoliška cerkev ne smatra v tej državi kot enakopravna ter je naglašal, da to ni resnica, ker uživa popolno enakopravnost kakor tudi vse ostale dopuščene veroizpovedi.

Za tem je govoril posl. dr. Hohnjec, ki je naglašal, da obstoji averzija proti katolikom in da izhaja ta averzija iz okolice St. Radića. Povdarjal je tudi, da se v Beogradu goji nasprotstvo proti katoliški cerkvi, kar je razvidno tudi iz pisave beograjskih listov.

Nato je prosvetni minister St. Radić imel daljši govor, v katerem se je predvsem bavil s položajem katehetov, nakar je prešel na vprašanje klerikalizma v splošnem, o katerem pravi, da je nekaj drugega kot rimsko-katoliška cerkev. Samo klerikalizem se mora smatrati za sovražnika, med tem ko je katolicizem svetinja. Izjavil je, da mora kakor Gambetta reči, da je klerikalizem nevarnost za državo. Naglašal je, da so klerikalci ničle in da jih bo pri prihodnjih volitvah v Sloveniji pomelel.

Zaradi Radićevih napadov so se klerikalci svedeli silno razburili in Radića prazerno opsovali. Posl. dr. Hohnjec je ponovno govoril in zavračal izvajanja St. Radića, nakar je poročeval večine dr. Gavrilović odgovarjal na nekatere opazke dr. Krafta. Končno je govoril še dr. Kraft radi osebnega pojasnila, dr. Gavrilović mu je ponovno odzvaljal. Seja je bila zaključena ob pol 1. popoldne. Prihodnja v ponedeljek dopoldne.

Izjalovljen spor

Rim, 20. februarja, d. Kakor hitro je znan min. predsednik Mussolini za govor avstrijskega zveznega kancelarja dr. Ramka v glavnem odboru dunajskega parlamenta, je naročil italijanskemu poslaniku na Dunaju, naj napravi pri dr. Ramku diplomatski korak in zahteva od njega podrobnejša pojasnila glede Južne Tirolske in združitve z Nemčijo. Italijanski poslanik Bordonaro je posetil kancelarja in sporočil v Rim odgovor, o katerem poroča »Popolo d'Italia«, da je Mussolini že dobil zadovoljiva pojasnila in da se more spor smatrati za poravnani.

Nova naredba o nedeljskem počitku v trgovinah

Beograd, 20. februarja, p. V smislu zakona o zaščiti delavcev bo minister za trgovino in industrijo prihodnje dni izdal naredbo po kateri smejo biti v krajih, ki imajo manj kot 10 tisoč prebivalcev, ob nedeljah odprte trgovine do 2. popoldne.

Francija za Poljsko

Pariz, 20. februarja, d. Poljski poslanik Chlapowski je imel včeraj v društvu prijateljev Poljske govor, v katerem je zahteval, naj se Zveza narodov v na svojem prihodnjem zasedanju meseca marca organizira v tem smislu, da vstopi v njen svet tudi Poljska kot stalna članica. Vojni minister Painlevé je odgovoril, da se Poljska pri tej svoji zahtevi lahko zanaša na pomoč Francije. Poljski poslanik naj pove v Varšavi, da Francija ne bo nikdar pozabila na svoje prijatelje in svoje dolžnosti.

Izid volitev v Rumuniji

Bukarešta, 20. februarja, k. Pri občinskih volitvah je večina podeželskih občin in 63 mest glasovalo za listo liberalne stranke, ki jo vodi Bratianu. Združena opozicija je zmagala v 40 mestih. Ožje volitve ne bodo mnogo izpremenile na sedanjem stanju.

Bukarešta, 20. februarja, p. Vlada je na občinskih volitvah, v kolikor so doslej znani njeni izidi, dosegla veliko večino na deželi. Združena opozicija je zbrala v Bukarešti za svoje kand date okrog 16 tisoč glasov, vlada pa je 7 tisoč. Opozicija je zmagala tudi v nekaterih večjih mestih. Potrebno bodo ožje volitve v kakih 20 mestih. Zanimivo je, da obe stranki, vlada in opozicija, pravita, da sta izšli kot zmagovalki iz volitev.

Mednarodna ureditev delovnega časa

London, 20. februarja, s. Povabila na delovne ministre Nemčije, Belgije, Francije in Italije ter na direktorja mednarodnega delovnega urada Thomasa za udeležbo na konferenci v Londonu, ki bi se bavila z vprašanjem mednarodnega odgovora za ure ditev delovnega časa, so bila sedaj razposlana.

Nepričakovana volilna zmaga angleške delavske stranke

London, 20. februarja, d. V industrijskem okraju Darlingtonu je pri nadomestnih volitvah v spodnjo zbornico dosegla delavska stranka nepričakovano zmago. Dobila je 12965 glasov proti 12636 konservativcev in 3573 liberalov, torej večino 329 glasov. Konservativni so imeli dolgo let ta volilni okraj v svoji posesti.

Po odkritju zarote na Grškem

Zarotniki internirani na otoku Santorin. — Nove preiskave in aretacije. — Vodja zarote je bil polkovnik Plastiras. — Izredno sodišče za »velezdajo«.

Atene, 20. februarja, r. Aretirane zarotnike so v pretekli noči prepeljali iz Falerona na bojni ladji na otok Santorin v Arhipelagu.

Povodom odkritja zarote je vlada ukrenila stroge ukrepe proti političkom venelističnega bloka, pri katerih je bilo izvršenih več hišnih preiskav. Aretirana bivša ministra Papanastasiu in Kafandaris bosta konfinirana na otoku Santorin.

Policijske je tekomo noči izvršila več novih aretacij. Imena aretirancev še niso znana. Med njimi so tudi nekateri oficirji. Aretiran je bil tudi bivši minister Geronte.

V vladnih krogih se trdovratno zatruje, da je bil glavni vodja zarote proti režimu Pangalosa bivši voditelj grške revolucije polkovnik Plastiras. General Kondilis bi imel pripraviti protirevolucijo v Atenah samih, med tem ko bi moral Plastiras organizirati oboroženo vstajo v grški Makedoniji. Poroča se celo, da je polkovnik Plastiras pred nekaj dnevi odpotoval s tujim

potnim listom v Švico in da se trenutno nahaja po zadnjih vesteh v južni Srbiji in sicer tik grške meje. Na odredbo Pangalosa je v Grški vzpostavljeno izredno vojno sodišče za zločine velezdaje in prestopke proti državnemu redu.

Uradni list objavlja naredbo, s katero se ustanavlja izredno vojno sodišče za sojenje zločinov velezdaje in prestopkov zoper obstoječi red v državi. Ta svoj ukrep motivira vlada s sledečim: Dočim dosledno izvaja svoj program, ki gre za tem, da pnehajo prepriji zaradi politične vladavine in da se zagotovi mir v deželi, gonita nepomirljivost in revolucionarna reakcija gotovih strank in ljudi, ki so postali spricho »pomirjevalnega duha« vlade predrzni, izvestne osebe celo do poskusa, s silo vreči dosedanjo vladavino in spremeniti družabni red. Da se kaj takega prepreči, je vlada storila odločne korake in se je pripravila na vse možnosti.

Madžarski parlamentarni odbor končal preiskavo

Odbor je odklonil vse predloge opozicije, ki bo nadaljevala odločen boj proti vladnim strankam. — Za danes napovedane demonstracije prepovedane. — Francozi zaslišujejo Schultzeja.

Budimpešta, 20. februarja, d. Preiskovalni odbor je imel včeraj od 5. popoldne do skoro polnoči sejo, na kateri se je do konca razpravljalo o poročilu glede ponarejevalcev francoskih frankov. Odbor je končno izjavil da je preiskava končana.

Budimpešta, 20. februarja s. Komunike o včerajšnji seji preiskovalnega odbora javlja da se je dokazilno postopanje v parlamentarnem preiskovalnem odboru končalo. S tem so bili odklonjeni vsi predlogi opozicije za razširjenje postopanja.

Na dnevni red današnje seje odbora se je v splošno presenečenje stavila razprava o poročilu. Poročevalec odbora je poslanec Rubinek. Opozicija, ki sedaj ni imela niti prilike, da bi proučila stenografski zapisnik je s tem postavljena pred gotovo dejstvo in ne bo mogla več sestaviti minoritetnega poročila. V teh okoliščinah je določena, da bo na vsak način preprečila glasovanje o poročilu, ter hoče doseči, da bo seja trajala do zjutraj.

Demokratski člani odbora so imeli danes ponoči konferenco ki je trajala do pol 4. zjutraj in na kateri so sklenili odločen boj proti postopanju večinskih strank. Pooblaštil so poslanca Vaszonyja, naj čimprej iz-

deja manjšinsko poročilo opozicije.

Policijske je storila vse potrebno, da se jutri ne bo kršil mir in red. Vse prošnje za obhodo po mestu in za zborovanja je odklonila. Uprava mesta je izjavila, da je mir za jutri popolnoma zajamčen.

Poročevalec parlamentarnega preiskovalnega odbora poslanec Rubinek je dal listu »Pester Lloyd« nastopna pojasnila: Danes se nisem imel prilike pregledati opozicijskega lista. Vseled tega še nisem mogel dobiti vtise kako so včerajšnji dogodki vplivali na opozicijo. O kakim puču ali nasilstvu manjšine ne more biti niti govora. Preiskovalni odbor je včeraj zaključil dokazilno postopanje, ker je zadeva popolnoma jasna.

Dunaj, 20. februarja, s. Kakor poročajo listi, se je tukaj ugotovilo, da so manjši tiskarski stroji falzifikatorji dobili z Dunaja.

Berlin, 20. februarja, r. Francoski detektiv in inšpektor francoske banke sta včeraj zasliševala aretirana Arthurja Schultzeja o njegovem bivanju v Budimpešti. In njelovih zvezah z madžarskimi krogi. Schultze je izjavil, da je delal v Budimpešti pod gotovim pritiskom, da je bil stalno nadzorovan in da es je bal za svoje življenje.

Težaven položaj Luthrove manjšinske vlade

Obstoj vlade odvisen od neprestanih koncesij. — Dr. Luther o potrebi reforme davčne politike.

Berlin, 20. februarja, d. Položaj vlade je vse prej kot rožnat. Nekateri govore že o krizi, ki je neizbežna, ker mora manjšinska vlada vedno lavirati, da se vzdrži na površju. Zato je njen položaj odvisen zgolj od koncesij, ki jih mora delati zdej na levo, zdej na desno. Ko je na včerajšnji seji glavnega odbora državnega zbora prišel na razgovor na četrtkovni seji obrazloženi gospodarski in finančni program vlade, se je pokazalo, da je ta program naletel na odpor ne samo pri nemških nacionalcih, ampak tu di pri njihovih nasprotnikih, social. demokracih. Nemskim nacionalcem se zdi znižanje gotovih davkov kakor ga predlaga kabinet nevarno. Pravijo, da to v sedanjih razmerah nikakor ni na mestu. Niso izključeni v kratkem večji izdatki, za katere potem ne bi bilo kritija. Govornik socialno-demokratske stranke je nasprotno trdil, da je ozka zveza med gospodarsko krizo in višino neposrednih davkov. Iz tega se vidi, da se ima vlada boriti s precejšnjimi težavami, ki jih bo mogla odstraniti le za ceno izdatnih in morda tudi dalekosežnih koncesij.

gledje znižanja neposrednih davkov, rekoč, da je bila v finančnem in gospodarskem pogledu nemška politika pred dvema letoma drugačna, kot je danes. Takrat je bilo treba vse sile napeti, da se reši in začeti propadajoča valuta. Šele ko se je uvedla zlata valuta in so začela prihajati v deželo inozemska posojila, je bilo mogoče misliti na reformo davčne politike, oziroma na znižanje davčnih bremen. Sedaj je to vprašanje postalo aktualno in ga ni mogoč odstaviti z dnevnega reda, ako nečemo, da postane gospodarska kriza še bolj resna kot je itak.

Pomirjenje med egiptovsko vlado in Zaglul pašo

Kairo, 20. februarja, d. Včeraj popoldne se je pod predsedstvom Zaglul paše sestala narodna konferenca in je po daljši debati sprejela predlog o miru, ki ga je stavila vlada. V smislu tega sklepa se bodo poslej udeležili zaglulisti bodočih volitev, ako ne bi med tem kabinet sprejel kakih novih zakonov, ki bi onemogočili izvajanje dosedanjega volilnega zakona. Nadaljni pogoj je, da vlada ne pristane na kakršnekoli nove pogodbe, ki bi se nanašale na odstopev enega ali drugega kosa dežele. Ta točka se predvsem nanaša na oazo Džerubub, za katero se posebno zanima Italija in je že stavila zahteve. Zborovanje je bilo popolnoma mirno ob prisotnosti kakih 1400 delegatov. Vse varnostne odredbe policije so bile odveč.

Dr. Luther je potem nadaljeval: Takoj po londonskem dogovoru se je začel po določenem načrtu znižavati davek na poslovni promet. Ko so v gospodarstvu sedaj že skoraj izginitle doceala umetne eksistence je treba sedaj posvečati čim večjo pozornost gospodarstvu.

Novi italijanski poslanik v Berlinu

Berlin, 20. februarja, s. Državna vlada je dala sgrement nasledniku dosedanjega italijanskega poslanika v Berlinu Bosdarija, dosedanjemu poslaniku v Buenos Ayresu Aldobrandi Mareseottiju.

Narodne manjšine in Zveza narodov

London, 20. februarja, s. Reuterjev urad poroča iz Ženeve: Kljub izjavi Mussolinija, da Italija ne bo dopustila razprave o vprašanju nemških manjšin na Južnem Tirolskem, bo zelo težko preprečiti tako razpravo na prihodnjem zasedanju Zveze narodov. Že na zadnjem zasedanju je doktor Nansen opozarjal na vprašanje manjšin ter zahteval zanje varstvo v interesu evropskega mira. Tudi prof. Apponyi je za madžarske manjšine v nasledstvenih državah zahteval bolj aktivno kontrolo po Zvezi narodov. Iz tega izhaja, da se razprava o tem problemu ne bo dala lahko preprečiti.

Darujte za sokolski Tabor!

Kdo je ustvaril Jugoslavijo?

Važen odlomek iz velikega govora Svetozarja Pribičevića v petkovi seji Narodne skupščine.

(Po stenografskem zapisniku.)

Včeraj smo priobčili kratko telefonsko poročilo o govoru Svetozarja Pribičevića, ki ga je imel ob priliki proračunske debate v petek popoldne v Narodni skupščini. Radi politične in zgodovinske važnosti priobčujemo danes po stenografskem zapisniku oni del njegovega govora, ki se tiče vprašanja ustvaritve Jugoslavije. Svetozar Pribičević je govoril:

«Neka izjava, ki je padla od strani predsednika vlade, se mora zavrniti, ako je točna. Ne vem, v koliko g. novinarji točno beležijo izjave predsednika vlade. Navaja se, da je predsednik vlade dejal — menda v aludiraju na neko mojo izjavo — da te države niso ustvarila nobena Narodna veča, temveč zavazniki, ki niso hoteli, da se osnujejo male države. Mislim, gospoda, da ni treba političnim čimteljem, ki so odgovorni, dati izjav, ki se napačno pojmujejo v javnosti in ki se more predstavljati v luči, katera ne konvenira duhu narodnega edinstva. G. predsednik vlade in vsem vam, gospoda, pravim tole:

Ta naša država, takšna in tolikšna, kakršna je, je bila ustvarjena zato, ker jo to želel narod, ki je v tej državi. (Minister javnih del g. Uzunović: Samo zato?) Zato, a ne samo zato! Jaz vam pravim, gospoda, ako bi se ta Narodna veča ne bi izjavila za zedinjenje s Srbijo, bi Ljubljana in Zagreb nikdar ne bila v tej državi! To vam jaz pravim. (Dr. Angjelinović: Ker je bil Radić prvi za svobodno hrvatsko državo!)

Slavna in junaška dela, ki so jih izvršili naša vojska in naši dobrovoljci — kateri je bilo po poročilu, ki ga je dal meni g. predsednik vlade v decembru l. 1918, okoli 20 do 30 tisoč, pa so torej bili z ozirom na to glavno jedro na solunski fronti — vsa ta slavna in junaška dela bi ne bila dovoljna, da se ustvari tolika država. Ona se je ustvarila tako veliko zato, ker je narod tako hotel.

In, gospoda, ne žalite ta narod ter ne predstavljajte ga samo kot osvoini narod. (Glasovi v centru: Nikdo ga ne predstavlja kot osvoini narod. To ni resnica! — Hrup.) Ko se je l. 1918, delalo naše zedinjenje, so kljub dobremu razpoloženju naših zavaznikov, napram nam, prihajala poročila srbske vlade v Zagreb in v Ljubljano, naj se ekspresno izjavljamo za zedinjenje vsi, ki smo za to, da bi se politično dejstvo teh naših izjav moglo uporabiti v našo narodno in državno korist. Da bi ti naši zavazniki — ki so ustvarili male države, kakor je Madžarska in kakor je Avstrija, ki sta v našem najbližjem sosedstvu — ustvarili morebiti tudi našo državo manjšo, kakor je danes, — ako bi bil naš narod proti zedinjenju — mislim, da ni nikogar v tej zbornici, ki bi nad tem dvomil. (Glas z desnice: Teža nihče ne oporeka!) Kaj se potem upirate, kadar slavimo našo vojsko in našo dobrovoljce? Nikar ne govorite z omaroževanjem o delovanju in delu naših Narodnih več, ki so v kritičnem trenutku razumela svojo veliko zgodovinsko nalogo in narodno dolžnost. (Klici z leve: Tako je! — Odobranje.)

Kar pa se tiče onih naših dobrovoljcev, ki so prebili solunsko fronto, ki so se slavno borili na Kajmakčalanu in na Dobrem polju, vam moram še enkrat reči, gospoda, da se tako nedostojno, kakor se ž njimi postopa v naši državi, ne postopa v nobeni drugi državi. Zakaj, zagotavljam vas, da bi se vsak češki minister sramoval predložiti predsedniku republike ukaze, s katerimi se levonarji odpuščajo iz državne službe. (Ploskanje na levo.)

Tu na doživljamo, da se ti slavni borci s Kajmakčalana in Dobrega polja enostavno mečejo iz državne službe, ker zahtevalo oni, ki so vodili protinarodno politiko tedaj, ko so dobrovoljci nosili svoje glave na prodaj. (Klici z leve: Tako je!)

Samostojne kmetske stranke ni več!

Njeni bivši pristaši nimajo nobene obveznosti več napram njej in njenim voditeljem.

Pod naslovom «Samomor Pucljeve stranke» priobčuje zadnja številka «Domovine» članek, ki bi ga ne smel prezeti noben pristaša bivše SKS. Radi splošne zanimivosti ga priobčujemo v celoti, glasi se tako-le:

Ko se je Pucljeva Samostojna kmetska stranka združila s Prepeluhovimi republikanci v Zvezo slovenskega kmetskega ljudstva, je «Kmetički list» pisal, da ostane Pucljeva stranka še nadalje samostojna organizacija in da je stopila z radičevci v zvezo samo zaradi skupnega sodelovanja v korist kmetskega ljudstva. Takrat je poslanec Puclji ob vstopu radičevcev v vlado računl, da bo postal kot član radičevskega poslanskega kluba v novostavljeni vladi minister in da bo tako zastopana v njej tudi Slovenija po svojem zastopniku.

Opozorjali smo, da se g. Puclji hudo moti in da bo njegova stranka izgubila še tisto malo navidezno samostojnost, kolikor si jo je obdržala. Čas je pokazal, da smo imeli prav. Poslanec Puclji ni postal minister in zgodilo se je se več: v Zvezi slovenskega kmetskega ljudstva je moral odstopiti svoje mesto Stjepanu Radiću, ki je postal njen predsednik. Tako se je SKS popolnoma podvržila komandi Stjepana Radića, ki ne dovoljuje svojim poslancem niti toliko svobode, da bi smeli pri posameznih ministrih brez njegovega privolenja posredovati za kmetske koristi. Poslanec Puclji se je torej pošteno vračunal, in sicer tem bolj, ker po desetmesečni dobi, od kar je za prevzikelarja v Radičevi politični torbi, tudi ne more na ničesar pokazati, kar bi se moglo smatrati za naše kmete kot koristna posledica njegove zveze z Radićem. Opozorili smo že svoječasno na povišana davčna bremena pod radičevsko-radikalno vlado kakor tudi na novi za 3000 milijonov večji državni proračun.

Po bridkih izkušnjah, ki sta jih doživela poslanec Puclji in njegova stranka v prijateljstvu z Radićem, zlasti pa po brezdelju, ki ga je pokazala radičevsko-radikalna vlada po svojem devetmesečnem obstoju, bi vsakdo pričakoval, da se bo g. Puclji polagoma samometoval in da si bo skušal priboriti v Radičevi stranki primerno veljavo in vpliv že glede na to, ker je zatrijeval od vsega početka, da ohranja SKS svojo samostojnost. Poslanec Puclji seveda ni bil tako pameten, pač pa je zagnal iz svojih rok zadnjo karto, ker je obupal nad svojo igro in se popolnoma izročil Stjepanu Radiću na milost in nemilost. Če bi šlo samo za poslanca Puclja, bi mi ničesar ne rekli. Puclji je prevrnil že veliko političnih kozolcev in pri večjem številu ne igra eden več ali manj posebne vloge. Stvar pa je popolnoma drugačna, ako pomislimo, da je Puclji zapeljal v Radičevce torbo tudi svoje voljce, ki pri volitvah gotovo niso zato volili Puclja za poslanca, da bi se čez noč po njegovi zaslugi zbudili kot radičevci.

Gospod Puclji je prodal samostojnost svoje stranke Stjepanu Radiću in ni dobil za to niti skleda leče. Namesto, da bi skušal rešiti, kar se rešiti more, na tla svoje ljudi sedaj v še večjo odvisnost od samovolje Stjepana Ra-

dića, ki ga noben pameten človek v naši državi ne smatra več za resnega, ker vsak dan sproti preklicuje, kar je prejšnji dan izjavil.

Minulo nedeljo je imel v Ljubljani sejo glavni odbor Zveze slovenskega kmetskega ljudstva, ki je sklenil, da se ta zveza zopet preoimuje in pretvori v enotno stranko. To se pravi, da se samostojni kmetske odredbe poslednji svojih navideznej samostojnosti in da tudi formalno prestopijo v St. Radičev stranko.

Ta sklep potrjuje mnenje, da se poslanec Puclji po enoletnem brezuspešnem sodelovanju z radičevci ni prav ničesar naučil in da hoče podreti za seboj zadnje mostove, ki bi mu morebiti še omogočili povratek od brezplodne radičevske politike. Opozorjamo tudi na to, da je glavni odbor Zveze slovenskega kmetskega ljudstva sklenil, da hoče ostati še nadalje pri sedanjih radičevski politiki, ki je pač pomnožila v ogromni meri delo davčnih eksekutorjev in ki so ji gospodarske koristi Slovenije in slovenskega kmetskega ljudstva deveta briga. Reči moramo, da je glede na ta sklep res zelo nujno potrebno, da se Pucljeva zveza prekrsti, da bo tudi na zunan videti taka, kakršna je. Naj se imenuje zveza Stjepana Radića in poslanca Puclja v škodo slovenskega ljudstva.

Vprašanje pa je, kaj bodo rekli na to oni slovenski kmetski, ki so vstopili v SKS ob njegovem rojstvu s prepričanostjo, da bo stranka res zastopala njihove koristi tako, kakor bodo oni hoteli, da bodo res vodili samostojno kmetsko politiko. Mnogi, ki so spoznali, da služi SKS poslancu Puclju samo za njegove politične kozolce, so mu že davno pokazali hrbet. Nekateri pa so ostali poleg tudi še potem, ko je bila z ostanjem zveze potisnjena SKS v stran ravno zaradi zagotavljanja posl. Puclja, da ostane njihova samostojnost tudi nadalje zavarovana.

Z nedeljskim sklepom glavnega odbora Zveze slovenskega kmetskega ljudstva pa je proglašena tudi formalna smrt SKS in je izbrisana s političnega pozorišča tudi zadnji ostanek njene samostojnosti.

SKS ni več! S tem, da je izbrisana ta stranka iz političnega življenja slovenskega kmetskega ljudstva, pa je tudi prenehala napram njej vsaka obveznost vseh tistih, ki so mislili, da morajo vztrajati ob njeni strani, ker so to stranko volili. Samostojne kmetske stranke ni več in njeni bivši pristaši zato tudi nimajo nobene obveznosti več napram njej in njenim voditeljem, ki jih niso volili na radičevskem programu.

Kdor je imel še kakšne pomisleke o tem, ali naj ostane še nadalje ob strani Puclja, Prepeluha in Radića, je sedaj prost, ker so ti gospodje Samostojno kmetsko stranko razbili.

Ali ste naročili vsaj enega znanca ali znanko na tednik „DOMOVINO“?

Revizija volilnega reda za trgovinsko zbornico

Poslabšanje veljavne naredbe v prid klerikalcem. — Plod radičevsko-pucljevskih spletk.

Beograd, 19. februarja.

Listi se te dni zabeležili izjavo ministra trgovine dr. Krajača, da bo v najkrajšem času predložil ministrskemu svetu v odobrenje novo naredbo o volilnem redu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Minister zagotavlja, da se je dal voditi zgolj od stvarnih ozirov.

Ta odstavek je vzbudil v krogih demokratskih poslancev tem večjo pozornost, ker je znano, da se uveljavljenje volilnega reda za ljubljansko Trgovsko zbornico že več nego pol leta zadržuje baš iz nestvarnih, zgolj političnih razlogov in da je bil iz istih razlogov volilni red z dne 30. junija 1925 podvržen naknadni reviziji.

Ljubljanska Trgovska zbornica posluje danes stvarno še v svoji stari predvojni sestavi. Že od l. 1920, je vprašanje novih volitev stalno na dnevnem redu. Medtem je bila po zaslugi SDS zakonitena moderna reorganizacija te najvažnejše naše gospodarske institucije, ki pa se dosedaj ni mogla izvršiti, ker se še niso vršile volitve. Zbornica je svoj čas sama izdelala nov moderen volilni red ter ga je kot svoj soglasni predlog predložila trgovinskemu ministru. Da se v bodoče onemogočijo nekdanje volilne zlorabe, je zbornica zlasti tudi predlagala uvedbo direktnega osebne glasovanja. Po zaslugi SDS je bil končno zbornični volilni predlog brez bistvenih sprememb z naredbo ministra Grisozona uveljavljen 30. junija 1925 in volitve bi se imele vršiti 16. novembra 1925.

Ob nastopu RR vlade so pričele spletke. Minister Krajač ni hotel imenovati volilnega komisarija in volilno delo se ni moglo pričeti. V jesenskih dvanajstih dneh pa si je izposloval pooblastilo, da volilni red revidira. Interes na reviziji so imeli le klerikalci. Njim osebno glasovanje ni ugajalo in tudi razporeditev posameznih grup v treh kategorijah (trgovski, industrijski in obrtniški). Klerikalci so si — neznanu je še, za kakšno ceno — zasikurali pomoč gotovih slovenskih radičevskih krogov, ki so že

vse mesece sem živahno na delu, da zavlečejo volitve v novo Zbornico in s tem konstituiranje te važne narodno-gospodarske organizacije na novi podlagi, na drugi strani pa potvori volilni red in si omogočijo vršitev najrazličnejših volilnih spleterij po starem vzorcu.

To se jim je posrečilo. Minister Krajač je intrigam nasedel. Zavlečeval je volitve do danes. Dosedaj veljavna volilnega reda ni hotel izvesti, novega pa ne izdati — dokler mu ni pričela teči voda v grlo, to se pravi, dokler se ni pričel bližati termin, ko poteče njegovo pooblastilo za revizijo, t. j. 31. marc.

Po informacijah, ki so jih prejeli naši poslanci, namerava minister Krajač znižati cenzus za male trgovce, t. j. predvsem branjarje i. p. pod 20 Din pridobnine, pri najmanjši obrtniški volilni kategoriji pod 16 Din in najnižji industrijski volilni kategoriji pod 160 Din. Nadalje hoče uvesti mesto osebne glasovanja zopet pisмено glasovanje (da bodo potem zg. županji po deželi pobirali glasovnice), češ da je ustno glasovanje predrago. A pisμένο glasovanje se bo vršilo na podlagi volilnih imenikov, ki bodo razporejeni v vseh občinah. Ker je volilnih upravičencev za Trgovsko zbornico nad 40.000 in imamo v Sloveniji daleč nad 1000 občin, je lahko izračunati, da pomeni že ta predpis ogromno obremenitev in kolosalen strošek. Kdo bo plačal? Ali gosp. minister?

Posebno zaupnico namerava minister baje izreči še svojemu uradništvu s tem, da predvideva za glavnega volilnega komisarija — višjega sodnika...

Ze iz teh navedb je tudi jasno, da ima revizija volilnega reda za Zbornico služiti izključno klerikalcem in mor da še osebnim interesom enega ali drugega intriganta, ki se je udinjal klerikalcem. Odgovornost za vse to pa nosijo naši «napredni» domači radičevci, ki so pridno pri delu, da spravijo kolikor močnejše največ klerikalcev v Trgovsko zbornico. Pa se jim bo že povrnilo, in sicer tam, kjer jih to zelo, zelo boli.

Nujnost finančne sanacije v Franciji

Finančni minister Doumer o padcu franka. — Trgovci in industrijci pripravljajo demonstracijsko stavko.

Pariz, 20. februarja, d. Radi nenačnega štoka vseh tujih deviz na francoskih tziščih se je odločil fin. minister Doumer, da spregovori o tem kočljivem vprašanju nekaj besed. Izjavil je, da je politična zmešnjava zadnjih časov v Franciji v precejšnji meri vplivala na poslabšanje tečaja francoske valute. Ker se doslej še ni presrečilo parlamentu spraviti fin. načrt pod stiro, je začelo inozemstvo dvomiti nad možnostjo fin. sanacije Francije. Pri padanju franka je krepko pomagala tudi spekulacija. Fin. minister spričo vsega tega nikakor ne izgublja nade, da bodo ponehali napadi na frank. Zakaj senat je ravno tako trdno odločen kot vlada, da pride do stavljenega si cilja. Senat bo po mnenju ministra v sredo ali četrtek odobril vsa sredstva za krite primanjkljaja v proračunu.

Vse tuje devize so doslej že rekordne številke. Tako je notral včeraj angleški funt 136, dolar 28 in švicarski frank 5.28. Nova besa francoske valute se razlega s tem, da je po močni spekulaciji navzgor zaznamovani zadnje dni veliko prodaje franka v inozemstvo, zlasti v Newyork in Amsterdam. Ugodnejše tedensko poročilo o stanju francoske banke ni moglo ustaviti padanja franka.

Splošna zveza francoskih srednjih in malih trgovcev in industrijcev zahteva od vseh trgovcev in industrijcev v Parizu in na dežel, naj v petek 26. t. m. zapro svoje prostore popoldne od 5. do 7. Ta dan je ob 5. popoldne v Parizu veliko protestno zborovanje, na kojem bodo zahtevali uravnoteženje proračuna, saniranje financ. olajšanje davčnih bremen itd. Protestirali bodo tudi proti temu, da velja o novi davki za nazej v smislu zatona o lanskega decembra.

Nemčija in danska narodna manjšina

Opozorili smo že parkrat, da se pripravila Nemčija, da izrabi svoj pristop k Zvezi narodov osebno v svrhu zaščite nemških manjšin v ostalih evropskih državah. Nastop v zadevi južno-tirolskih Nemcev ji je služil kot uvod v to politiko. Sedaj je inscenirala majhen diplomatski razgovor s Češkoslovaško v zadevi nemške manjšine v CSR, popolnoma pod perspektivo bodoče taktike pri Zvezi v Ženevi. Pred nedavnim pa so se iz Berlina objavili načrti, kako je sklenila Nemčija zagotoviti eksistenco danski narodni manjšini okrog Flensburga v Schleswigu.

Baš ta zadnji slučaj je izredno hvaležen primer, da si na njem ogledamo nemško tretiranje narodnih manjšin. Nemčija je že parkrat pozvala Dansko, naj bi se sklenila med obema državama pogodba, ki bi garantirala recipročne pravice narodne manjšine na obeh straneh meje. Danska je ta poziv odbila, ne iz nespravljivosti, marveč ker se še vedno spominja l. 1864., ko je Prusija zlorabila slično zadevo, in drugič, ker je brez posebne pogodbe uredila stvar s svojo nemško manjšino.

Danska je svojim Nemcem dala trideset šol in možnost, da še pomnožijo svoje privatne šole, ki dobivajo od države subvencijo za vsakega učenca.

Poseben zakon obvezuje državo, da osnuje javno nemško šolo, kakor hitro se v kakem kraju prijavijo najmanj deset nemških otrok.

Zdaj pa je treba pogledati v Nemčijo. Tamkaj je približno enako število Dancev, kolikor je Nemcev na Danskem, a vendar imajo eno samo javno šolo v danskem jeziku in eno zasebno šolo, ki pa ne dobiva nikake subvencije. Osebo, ki je važno, da na Nemškem ne odločajo starši o tem, ali naj gre otrok v dansko ali nemško šolo, marveč državna oblast, ki preiše, če zna otrok dovolj dobro danski jezik, da spada v dansko šolo; ako se zdi oblast, da ne, tedaj ga pošljejo v nemško šolo. V prošlem letu so Nemci od 800 priglasenih otrok pustili v dansko šolo samo 400.

Nemško časopisje je poročalo pred par dnevi, da je pruska vlada dovolila, da se otvori tri nove javne šole v danskem jeziku in da bo država subvencionirala tudi zasebne šole, dalje da bo pripustila v službo v zasebnih šolah tudi take danske učne moči, ki so študirale na Danskem.

Na danski strani so napram tem vestem še precej skeptični. Naglašajo se, da so iz Nemčije že večkrat prišle slične obljube, da jim pa doslej še niso sledila dejanja. Osebito je vzbudilo ogorčenje med Danci sledeče dejstvo. Nedavno je pruska vlada razglasila, da hoče utrditi šolsko vprašanje v Schleswigu, poklicala v ta namen delegate iz te dežele; toda pozvala je take osebe, ki jih je treba prišteti med Nemce, ne med Dance; kako so ti zastopali danske koristi in želje, si ni težko predstavljati.

Navajamo gornje podatke, da si ohranimo pravo sliko o stanju narodnih manjšin v Nemčiji in izven nje. Kakor je podoba, nam bo v bodoče pač potrebno, poznati natančno nemške metode pri obravnavanju manjšinskega problema, da nas ne zavede naivnost v zasedo.

Politične beležke

+ Zastuge za Jugoslavijo. V petek je Sv. Pribičević izjavil v Narodni skupščini, da je Jugoslavija nastala zato, ker je narod tako hotel in da bi Ljubljana in Zagreb ne bila v tej državi, ako bi se Narodna veča ne izjavila za zedinjenje s Srbij, ker bi sama navdse slavna in junaška dela srbske vojske vendarle ne bila zadostna, da bi se ustvarila tolika država. Potrebna je bila tudi še enodušna volja celokupnega naroda za ujedinjenje. Včeraj, v soboto pa škofov list po svoji stari navadi zopet laže in piše, da so samostojni demokrati trobili in trobili po svojih glasilih, da si Slovenci in Hrvati niso stekli prav nobenih zaslug za Jugoslavijo ter morajo zato biti zadovoljni, ako smejo biti v tej državi, ker je vse, kar nrejemamo, le vel'kodušna milost naših Srbov. Mislimo, da je Sv. Pribičević dovolj jasno označil naše stališče in da se njegova izjava tudi popolnoma strinja z našimi trditvami, da je bilo med tistimi Slovenci in Hrvati, ki imajo zasluge za Jugoslavijo, najmanj klerikalcev in radičevcev. Nasprotno, ti so ljudje, ki so delali za Jugoslavijo, ovažali avstrijskim oblastem in za ustvaritev Jugoslavije imajo samo to zaslugo, da so se ob

prevratu potuhnili. Nihče ni odrekal Slovincem in Hrvatom zaslug za ustvaritev Jugoslavije, ker bi jih na ta način odrekal predvsem onim svobodnimislencim in naprednim možem iz njihovih vrst, ki so trpeli in umirali zanjo v ječah, taboriščah in na bojnem polju. Odločno pa moramo zavtrati tudi na drugi strani podcenjevanje zaslug srbske vojske, kakor ga je ponovno dokumentiralo klerikalno časopisje, ker je prav tako jasno, da bi brez njenih žrtev tudi ne bilo sedanje države. Najmanj pa se seveda more reči, da bi brez dr. Korošca ne bilo Jugoslavije, kakor je to že trdil «Slovenec», in najmanj ima klerikalno časopisje pravice, da se sklicuje na zasluge Slovincem in Hrvatov za Jugoslavijo, ker je to časopisje ob početku svetovne vojne in med njo stalo v službi cesarskega Dunaja in nemškega orožja. Se danes se ne more odvaditi Slovincem škodljivega hujskanja proti Srbom, kakor tudi še danes ne more popustiti trapaste gonje proti ujedinenji Jugoslaviji.

+ Kdo je avstrijakant? «Slovenec» piše, da je inteligenca, ki se zbira v SDS, vedno slikata Pašiču in Srbom slovenski narod kot avstrijski, kot manj vreden in nezanesljiv. Mi moramo odločno protestirati proti temu, da se voditelji klerikalne stranke predstavljajo kot slovenski narod. Ali je mogoče dr. Korošec slovenski narod ali na razni Zeboti? Mi smo vedno naglašali, da je slovensko ljudstvo v svojem jedru dobro, kar je pokazalo tudi ob koncu svetovne vojne, ko so se morali njegovevo razpoloženju prilagoditi tudi klerikalni voditelji. Istotako smo tudi naglašali, da ni zameriti našemu ljudstvu, ako je pod nezasišanim klerikalnim zlorabljanjem vere in cerkve oddalo glasove klerikalni stranki, pač pa se mora zameriti klerikalni stranki, da se poslužuje takih sredstev in da potem tudi zlorablja ljudsko zaupanje za svoje separatistične in s tem tudi avstrijskanske namene. Kaj naj rečemo o tudeh, ki samo razdirajo in ovirajo konsolidacijo naše države, ki ne morejo pokazati na nobeno svoje pozitivno delo in ki ne prestando slikajo Jugoslavijo kot izvor vsega zla ter vedno namigujejo, kako je bilo v Avstriji lepo in dobro, ko je na Kranjskem preganjal klerikalni deželni odbor neklerikalno uradništvo in učitelstvo s pomočjo dunajske vlade in ko je favoriziral samo klerikalno podrepanike? Kaj ni to avstrijakantstvo? Slovensko ljudstvo je sicer bilo že večkrat žrtev teh klerikalnih voditeljev in je tudi še danes, prepričani pa smo, da bodo njegova prava in zdrava čustva zopet prodrla na dan, kakor so l. 1918. Za klerikalne voditelje bo ob tej priliki samo to neprimerno, da jih slovenski naprednjaki ne bodo več rešavali, ampak bodo ž njimi temeljito obračunali.

+ Razmere o Davidovičevi stranki. Zagrebški «Novosti» poročajo, da se v Davidovičevi stranki pojavljajo različna nasprotujoča si naziranja. Na eni strani želi bivši srbski liberalec dr. Voja Vejković z malo skupino pristašev, naj bi Davidovičeva stranka stopila v najostrejšo opozicijo proti sedanjemu režimu, na drugi strani pa želi skupina dr. Kumanudija in Koste Timotijevića zopetno združitev s samostojnimi demokrati pod pogojem, da se umakneta sedanja šefa obeh demokratskih strank Lj. Davidovič in Sv. Pribičević. Tretja skupina, v kateri igra kot protitež proti Vejkoviću veliko vlogo g. Voja Marinković, pa zastopa stališče, da je naloga stranke nadaljevati delo v svrhu stabiliziranja srbsko-hrvatskega sporazuma, ki je po njihovem mnenju po krivdi sedanje radičevsko-radikalne vlade zašel na napačno pot. «Novosti» pravijo, da se Lj. Davidovič osebno še ni odkrito pridružil niti Vejkovičevi, niti Marinkovičevi struji, da pa se bo v eventualnih ugodnih okoliščinah pridružil brzokone zadnji in večji skupini, ki odobrava politiko sporazuma s Hrvati. Radi strujarstva v Davidovičevem klubu je opozicionalno stališče te stranke v današnji nejasni situaciji pasivno ali vrlo blago. — K tem izvajanjam «Novosti» treba dostaviti, da je po predvčerajšnjem govoru Svetozarja Pribičevića nastala v Davidovičevem klubu še nova razpoka. Posl. Angjelinović (demokrat) je odobral Pribičevićev govor, zlasti njegova izvajanja o sodelovanju prečanov pri ustanovitvi Jugoslavije, ker pa g. Davidovič v tem pogledu zavzema večsrbsko stališče g. Pašiča, je prišlo med obema do ostrega konflikta. Odkar je Davidovičeva stranka zatajila in pohodila program prvotne demokratske stranke, ni v njej razumljivo nobeno programatične enotnosti več. Nasprotujoča si taktična naziranja pa so nujne posledice moralnega mačka po razbitju zveze z Radićem. Po Radičevi družbi je že mnoge glava bolela, doslej pa še nikogar ne tako, kakor bivše njegove zavaznike v opozicijskem bloku.

Ameriška politika in Vzhodni Aziji

Demokratski senator King je imel te dni v Washingtonu govor o imperijalistični politiki Zedinjenih držav na Kitajskem, na Filipinih in na Haiti. Senator je mnenja, da bi morala imeti ameriška politika na Kitajskem miredoluben značaj. Nadalje je izrazil upanje, da bo ameriška vojna mornarica kmalu zapustila kitajsko in filipinsko vodovje v interesu velikih miroljubnih ciljev demokratske Amerike. Končno je zahteval v svojem govoru takojšnjo podolitev neodvisnosti Filipinom ter je povdaril, da izjavijo Zedinjene države na Haiti le začasno kontrolo, ker so posodile 26 milijonov dolarjev. Kakor hitro bo vrniti po svojih zaslugah, opustijo Zedinjene države vsako nadzorstvo.

Naši kraji in ljudje

Danilovo slavje v dram-skem gledališču

Dopoldanska intimna svečanost
Ljubljana, 20. februarja.

V buffetu ljubljanske drame je sprejemal jubilant gosp. Danilo - Cerar danes dopoldne čestitke tovarišev, prijateljev, znancev in čestitev njegovega petdesetletnega dela. Tovariši in tovarišice z odra so poskrbeli, da se je čestitanje vršilo v zelo priskrben in iskrenem tonu. Založile so buffet z jedmi in piščanci, uprava Narodnega gledališča pa je prostore dramskega poslopja okrasila z lepim zelenjem.

V prvem nadstropju je sviral mali orkester ljubljanske opere. Pri klavirju je bil naš najmlajši dirigent gosp. dr. Svára. Na drugi strani so se gostje vpisovali v Danilovo spominsko knjigo. V buffetu je bilo živahno vrvenje. Tam so se zbrali Danilovi kolegi, vodstvo opere in drame z gg. Hubadom, Poličem, Golio in Zupančičem. Prihajali so pevci in igralci in stiskali jubilantu roko s toplimi prijateljskimi čestitkami. Kolegi so poklonili svojemu tovarišu Danilu krasen srebrn, pozlačen venec z narodnimi trakovi in napisom: Dame, članice dramskega in opernega gledališča, so čestitkarjem ljubezno stregle. Družba se je kmalu zbrala okoli omizij, kjer so se med prijaznim pogovarjanjem ponavljali spomini na prvo dobo slovenskega gledališča, ko ni mogel še nihče misliti na našo odrsko petdesetletnico. Najprijetnejše je pač bilo jubilantu čestitanje gospe Valen-tine, bivše navke, Danilove soigralke iz mladih let. Jubilantu je sporočil svoje pozdrave tudi gosp. Jože Vid-mar, nekdanji «Gsel», davni Danilov tovariš na «gselovskem odru v Fürstenhofu», kakor se je glasilo sporočilo.

V izredno animirani družbi je čas nad vse prijetno potekal. Ko je bilo raz-položenje na vrhuncu, se je pojavila ga. Franja Tavčarjeva, ki je gosp. Danilu čestitala v imenu narodnega ženstva ter mu izročila denarni dar. Gosp. Avgust Praprotnik je prišel na čestitanje v imenu Dramatičnega društva, ki je počastilo jubilanta tudi z denarnim darom. V imenu mestne občine ljubljanske je prišel gosp. magi-stratni nadsvetnik Govékar. Prinesel je jubilantu denaren dar, diplomo in vest, da ga je mestna občina imenovala za ljubljanskega meščana. Svoje čestitke je sporočil tudi delegat finančnega ministrstva v Ljubljani gosp. dr. Šav-nik. V imenu Udrženja oblikujočih umetnikov za Slovenijo je čestital jubilantu gosp. Santel, v imenu «Kluba Primorsk» ga. Maša Gromova. Kran-venec s simbolično trnjevo krono in napisom iz rdečih cvetic «50» je po-slala trgovina s cvetjem Hvala iz Ljubljane. Rodbina Kokalj je v počastila jubilanta z lepim darom, ki bo gosp. Danilu tudi praktično služil: s ka-se-to, napolnjeno z dišečimi smokami. Če bi hotel človek naštetati vse ostalo: znajat g. Rogoza, lepo blazino ge. Sesto-ve, buteljke vina ge. Medvedove, šop-ke rdečih nageljnov, darove «Bratstva» in drugih društev, ne bi prišel kmalu do konca. Naj torej zaključijo poročevalec o dopoldanski intimni slavnosti svoje po-ročilo z vestjo, da sta se jubilanta spom-nila tudi general Maister in ljubljanski škof dr. Jeglič. Brzobjavno je pozdravil gosp. Danila tudi komediograf Pečija Petrovič; imenom naših so-rojakov in Primorjcu pa mu je osebno čes-tital poslanec v rimskem parlamentu gosp. dr. Josip Wilfan.

Podoknica
Polagoma so se Danilovi čestitci raz-hajali. Jubilant je bil od takih dokazov simpatij vidoma ginsten in se je vedno nanovo zahvaljeval za izkazano pozor-nost.

Podoknica, ki so jo nocoj ob pol 7. priredili slavljencu pod njegovim stanovan-jem v Beethovnovi ulici ljubljanski pevski zbori, je živo pokazala, kako iz-redno popularen je nestor slovenskih igralcev in kako velike simpatije uživa pri publiku.

Ljubljanska promenada se je pred določeno uro odtrgala od svoje običaj-ne poti z Aleksandrove ceste in krenila po Beethovnovi ulici pred stanovanjem jubilanta, po Knafljovi ulici in od drugod pa so se tudi gnetle množice, da poča-ste svojega jubilanta. Točno ob napo-vedani uri so se zbrali pod stanovan-jem jubilanta pevski zbori, ki so zapeli Juvančevo «Slovensko zemljo» in Adamičevo «Zdravico» Po prvi pesni-ci so se podali zastopniki posamičnih pev-skih društev v Danilovo stanovanje, da mu priskrbeno čestitajo na redkem slav-ju. Medtem se je že zahvalil globoko ginsten Danilo publiku na cesti, ki ga je živahno pozdravljala z: «Živio Danilo! Naj živi naš Danilo!» v priskrbenih bese-dah za počaščenje, naglašujoč, da tega trenutka ne pozabi nikdar.

Gala - ekvipaža ga je nato zapeljala v njegov dom «v gledališče».

Proslava v operi
Gledališče natlačeno polno, zlasti mnogo nekdanjih zvestih posetnikov ljudskih predstav, prijateljev in znancev jubilarjevih, tudi mnogo roditeljev z de-co, po ložah oficijelni zastopniki: nad vsem plava radostno vznemirjeno raz-položenost. Dirigent g. Balatka otvarja svečanost z odlomkom Smetanove «Li-buše»; nato se dvigne zoster, na odru je zbrano operno, dramsko in tehniško

osobje, na čelu mu gledališka uprava ter deputacije raznih gledališč in društev.

Prvi govori g. upravnik M. Hubad, ki jubilarju izročev venec v imenu upra-ve; nato pozdravlja g. Betetto za ljub-ljansko udruž. igralcev in izročev venec; sporoča tudi čestitke tovarišev iz Beo-grada, Skoplja, Splitske in Sarajeva; po-tem čestita g. režiser H. Nučič, ki čita tudi pismena pozdrava zagrebške gleda-liške uprave, zagrebškega udruženja igralcev ter sporoča čestitke zagreb-skih slovenskih igralcev in opernih pevcev. Končno čestita Nučič zase ter z opernim tenorom g. Simencem izročev troje venec z darilom. Nato govore za odbor Dramat. društva v Ljubljani gos-pod dram. ravnatelj Pavel Golja, za društvo slovenskih književnikov g. dra-maturg O. Zupančič, za upravo mari-borskega gledališča g. dram. ravnatelj V. Bratina, ki vabi jubilarja na gosto-vanje v Maribor, da ga tamošnji rojaki proslave še posebej, za mariborske igralke in igralce ga. Berta Bukškova, za upravo celjskega gledališča g. rež. Pfeifer, za federacijo poljskih umetni-kov, specialno za g. H. Zatheya in biv-še naše poljske operne člane govori g. rež. prof. O. Šest, dalje zastopnik ame-rikankega «Glasa Naroda» in Sloven-cev v Ameriki, pa zastopnik Katol. dru-štva rokodelskih pomočnikov v Ljub-ljani, zastopnik akad. društva Jadrana v Ljubljani, končno za večjo deputacijo beloobčeskih malih deklic pogumno in ljubko dekletce. . . in vsi so jubilarju izročili vence, šopke in razna darila.

Vsem se je g. Danilo zahvalil prisrčno in z ljubeznivim humorjem, publika pa mu je prirejela brezkonzne in iskrene ovacije. Marsikoga so na odru in med gledalci oblike solze. G. jubilar je nagla-šal, da smatra za svoje delo preveč priznanja, zakaj zasluge, da je ostal 50 let zvest naši Taliji, imajo predvsem njegova podedovana trdna narava, pa nebesa, ki so vodila njegovo usodo ter razmere, ki so ga priklepale na sloven-sko gledališče. Zahvaljeval se je vsem govornikom za priznanje in dokaze lju-bezni, zlasti pa občinstvu, ki ga poča-šča tako vroče, da mu ostane nocojšnji večer nepozaben do poslednjega diha.

Po novih ovacijah je končno padel zastor, a g. Danilo je moral prihajati znova in znova na ramno. V premoru so jubilarju čestitali še razni gospodje in dame, njim na čelu pa g. veliki župan dr. V. Baltič.

Po medigri, ki jo je dirigiral g. Ba-latka, se je vršila predstava Jurčič-Goljeve dramatizacije «Desetega brata» v 17. slikah. G. Danilo je izvrstno pred-stavljaval strička Dolefa ter po vsakem nastopu žil živahne aplavze. Naslovno vlogo je igral g. Levar z veliko agil-nostjo in čustvenostjo; dražestno mila in krasna je bila v krinolinskih toaletah kot Manica ga. Šaričeva, prav dober Kvas je bil g. Gregorin, Marijan gosp. Drenovec, Benjamin g. Lipah, a izvr-sten Krjavelj g. Cesar. Igra je bila skrb-no pripravljena in kot scenograf je svo-jo nalogo izvršil jako okusno g. akad. slikar Ivan Vavpotič.

Prelep, topel večer!

toliska organizacija ne sme vmešavati v učiteljska imenovanja. To je prvi pot, da organizacija ni posega vmes in -- sadovi so že tu, prezrli so učiteljske zastopnike, na odlična mesta postavili slomškarje, akoravno so mnogi napredni kompetentni starejši in boljše kvalifi-cirani in popolnoma prezrli naše ljudi. V poverjenstvu vneljeno učiteljstvo se je depolitiziralo, slomškarji pa so marljivo delali za svoje ljudi pri klerikalnih pos-lancih, pri radikalih in radičevih in so dosegli, da so dobili vsi kompetentni le-pa mesta. Mj pa se «depolitizirajmo» le krepko naprej!

L. Jelenc.

Češkoslovaško-jugosloven-sko slavje v Mariboru

Odhodnica generalnega konzula dr. Beneša. — Odlikovanje slovenskega do-brovoljca. — Občni zbor JČluge.
Maribor, 20. februarja.

Maribor se je danes s težkim srcem ločil od priljubljenega generalnega konzula CSR dr. Beneša, ki se je pripeljal s popoldanskim prvotokom. Na kolo-dvoru so ga sprejeli prosvetni inspek-tor dr. Poljanec, vladni tajnik dr. Maj-cen, podpredsednik JČL dr. Reisman, podpredsednik Češkega kluba svetnik Knop in drugi.

Generalni konzul se je odpeljal naj-prej v tukašnje češko šolo, kjer sta se v ginstvih in prisrčnih besedah poslovila od njega učenca Lenarč in Pivkova, mu poklonila šopek cvetja in ga prosila, da se vpiše v njihovo spominsko knjigo. Generalni konzul je imel iskren govor in se je zahvalil za gostoljubno podporo prosvetnemu referatu in upravitelstvu šole. Temu obisku sta prisostvovala ra-zen gori navedenih še ravnateljica šole ga. Štupica in predsednik Češkega kluba gosp. Bureš. Generalni konzul je poklonil šoli krasne slike Komenskega, Ma saryka, panoramo Prage in albume iz CSR. Nato se je udeležil čajanke pri velikem županu, kjer so bili navzoči predsednik JČL dr. Pivko s soprogo, minister v pok. dr. Kukovec s soprogo, katerega gost je dr. Beneš danes ter soproga generala Maistra, nakar je na-pravil dr. Beneš obiske pri maribor-skem škofu dr. Karlinu, komandantu mesta generalu Kosiču in drugim.

Prvi sadovi „depolitizacije“ ljubljanske UJU

Na zadnja dva razpisa učiteljskih mest z dne 17. avgusta in 5. septembra 1925 so se izvršila sedaj imenovanja. Namestila komisija za ljubljansko oblast je bila vestno in prevdarno sestavila dvopredloge, na katere je minist-rstvo prosvete v smislu dotične nare-dbe vezano. Toda preden so se izvršila imenovanja, je prosvetni minister Velja Vukičević podal ostavko. Ministru Stj. Radiču pa predlogi niso ugajali, zato jih je vrnil velikemu županu v ponovni pretres in sklepanje. Čakal sem, kdaj bo sklicana zopet seja namestilne komi-sije, a zaman. Delo so opravili gospodje sami. . . Zastopnikov učiteljstva v namestilni komisiji na moje veliko začu-denje niso pozvali na sejo. Mislil sem, da leži akt še vedno nerešen na pro-svetnem oddelku. Imenovanja sem izve-del šele iz listov.

Ker ni bilo seje namestilne komisije, ne razumem, kako se je moglo na čelo imenovanj postaviti: Na predlog name-stilne komisije v Ljubljani so bili ime-novani. Kako so gospodje prvotne dvo-predloge spremenili, mi ni znano, vidim le, da je več kot polovica imenovanih takih prosilcev, ki jih v prvotnih dvo-predlogih ni bilo. Po mojem mnenju so ta imenovanja nezakonita in spregovori-ti bodo morale o tem še druge in-stance.

Najlepša mesta so dobili prononsirani slomškarji in nekateri drugi prosilci, ki v sedanjih časih na vsa usta kriče po depolitizaciji šolstva, naskrivaj pa so se v sedanih kompetenci obračali in prosili za protekcijo na vse strani, na repre-zentante političnih strank — na gg. Puc-lja in Prepeluha, potom zagrebškega Tomašiča na ministra Stj. Radiča itd. V «deklaraciji» zahtevajo, da naj se učiteljstvo osamosvoji od političnih strank, skrivaj pa jih prosijo za pomoč! Kardi-nalna točka v «deklaraciji» je, da se učel-

Večera drugl dan kino razprodan! Preskrbite si vstopnice pravočasno!

Volikanski naval na blagajno!
Veliki film grešne ljubavi in strasti:
„Žene, ki ne smejo ljubiti“
Film, ki je bil pol leta od cenzure prepovedan a končno — brez kake prepovedi scen dopuščen. — Žene brez ljubavi. Nevarna leta. Rafinirane ideje pre-živete dame. Lepa modistinja. Okrutni baron, izžit markz. Nepopisno razkošno bakanalije grešne ljubavi in strasti. Lepota in čar modernih žen. Krasote Monte Carla in francoske Rivijere. Eleganca, refinement, ljubav, vse vrste ljubavi v enem filmu. — Mladini neprimerno.

Predstave v nedeljo ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri. v ponedeljek ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri. — Predprodaja vstopnic od 10—12 in od 2. naprej. 1142

Prednaznaniilo: BRUNO KASTNER v filmu zabave in smeja.
KINO «LJUBLJANSKI DVOR» TELEFON 730.

dr. Beneša je vzela Liga z obžalovan-jem na znanje. Da mu ob ločitvi izka-že priznanje, je odbor sklenil, da ga predlaga na današnjem obnem zboru v izvolitev za častnega člana. Navdu-šeno ploskanje in pritrevanje je zašu-melo po dvorani, nakar je predsednik dr. Pivko med dolgotrajnim ploskanjem in vzklikanjem izročil dr. Benešu umetniško izdelano častno diplomo, želeč mu na novem mestu mnogo uspeha. Iz-razil je prepričanje, da bo dr. Beneš tudi v bodoče ostal zvest podpornik JČL. V imenu Ljudske knjižnice, ki jo je generalni konzul dr. Beneš ves čas svojega bivanja v Sloveniji vneto pod-piral in zalagal s češkimi knjigami, mu je nato dr. Reisman poklonil v usnje vezano sliko knjižnice.

Po blagajniškem poročilu je bil nato na predlog revizorjev podeljen odboru absolutorij, nakar je dr. Reisman se še posebno zahvalil predsedniku Lige dr. Pivku za njegovo požrtvovalnost. Pri volitvi novega odbora so bili na pred-log dr. Volčiča izvoljeni večinoma dose-danji člani s poslancem dr. Pivkom na čelu. Predsednik je nato zaključil občni zbor, pozivajoč k sodelovanju za dose-gov velikih ciljev slovanske vzajemno-sti.

Za tem je generalni konzul dr. Beneš po kratkem nagovoru izročil češko od-likovanje dobrovoljcu Rudolfu Bremcu, policijskemu uradniku v Mariboru. God-ba je intonirala češko narodno himno, občinstvo pa je z burnim ploskanjem sle dilo svečanemu aktu. Med sviranjem godbe so se nato vrstili govori velikega župana dr. Pirkmayerja, ki je čestital dr. Benešu k izvolitvi za častnega člana CSL, nadalje predsednika Češkega kluba Bureša, župana dr. Leskovarja, ministra v p. dr. Kukovca, staroste So-kola Novaka in drugih.

Josip Lenarčič, 70letnik

Jutri stopa čil in svež v krog sedem-desetletnikov gosp. Josip Lenarčič, to-varnar in veleposesnik na Vrhniki, do-ven slovenskih industrijalcev, osebnost, ki je igrala in še igra v našem narod-no - gospodarskem življenju odlično ulogo.

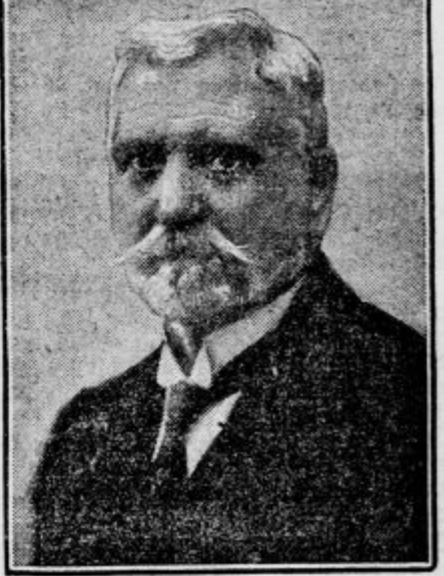
Rojen na Vrhniki 22. februarja 1856 kot sin uglednega podjetnika in posest-nika, se je po dovršitvi ljubljanske re-alkne posvetil najprvo tehničnemu študiju. Radi slabosti na očeh je pozneje prestopil na poljedelsko visoko šolo na Dunaju, kjer je l. 1877. položil diplom-ski izpit, a naslednje leto spopolnil svo-jo poljeprivredno izobrazbo še s študi-jem šumarske vede.

Prerana očetova smrt mu je prečrtala nadaljne študijske programe. Kot naj-starejši sin je prevzel obsežno domače gospodarstvo ter si je kmalu ustanovil lastno rodbinsko ognjišče, poročivši hčerko iz odlične vrhnške narodne hi-še tovarnarja Kotnika. Iz zakona je iz-šlo troje otrok. Njegov sin inž. Milan Lenarčič je tovarnar in veleposesnik na Stajerskem, hčerka Zora je soproga odvetnika in predsednika Slov. lovške-ga društva drja. Ivana Lovrenčiča v Ljubljani.

V zgodnji mladosti je začelo javno delo gosp. Lenarčiča. Že l. 1880. je bil izvoljen v občinski zastop domačega trga, od l. 1879. je bil član Kmetijske družbe, v katere glavnem odboru in konjerejskem odelku je pozneje dolgo vrsto let razvijal plodonosno delovanje. L. 1896. je postal član Trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani, ki ga je

l. 1903. izvolila za svojega predsednika. Zbog prezaposlenosti je to odlično funk-cijo pozneje odložil, a svetnik te naše najvažnejše gospodarske korporacije je ostal do danes. Jubilant je bil tudi med osnovatelji Zveze slovenskih zadrug ter nekaj let njen predsednik.

Kot eksponent naših glavnih gospo-darskih o rganizacij je gosp. Lenarčič igral važno ulogo tudi v raznih dunaj-skih centralnih institucijah. Bil je član industrijskega sveta na Dunaju, zas-topnik v državnem železniškem svetu, prisednik državne šolske komisije za obrtno šolstvo, deloval je v specialni komisiji za podporo domače čipkarski industrije.

V naši starejši napredni generaciji je jubilant zavzemal dolga leta odlično mesto. Od l. 1891. do 1913. je bil poslanec v kranjskem deželnem zboru, prvo-tno kot zastopnik notranjskih mest in trgov, pozneje kot mandatari Trgov-ske in obrtne zbornice. Tu se je zlasti uveljavljal v upravnem in finančnem odelku.

Mnogo je jubilant delal in dosegel na polju občekoristnih ustanov. Osnoval je l. 1882. s pokojinim Ivanom Grudnom posojilnico na Vrhniki, kateri je vse do danes skrben vodnik, deloval je zasluž-no v odboru za osuševanje barja, stekel si je trajnih zaslug v gospodarskem društvu za Kranjsko in Primorje, ki se je po prevratu nemalo tudi po njegovi inicijativi zedinilo z ostalimi šumarskimi organizacijami naše države v «Jugoslo-vensko šumarsko udruženje», katerega podpredsednik je gosp. Lenarčič do danes. V domačem kraju je bil jubilar ved-no aktiven in več let tudi predsednik pri Čitalnici in pri Sokolu, ki ga je iz-volil za svojega častnega člana.

S posebno vnmemo se je jubilant za-vzel ob ustanovitvi Jugoslavije za ure-ditev gospodarskih prilik v naši novi državi. Ob času, ko se je urejalo naše denarstvo, je bil živno delaven ter se je na čelu naših gospodarskih krogov vne-to trudil, da se uredi valuta pravično v interesu naših krajev. Izdal je tudi za-nimivo gospodarsko razpravo «Valutno vprašanje v Jugoslaviji», ki je vzbudila po svoji aktualnosti živahno zanimanje.

V naših gospodarskih vrstah, osobito v času našega gospodarskega in narodnega prebujanja ni bilo v obilici na raz-polago osebnosti, ki bi mogle kot ve-ščaki v kmetijskih, trgovskih in indu-strijalnih vprašanjih delati in voditi. Da-

DANES že teško pričakovani veliki francoski film. DANES!
„Pariški cunjar“
NIKOLA KOLIN igra svojo vlogo naravnost fenomenalno in želeli si bodete je, videti še kaj filmov s tem izvrstnim ruskim umetnikom. Režija in delo sta naj-boljša, kar si zamorete misliti, vsebina vam bo segala do srca — in cel film vam bo nudil poludrugo uro najboljšega užita. Bajno krasna je oprema in igralci so vsi od prvega do zadnjega izbrani prvaki v filmskem svetu.

Vkljub izvanredne drage nabave filma, se isti predvaja pri občajnih cenah.
Predstave dop. ob pol 11., ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.

1148 a
Kino Ideal

našnji ljubljani je doma v vseh panogah našega gospodarstva. Z uspehom ga vidimo sodelovati v društvenih organizacijah, v stanovskih in poklicnih združenjih, v gospodarskih zavodih ga srečamo kot ustanovitelja in vsakdanjega delavca, ki prime za vsako delo, ki je potrebno, vidimo ga v javnih zastopih, v občini, v okraju, deželnem zboru, v železniškem in industrijskem svetu. Od leta 1880 dalje ni bilo važnejše gospodarske priredbe, da ne bi bil odlično in zaslužno sodeloval pri njej.

Današnji ljubljani tudi sedaj, ko izpolnjuje 70. leto svojega življenja, ne pozna pokoja in počitka. Z vso skrbnostjo upravlja svoje številne zasebne posesti, pa se obenem tudi sedaj z vso vne- mo posveča javnemu delu, zlasti v naši najvažnejši gospodarski korporaciji, v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo. Njegove zasluge je priznala tudi Jugoslavija in kralj je gosp. Lenarčiča odlikoval z redom sv. Save III. razreda.

Odličnemu javnemu delavcu izrekamo tudi mi iskrene čestitke!

Oklic „Vodnikove družbe“

V Ljubljani se je ustanovila „Vodnikova družba“. Namen te vsenarodne organizacije je: Izdajati vsako leto določeno število knjig leposlovne in poučne vsebine za najširše narodne kroge, ki naj si v družbi ustvarijo krepko narodno založništvo, iz katerega bodo črpali še pozni potomci zdrave dušne hrane. Ime Vodnika, našega prvega narodnega buditelja, učitelja in prosvetitelja, pesnika in poljudnega pisatelja, nam daje program. Kakor je on vsestransko skrbel za duševne potrebe naroda in mu v pripravi, lep narodni besedi nudil pouka in zabave, tako hoče Vodnikova družba času primerno širiti med našim narodom zabavne in poučne knjige; to svojo nalogo bo mogla izvršiti tem bolj uspešno in obširno, čim več Slovencev se zbere v njenem okolišju. V organizaciji je moč ob času, ko preživlja naša knjiga težke ure in radi visokih cen ne more med široke plasti naroda; danes je to edina pot, da vsaka slovenska hiša dobi primernih zabavnih in poučnih knjig. Zato bodi cilj nas vseh, da se organizacija krepko razvije, od česar bodo imeli vsi člani največ koristi. Na delo torej za prosep naše ljudske prosvete! Naj se izpolni besede pesnika, da

en narod poganja preroben, ves nov.

Za tekoče leto izda Vodnikova družba štiri knjige, in sicer veliko pratiko za leto 1927, dve prirovnedni in eno poučno knjigo.

Ustanovna znaša za osebe 500 Din, za društva, občine in denarne ter industrijske zavode 1000 Din, Letnina znaša 20 Din. Ustanovniki dobivajo vse bodoče redne družbine publikacije za- stonji, letni člani pa knjige za cno leto. Ustanovniki in letnino sprejema „Vodnikova družba“ v Ljubljani in poverjen- ništva, katerih naslove objavimo v naj- krajšem času.

Odbor „Vodnikove družbe“ v Ljubljani: predsednik: Rasto Pustoslavšek; podpredsednik: dr. Ljud. Pivko in dr. Janko Šleberger; tajnika: dr. Pavel Karlin in Anton Podbevšek; blagajnik: Milan Sterlekar; gospodar: Josip Breznik; knjižni referent: dr. Ivan Lah; od- borniki: Ivan Tavčar, dr. Jože Rus in Božidar Borko.

Prpriave za letošnje tujsko sezono na Jadranu

Ni popolnoma neosnovana tožba, ki pravi, da delamo Jugoslaveni za naše morje premalo propagando v zunanjem svetu. Naš jug je zelo lep in vsega vreden. Od Sušaka do Boka Kotorske ima- ma premnogo divnih krajev, ki skoraj ne poznajo zime. Večna pomlad je tam doli, smeče morje, sonce in zdravje. Zato je naravnost neodpusten greh, da smo zadnja leta tako skromno go- vorili inozemstvu o naših primorskih leto- višjih in okrevališčih. Na Gornjem Ja- dranu imamo divno Crikvenico, Selce in Novi. Potem pride na vrsto Rab s sosodnimi otoki in solčnimi letovišči. Doli proti jugu imamo Split, ki združuje vse lastnosti južnega mesta.

Hvar in Korčula sta takisto zelo hval- ježna kot letovišarska kraja. Posebno, kdor je potreben močnega sonca, se bo odločil za Hvar, to jugoslovensko „Ma- deiro“. Če gremo še nekoliko proti ju- gu, pa pridemo v raj naše jadranske Cavtata in okolice terrdgoumlumhumi riviere. — v Dubrovniku. Ne smemo pozabiti tudi Cavtata in okolice ter končno Boka Kotorske z gorskim svetom. Vsepopoved v teh krajih najde člo- vek lahko primeren kotichek za odpoči- tek, fizično ter duševno okrepitev in poživljenje.

Docela umestno je tudi, da se je Zve- za za tujski promet letos pobrigala za propagando v tujih deželah, predvsem med Nemci. Mi imamo sedaj lepo prilo- ko, da obrnemo v lasten prid političen konflikt med Italijani in Nemci. Sleđnji so, kakor znano, napovedali Italiji boi- kot, radi česar bo dotok tujcev na ita- lijanski jug verjetno skoraj popolnoma izostal. Naš Jadran mora pokazati, da je kos tudi tej nalogi, pred katero so ga postavili politični dogodki. Pomislimo samo, kakšno korist bi mi lahko imeli od tega spora, če bi se znali potruditi! Če bi le en del nemških turistov prišel k nam, bi si naš Jadran znatno opomogel v gospodarskem oziru! Podoba je, da se tega vsaj nekoliko zavedamo. V Nemčijo in Avstrijo je namreč poslala naša Zveza za tujski promet posebne- gatajnika s potrebnim propagandnim gra-

divom, ki bo, upajmo vsaj, rodilo lepe uspehe! Nekaj smo se torej od tujcev vendarle naučili: privabljati svet v naše kraje. Če jih bomo mogli obdržati, pa je seveda drugo vprašanje. Urejenost, komfort, dostojne cene — vse to bo za naše jadranske kraje šele preizkušnja. Naša iskrena želja je, da bi se čim iz- vrstnejše obnesla.

Letošnji tujski promet pri nas obeta postati živahnejši tudi radi pametne misli o izletih na parnikih „Jadranske Plovitbe“ po Jadranskem in Sredozem- skem morju. Baje se celo inozemstvo zanima za te ekskurzije.

Tako se pripravljamo letos na tujsko- prometno sezono, v kateri želimo vsem jadranskim letoviščem, pa tudi sloven- skim letoviščarskim krajem, čim lepše- ga uspeha.

Naši poljedelski delavci za Francijo

Pred dobrim letom, ko se je začela pojavljati v naši državi precej huda kri- za radi brezposelnosti, je podelilo mini- strstvo za socijalno politiko v Beogradu francoski generalni družbi za emigraci- jo s sedežem v Parizu dovoljenje, da sme nabirati pri nas poljedelske delav- ce za francoske gospodarje. Ta ukrep je bil zelo potreben, posebno vsled te- ga, ker so bili naši kmečki fantje, ki so hodili v Francijo iskat dela, dotlej brez vsake socijalne zaščite in so počenjali delodajalci z njimi vse, kar so hoteli.

Šele družba za emigracijo je spravila to poslovanje v red. Začela je sklepiti z delodajalci na Francoskem pogodbe, ki vsebujejo minimalne pogoje. Tako pogodbo podpisne na eni strani delodajal- ec, v drugi vrsti pa delavec, ki je spre- jet na delo. Na podlagi tega dokumenta je izkoriščanje delavnih sil, če ne iz- ključeno, vsaj omejeno.

Pred vojno, v stari Avstriji so hodili naši delavci na gozdno delo v Rumuni- jo, rudarji pa na Westfalsko. Tudi na Francosko so se podajali nekateri, ki so imeli tam prav dober zaslužek. Po- sebno znatno je bilo število delavcev- specializistov za obtesavanje železniških pragov in za žaganje dog za sode. De- lavci te vrste, večinoma slovenski ro- jaki, so še danes tako številno zaposle- ni izven naše domovine, da jih je treba včasih klicati nazaj k nam. Vendar je število delavcev te vrste v primeri s poljedelskim stanom, na katerega raču- na Francija predvsem, zelo malenkost- no. Statistika merodajnih uradov izka- zuje n. pr. za lansko leto med izseljen- ci v naši državi, ki so šli na Francosko za kruhom, samo 84 kvalificiranih delav- cev in 1200 nekvalificiranih moči. Ra- zen 13 ih so bili vsi po narodnosti Ju- goslovenci. Ker je predpisana za emigraci- jo posebna starostna doba, navajamo tudi nekaj tozadevnih podatkov. Izpod 18 let se je izselilo 25 delavcev, de- lavcev med 18, in 30. letom je bilo 924, de- lavcev med 30. in 40. letom pa 335. Poudariti velja še izrecno določilo, da reflektira Francija pri naših izseljenih samo na samske moči moškega spola, ne pa na ženske.

Statistika po pokrajinah pravi, da je dala v naši državi največ delavcev za Francijo Hrvatska in Slavonija. Število delovnih moči z njenega ozemlja znaša 1055. Takoj za Hrvatsko in Slavonijo je številčno na vrsti Slovenija, ki je dala 70 delavcev. Na tretjem mestu je Dal- macija z 59 emigranti, na četrtem Bosna s 53 ljudmi, na petem Srbija z 39, Voj- vodina s 7 in Črna gora z 1 človekom.

Letošnja sezona za izseljevanje se še ni začela. Pravkar pa je izšel oklic glavnega zastopništva Francoske generalne družbe za emigracijo v Zagrebu, ki vse- buje pogoje za naše poljedelske delav- ce, ki bi bili voljni iti v Francijo. Moški, ki se hoče podati na delo k francoskim kmetom, ne sme biti mlajši kakor 18 in ne starejši kot 40 let. Če je oženjen, ne sme jemati s seboj družine. Za delo na Francoskem prihajajo v prvi vrsti v poštev poljedelci in gozdjarji.

Kdor hoče na Francosko, si mora preskrbeti potrebne dokumente. Ti so: uverenje o vojaški službi, uverenje o vedenju, potrdilo državne borze za de- lo, potni list, kolek za vožnjo, dve foto- grafiji in, če je izseljenec mladoleten, tudi dovoljenje staršev, da ne nasprotu- jejo sinovi izselitvi. Z vsemi temi dokum- enti opremljeni se morajo delavci od- peljati v Zagreb v koncentracijski ta- bor, kjer jih pregleda posebna komisija, ki preišče njih zdravstveno stanje. De- lavci, ki je v Zagrebu potrjen, podpisje primerke pogodbe, drugi izvod pa prejme kot obveznico gospodarjevo, pri katerem bo delal. Pogodba velja za eno leto. S pogodbo je delavcu zajamčena višina mezde, ki mora odgovarjati pla- čilnim pogojem francoskih delavcev dotične kategorije. Naša država dovo- ljuje vsakemu delavcu, ki potuje na Francosko, polovično vožnjo po naši zemlji. Prevozne in potne stroške od na- še meje do delodajalca pa plača franco- ski delodajalec, če ostane delavec pri njem vsaj 6 mesecev v službi.

Plače, katere nudi poleg prenočišča francoski delodajalec našim delavcem, so sledeče: Kravar dobi brez hrane 380 do 400 frankov na mesec, poleg hrane pa 200 do 220 fr.; volar dobi brez hrane 380 fr.; poleg hrane pa 200 frankov. Isti pogoji veljajo za kočijaže, pastirje in vrtnarje. Hlapec za vsa dela prejme brez hrane 335 fr., poleg hrane pa 175 frankov, gozdar brez hrane 370 fr., po- leg hrane 190 fr., sezonski delavec do- bi ob svojem 14 frankov na dan, ob go- spodarjevi hrani pa 8 frankov dnevno. Med sezonske delavce se računajo vsi, ki se razumejo na košnjo, žetve in tr- gatev. Te mezde so seveda minimalne. Vzporedno z delazmožnostjo in porab-

nostjo delavca raste tudi dnevnicna in plača.

Družba za emigracijo pošilja naše de- lavce na Francosko v skupinah. Vsa pojasnila daje v vsakem mestu krajev- na borza dela, odnosno veliki župan. Glavni zastopnik francoske družbe v Zagrebu je dr. Rešetar. Baroška uli- ca 33, blizu glavnega kolodvora. Zeleti bi bilo, da bi se zainteresirali za Fran- cijo zlasti naši Prekmurci, ki vse pre- radi ostajajo zvesti starih tradicijam ter v velikih skupinah odhajajo na se- zonsko delo v madžarske puste. Če ne morejo Prekmurci na državno posestvo v Belje, kjer jih je lani zaposlila borza dela okoli 2000, naj gredo na Franco- sko, kjer si bodo laže prihranili kak dinar in ga poslali svojem v domovino.

Občni zbor rezervnih oficirjev in bojnikov

V društvenih prostorih v Kazini se je snoč vršil 2. redni občni zbor ljubljanskega pododbora Udruga rezervnih oficirjev in bojnikov.

Predsednik odbora inž. Bevc je uvodoma pozdravil številne navzoče člane posebno odposlanca in podpredsednika celjske sekcije g. Sadarja, nakar je bil prečitan zapisnik o delovanju pododbora v letu 1925.

Inž. Bevc je podal svoje predsedniško in tajniško poročilo ter navedel nekatere iz- premembe, ki so nastale v odboru tekom poslovnega leta. Spominjal se je umrlega prvega predsednika društva Milana Piuta, čigar spomin so navzoči počastili z vzklikom Slava! Dalje je predsednik omenil napredek članstva. Rez. oficirji so se radi odzvali vabilu društva za pristop, tako da šteje organizacija danes 606 članov. Znatno števi lo tovarišev pa seveda v Sloveniji še ni organiziranih in ostaja tu še veliko dela, da bo organizirana skupina rez. častnikov v Sloveniji enotna.

Predsednik omenja dalje dejstvo, da si je poiskala organizacija lasten lokal v Kazini, za katerega je sklenila najemniško pogod- bo za pet let.

Uprava pododbora je izvršila tekem leta v korist posameznih svojih članov pri pristojnih vojaških mestih več osebnih inter- vencij, posebno v razdobju od 15. julija do 15. avgusta, ko so se vršile velike vojaške vežbe in ko se je opazilo, da so posamezni rezervni oficirji bili prikrajšani na svojih prejemkih.

Ob priliki vpoklica posameznih članov na orožno vežbo je uprava preskrbela proti do- ločenem prispevku, ki ga tirja centralno Uduženje, tudi obleko.

Vztrajno deluje organizacija za izenače- nje prejemkov rezervnih oficirjev na orožni vežbi s prejemki aktivnih oficirjev. Celotno Uduženje rezervnih oficirjev in bojnikov šteje danes okrog 15.000 članov. Uduženje je organizirano tudi v »Fidacu« v mednarodni organizaciji borcev.

Za predsednikom je podal ugodno blagaj- niško poročilo g. Rišo Jug, ki se je zahvalil članom za redno plačevanje določenih prispevkov. Nadzorstveno poročilo pa je podal g. Brničič ki je pohvalil vzorno in vestno delo upravnega odbora. Z navdušenjem je nato bil sprejet predlog, da se z občnega zbora odpošlje pozdravna brzojavka kralju ministru vojne in mornarice ter centralne mu uduženju.

V tretjeso nato prišli in bili večinoma sprejeti še razni predlogi uprave, ki imajo varovati interese rezervnih oficirjev, poseb- no predlogi o karitativnem delu za tovariše in njihove sivoce. Glede slednjega se us- tavnio posebni rezervni fond.

Letna članarina ostane, kakor lansko leto 25 Din. G. Brničič je predložil občnemu zboru tudi predlog za ustanovitev častnega raz- sodišča, ki naj razsoja o raznih zadevah, ki niso privatnega značaja med člani udu- ženja.

Predlog je bil v načelu sprejet, a definitiv- no se določi statut ob priliki prvega izred- nega občnega zbora.

Ker je bilo zborovanje končano šele po- zvo v noč objavimo imena novotvoljenega odbora v priložni številki.

Klobuk ...

Ljubljana, 20. februarja. Gospod Tomaž je bil trdovraten. Ze no- kaj dni ga je žena nadlegovala, naj ji ku- pi nov klobuk, kajti »v tej oguljeni klobeti« vendar ne more hoditi okrog. G. Tomaž pa je vedno odgovarjal: Ne in ne! Predpust in plesi so za nami, novi so se osušili...»

Gospo Olgo so njegove besede neprijetno zadele in šlo ji je vedno na jok. Maščevala se je nad njim ponovno in nekačkrat je mo- ral čakati na večerjo. Potem se je tudi zgo- dil, da so mu prijazni znanci natvezili, da so videli njegovo ženico samo na prome- nadi, drugič zopet v kavarni. Toda gospod Tomaž se s katero smejal in si mislil: »I seveda, ker jo draži, da ji ne kupim novega klobuka.« Toda pravzaprav tista »oguljena klobeta« vendar še ne more biti tako pri- skutna, če se upa z njo na Aleksandrovo cesto ali v kavarno. Eh, pa tako maščeva- nje... Bedasta Olga...»

Včeraj zvečer je nakrat pozvonilo na te- lefonskem aparatu in gospod Tomaž je vzel v roke slušalo. Obraz se mu je razjasnil in kimal je ves navdušen: »Da, da, i seveda prijatelj! Tako, ko bom prost! Tako po pisarniških urah je krenil gospod Tomaž v malo gostilnico, kjer ga je pričakoval pri- jatelj Janko, star samec z dečele. Pogovar- jala sta se o vseh mogočih stvareh, obuja- la spomine na stare čase in bila je že po- zna ura, ko so ju omamili vinski duhovi. Naglih korakov sta odšla k stari Tom- ževim prijateljicam, nato v bar in končno na stanovanje lepš znanek. Zjutraj je se- del gospod Tomaž ves nesrečen v kavarni, gasil si je žejno z malinovcem in premišljal potrt svoj greh.

»Kako jo potolažim?« si je mislil. Nena- doma pa mu je šnila v glavo odrešna mi- sel in sam pri sebi je zinil odločno: »Da, kupim!« Ob 8. se je dvignil in odšel v bliž-

HENNY PORTEN

pride v kratkem v svojem najno- vejšem filmu, ki se v inozemstvu predvaja z kolosalnim uspehom

„MATI IN DETE“

V glavni vlogi najbolj priljubljena filmska zvezda svetovnega slovesa

HENNY PORTEN

njo trgovino s klobuki in naročil kolikor moč svečano: »Nesite moji ženi v ulico X, hišna številka toliko in toliko, lep klobuk!« Ko se je še pošteno razgovoril in po- vedal vse, kar je bilo treba, da bo ženica zadovoljna, je odšel potolažen v urad in si zadovoljno mel roke, da je zadel tako dve muhi na en mah, češ: »Zena bo vesela in srečna, jaz najdem pri njej oprostenje, za- baval sem se pa tudi...»

Okrog 10. dop. je gospod Tomaž začutil, da ne zdrži več. Glava mu je lezla kot svi- nec na mizo. Ves sključen je stopil k šefu in prosil, da mu oprost, ker je zelo bolan. Spotoma je stopil radi žeje še v par gostiln in izpil zaporedoma več četrtink. »Eh, saj mi oprost,« se je tolažil, »kupil sem ji ven- dar klobuček!« Ko je stopil doma v pred- sobo, mu je udaril v nos duh po tujem člo- veku. Toda brž se je spomnil da je mora- la biti v hiši modistka, ki je prinesla klo- buk.

V sobi je nekaj zaropotalo, zdelo se mu je, da so se odprla stranska vrata, slišal je tihe korake. Ustrašil se je skoro in se s skrbjo v srcu vprašal: »Kaj, če ni potola- žena!« Ko pa je že stal v sobi in zapazil na omari velik črn in mehak, skoro moški klobuk, kakor ga nosijo umetniki, se mu je zasmejalo srce. Ženica je stala v kotu nekoliko blede in ni mogla do besede. »Se vedno je jezna,« si je mislil gospod Tomaž, nato pa brzo stopil k omari in začel: »No, vidiš, ali ni lep klobuk? Naročil sem ga no- lo prej. Mislim, da mi oprost! To se boš postavila dragica!«

Gospod Tomaž je govoril kar naprej dok- ler ni omagal in se obleden zavil na po- steljo. Gospej Olgi je bilo srce v silnem strahu in tresla se je po vsem životu. Šele, ko je začela da je gospoda Tomaža objel trd spanec, se je globoko oddahnila, kakor olajšana za veliko skrb...

Čez nekaj minut je pograbila moški klo- buk na omari in ga izročila skrivnostnemu prijatelju v kuhinji, ki je nato odhitel ka- kor veter po stopnjicah. Deset minut ka- sneje pa se je javila mala deklica modisti- nja, ki je prinesla moder, lep damski klo- buk v okroglem zaboju. Gospej Olgi, ki je klobuk pomerila, se je kar trgalo srce. Silno jo bila vesela, vendar je iz previdno- sti deklici naročila, naj modri klobuk nese nazaj in ji prinese raje črnega...

Afera Pipil pred sodiščem

(Slika iz trgovskega življenja.)

Maribor, 20. februarja.

O znani aferi Pipil, o špekulativnih po- ravnalnih postopanjih, smo svoječasnno že obširno poročali. Včeraj je razpravljal o tem sodni senat pod predsedstvom višjega sodnega svetnika Guzelja v navzočnosti državnega pravdnika dr. Jančiča in v odsotnosti obtoženega Pipila, dunajskega posredovalca, ki je bil izpuščen na svobodo proti kavčiji 300.000 Din, ki mu je sedaj zapadla, ker se ni od- zval pozivu okroglega sodišča, da se vrne v Maribor. Obtožen je bil tudi mariborski trgovec S. F., ker ni vodil predpisanih knjig dase je protokoliran trgovec, tudi ni prošil za uvedbo poravnalnega postopanja ali ob- novitve konkursa, ko je postal pasiven.

Dunajčan Pipil je razne trgovce v Mari- boru in mariborski oblasti, o katerih je čul, da se borijo s plačilnimi težkocami, nago- varjal, da naj zaprosijo, dasi so bili mno- gi še aktivni, za uvedbo poravnalnega po- stopanja. Da bi trgovci lahko dokazali svo- jo insolventnost, jim je nasvetoval, naj zmanjšajo svoja aktiva, zvišajo pa pasiva in naj skrijejo blago ter fingirajo dolgove. S takim načinom poravnalnega postopanja je namenoma prikrajšal izplačila upnikom. Za svoje delo je zahteval Pipil visoki ho- norar od 30.000 Din naprej. To je obtožen Dunajčan brezuspešno poskušal pri raznih trgovcih v Mariboru, Celju in Ormožu. Uspeh pa je pri tvrdki K. Worsche v Mari- boru, kateri je sestavil bilanco tako, da je prvotno znižal poravnalno kvoto od 45 do 50 odst. na 17 do 22 odst. na škodo upni- kov in na škodo Worscheta samega, kate- rega je spravlil z nepoštenimi manipulaci- jami ob premoženje.

Razprava je trajala čez 19. uro. Sodišče je trgovca F. S. oprostilo, ker je bilo mne- nja, da je njegovo dejanje že zastaralo. Pipil je bil obsojen radi hudodelstva na- peljevanja k goljufiji na pet mesecev ječe, v katero se mu všteje skoro 3 mese- ni preiskovalni zapor. Zoper obsodbo je prijavil Pipilov zagovornik dr. Fermeve iz Ptujja ničnostno pritožbo.

»Ali ves, kai pomenijo „Pekatele“ za vsako gospodinstvo? Prihranek na čas in denarju! Dobe se v natra ličnejših vrstah pri vseh trgovcih.«

259

Izjava

Podpisani: Edvard Meze, posestnik v Čr- ni vasi št. 17, Josip Perme, delavec Tobač- ne tovarne v Črni vasi št. 16 in Antonja Perme, le tega soproga, s tem javno pre- klicujemo vse, kar smo žaljivega govorili o trgovini Ferdinanda Zitnika, invalida in trgovca z mešanim blagom v Črni vasi št. 49 in njegove žene Cecilije Zitnikove, po- sebno glede prodaje kruha.

Te govorice so bile neosnovane in niso odgovarjale resnici. S tem popravljamo Ferdinanda in Ceciliji Zitnik storjeno kriv- vico.

V Ljubljani, 8. februarja 1926. Edvard Meze, Josip Perme, Antonja Perme

Želodčne otekline (nekrvaveče) olajšuje prekuhana in zopet ohlajena Radenska voda.

Pred sodniki

»Ej, vi mati Meta, skoz okno gleda luna, stara rcta, fant pa vriska, kliče vašega do- kleta, ker pa okno zapro dobi, razbije s pestjo šipe tri,« tako nekako je pel želimaj- ski godec fantu Francetu, ki je šel prejšnji večer z vasovalcem Cirilom mimo Metkine kočice. Pa je France tajil, da bi klical Meto, češ, naj pusti hčerko, da malo povsujeta. A Meta je trdila, da je bil Francev in nih- če drugi in sodnik ji je verjel in ga obsodil na 24urni zapor, pa za šipe bo plačal 25.50 Din, da ne bo drugič tako hrupno klical.

Ko so se fantje iz Kresnice vračali vojaške zaprisege v Ljubljani, so bili tak- navdušeni, da je eden udaril tovariša ka- z dvema ribeznca po glavi; a tovariš Fran- ce ni bil s tem zadovoljen in je pograbil nož. Pa se je spomnil, da bi z nožem slabo opravil, ker je bila prevelika družba in bi se mu prehitro skrhal, zato je pograbil kar sekairo in šel na krvavi boj. Pa so ga fantje pravočasno zgrabili, mu vzeli sekairo in mu jih par naložili. Pri okrajni sodnji niso bili s sodbo zadovoljni, eden je dobil 3 dni, drugi pet, tretji pa deset. Pri vzklizeni raz- pravi se je pa obrnilo, vzkliz prvih dveh je bil zavrnjen, a zadnji pa oproščen, ker so je izkazalo, da je bil nedolžen.

France Artač in Matevž sta lovila ribe, pa vjela — vsak 4 dni zapora. Matevž je bil kljub temu zadovoljen, a France se je pritožil, češ, da mu je ribič dovolil, da za njim lahko lovi, a pred njim pa ne. Pa tudi vzkliz ni pomagal in sedeti bo moral.

Lojze B. je bil tako žejen, da je neko noč hotel v neki gostilni na vsak način dobiti kaj tekočega, čeprav je bil že tako trd, da je vozil po suhem barko. Neusmiljena gos- tiliničarka pa je žejnega čevljarja kar po- dila iz gostilne in pri vratih je njegova larka tako nesrečno zaplaval, da je ubil fant šipo. Ker je povedala krčmarica, da je to storil po nesreči, je oproščen.

Tinka iz Vodmata je že tretjič pobra- la na železnici premog in zdaj je tudi že tretjič kaznovana. Sedela bo 4 dni v stro- gem zaporu; menda ji bo vendar pomagalo, da se iznebi svoje težke bolezn — pozab- ljivosti in ne pojde več pobirat premoğa.

»Sem že čez 70 let star, zato imam besa- sko pravico,« je trdil sivi siromak Jože, pa je spoznal, da sodnik še ne pozna tistega paragrafa, saj ga je obsodil kar na 3 ted- ne zapora. Jože je bil zadovoljen, saj je star sodnikov znanec, ker jo že prkarot so- del radi prosjačenja.

Stric Lojze je strog mož, ki zahteva sna- go in red. Imel je služkinjo Rezo, ki je po- zabila svoje dolžnosti do dela in je bila bolj udana ljubezenskim nasladam; Lojze jo je namreč našel v kritičnem položaju z njegovim pomočnikom, pa jo je udaril. Ker je bil udarec prehud, bo plačal 500 Din kazni.

Božim na živcih in duševno potrim podeli izvanredno mila naravna „Francjožefova grenčica“ dobro pre- bavljajce, lahko glavo in mirno spanje. Po sku- šnjah slavnih zdravnikov za živec je uporaba Francjožefove vode tudi pri težkih obo- lelostih mozga v čelu in hrbtu prav toplo pri- poročljiva. Dobi se v lekarnah in drogerijah.

Sadjarji pokončajte škodljivce na sad- nem drevu z ARBORINOM in rabite za celjenje CEPILNO SMOLO. Ta in- silčna sredstva dobiti pri Chemotehni, Mestni trg 10 (na dvorišču).

Piknik

Resnična dogodba iz polpreteklega časa. Ob desetletnici obstoja tovarne tistenin »PEKA- TETE« leta 1914, zložil in poklonil CER- DANILO, član takratnega deželnega gledali- šča v Ljubljani.

Se zbralo je nekaj slovenskih igralcev šestoro številu iz narodov vseh: Srb, Rus, Čeh, Poljak, Hrvat in Slovenec. Enako premožni v posvetnih stvarih.

Napravili radi bi skupno večerjo, a novec promalo možnički drže. Ker sami problema rešiti ne znajo, pokličejo v zbornico svoje žene.

Pa stavijo jim prekočljivo vprašanje. Da skušijo njih gospodinski talent: Katera za svoto, ki je v razpoložo. Napravi večerjo za celi konvent?

Kot prva oglaš Etelka se mala. Ki vloga je tudi v gledališču izra. In prvi da živež ni drago jedilo. Ter da ga okusno pripraviti zna.

Kot nas piletina je najčistinja. To mati najmlajša po letih trdi. A češpljeve cmoke gospa od Vitave. Postavila kot višek najboljših jedi.

A končno pa se oglaš Slovenka. Ki je posluala razgovor moške. Vse utilne, ko ona povzame besedo. In vse radovedno v govornico zre.

Obilo predlagale sestre predrage. Okusnih redlinh in tečnih jedi. A zdi se mi, da ne poznate še one. Ki vse te po svojstvih zelo prekosi.

V Htrski tam Bistrici, v Notranjski naši, Moderna tovarna več let že stoji. A nje tistenina pa kot »PEKATETE«. Povsod kot najboljši izdelek slovi.

In vzei može svoje svinčnike v roke. Pa so kalkulirali na vse strani. In končno prišli so do rezultata. Da res ni od zadnjih cenejših jedi.

Poldruz kilogram teh, deset paradiznic. Za groš parmezana in nekaj masti. Gospe pa večerjo so skuhale tako. Da bili so kar iznenadeni vsi.

A še je ostalo drobiča za pivo. Za pet cigaret in britaniki dve. So pili, so jeli, in bili veseli. In pa »PEKATETE« hvalili nad vse.

Tovarna tistenin »PEKATETE« v Ljubljani.

Zrebanje srečk loterije JSS dne 1. marca 1926.

Domače vesti

Kralj na razstavi obrtniških vajencev. V petek popoldne je posestil kralj v spremstvu generala Hadžića in dvornega maršala Damjanovića razstavo beograjskih obrtniških vajencev. Posebno se je zanimal za izdelke slepe dece iz Zemuna in predmete umetniške obrti. Na razstavi so tudi predmeti, izdelani za dar prestolonasledniku: s-bilica, mala bela peč ter stvari za sobo v miniaturi. — Proti večeru je kralj posestil osebno tudi pri eksploziji na Kalimegdanu ranjene oficire in volake in se ljubeznivo z njimi razgovarjal.

Inozemski konzularni zbor v Jugoslaviji. V naši državi je skupno 17 generalnih, 45 navadnih in 12 vicekonzulov ter konzularnih agentov v 80 uradih in sicer 21 v Zagrebu, 18 v Beogradu, po 7 v Ljubljani, Sarajevu in Splitu, 6 v Skoplju, 5 na Sušaku, po 2 v Dubrovniku in Šibeniku in po 1 na Cetinju, v Negotinu, Nišu in na Visu. Od vseh konzulov je 41 honorarnih.

Izprememba v sočni službi. Sodnik J. Müller je od okrožnega sodišča v Celju premeščen k okrajnemu sodišču v Dolnji Lendavi.

Inženjerski izpit iz gradbene stroke je napravil 13. t. m. na beograjski univerzi g. Lojze Poljanšek iz Žirov. Čestitamo!

Izpremembe v šolski službi. Na kočevski gimnaziji sta napredovala: profesor A. Burgar iz 6. v 5. skupino in profesor dr. Josip Maček iz 7. v 6. skupino I. kategorije. Trajno so upokojene: strokovna učiteljica na meščanski šoli na Jesenicah Ivanka Lampe, učiteljica za ženska ročna dela v Dobovi pri Brezicah Marija Galšek - Tramšek in učiteljica v Apačah Marija Zel-Stepišnik.

Dopolnilni učiteljski izpit. Po odredbi ministrstva prosvete morajo vsi učitelji, učiteljice in otroške vrtarice z dovršenim učiteljskim, oziroma z dovršeno šolo za otroške vrtarice, ki so dovršili študije pred 1. 1. 1918, a se niso v teh šolah učili tudi naših nacionalnih predmetov, položiti dopolnilni učiteljski izpit iz teh predmetov meseca septembra, ako tega doslej niso storili. To bo zadnji dopolnilni izpit. Izpravevalne komisije in dan izpita se določijo pozneje.

Srebrna poroka. Pretekli četrtek sta praznovala lesni trgovci in posestnik v Loškem potoku g. Franc Košir in njegova soproga Antonija roj. Lavrič iz ugledne porodice Kapčeve družine, 25-letnico svoje poroke. Jubilatoma želimo da bi tako zdrava in čila praznovala tudi še svojo zlato poroko!

Zlata poroka. V znani slovenski rodbini Ravnikovih v Glinjah pri Borovljah obhajajo danes redke rodbinski prazniki: starši Josip in Ana Ravnik praznujeta svojo zlato poroko. Zlatoporočnica sta bila vedno zvesta narodni stvari ter sta v tem odgojila tudi svoje otroke.

Bernard Cesutti f. Poznala sva se kakor se poznajo ljudje po malih mestih, ki se srečujejo dan na dan in se vidijo na raznih narodnih praznikih. Niti po imenih se ne poznajo, po obrazih vedo, kdo so. Toda njegovo italijansko ime je zadostovalo, da je prišel med vojno v našo družbo na ljubljanski Grad. Res pa je, da je bil že pred vojno vnet Sokol in jugoslovenski čuteč človek. Tako smo nastopili z njim skupno pot skozi avstrijska taborišča. Bil je podjeten in odločen človek, ki se ni ustrašil avstrijskih bajonetov. V Ljpnici je kmalu odkril kantino in je bratovsko delil vse dobrote s svojimi tovariši. V Hainburgu si je kmalu izbojeval pot iz tabora in a vrnil obložen z raznim blagom, da je nam olajšal bedni položaj. Pozneje je odšel v Steinkamm in je tam s primernim posmehom čakal konca. Dočkal ga je in je nadaljeval sokolsko delo v svobodni domovini. Vsi, ki smo bili z njim, mu ohranimo najlepši spomin. Dr. I. L.

Umrli je včeraj v Postojni posestnik g. Miroslav Ambrožič. Pokojnik je bil vse svoje življenje naprednega mišljenja ter je tudi svoje otroke, ki so vsi delavci Sokoli, vzgojil v narodnem duhu. Pogreb se vrši jutri v ponedeljek ob 5. popoldne na pokopališču v Postojni. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Smrna kosa. Včeraj popoldne je premislil v sanatoriju v Gradcu g. Stefan Brodar, posestnik in vinski trgovec v Ormožu. Pokojnik je bil zelo podjeten, marljiv in soliden trgovec, ki je užival splošen ugled. Njegovo truplo prepeljalo v Ormož, od koder se bo vršil pogreb v torek 23. t. m. ob 15. uri iz bolnice vitezkega reda na ormoško pokopališče. Blag mu spomin, žaljuočim naše iskreno sožalje!

Nov mednarodni paketni pristojbenik. Vsi poštni uradi so prejeli te dni novo mednarodno paketno tarifo, ki stopi takoj v veljavo. Hkratu pa izgubita svojo veljavo »Privremena mednarodna paketska tarifa« in pa »Mednarodna paketska tarifa«. **Volite v cestne odbore.** Predlog ljubljanskega velikega župana in vsled soglasja resorta javnih del je notranji minister izdal rešenje, da spada v kompetenco velikega župana volilno postopanje pri cestnih odborih in bivši Kranjski, zlasti razpis in provedba volitev, postavljanje gentov itd. Glede teh agend je dal časa obstojal kompetenčni konflikt med gradbeno in politično oblastjo.

Recitacijski večer v Zagorju priredi »Literarno-dramatični krožek« v torek 23. februarja. Spored obsega v prvem delu uvodno predavanje Srečka Kosovega (umetnost in literatura), pesmi in črtice M. Klopčiča, V. Košaka, B. Krefta, A. Gspana,

S. Škeria, Sr. Kosoveca, v drugem delu pa Seliskarja, Župančiča, Milčinskoga, Cankarja, Čehova in Bezruča. Spored izvajata Bratko Kreft in Ciril Debevec. Začetek ob 7. svečer. Več na lepkih.

Damske oblačilne novosti:

damske plašče in kostume pariškega in dunajskega izvora je ravnokar prejel po prav nizkih cenah tvrdka

Fran Lukič
pred 5. tofijo. 1134 a

Izprememba posesti. Iz Cella se nam poročča: pivovarna v Zalcu, nekdanj last Delniške družbe pivovarne Zalec Laško, je prešla v roke dunajske tvrdke Elsinger & C., ki uredi v Zalcu veliko tovarno impreniranega platna. Poslopja pivovarne v Zalcu so bila sedaj last nemške pivovarne Unken, oziroma Kreditnega zavoda v Ljubljani.

Nemščina v slovenskih meščanskih šolah. Z odlokom ministra prosvete se v prvem in drugem razredu meščanskih šol v Sloveniji uvaja odslej nemščina kot obvezan predmet po tri ure na teden. S prihodnjim šolskim letom velja ta odredba tudi za tretji in četrti razred omenjenih šol.

Hrvatska čitalnica na Reki obnovljena. Hrvatska čitalnica na Reki, ki že od prvega leta ne deluje, bo zopet obnovljena. Za današnji dan je sklican občni zbor v nekdanje prostore čitalnice. Sklepalo se bo o obnovitvi društvenega delovanja. In tako dobe reški Slovani zopet svoje narodno ognjišče.

Nov zakon o prometnem osebju. Člani centralnega odbora jugoslovenskih železničarjev so predvčerajšnjim posestili prometnega ministra ter mu poročali o delu na konferencah, na katerih so razpravljali v prvi vrsti o novem zakonu o prometnem osebju. Ministru so predložili načrt zakona ter ga prosili, da se novi zakon čim prej predloži narodni skupščini ter se jim vrnejo profesionalne ugodnosti, ki so bile nedavno ukinjene.

Upokojeni železničarji. Vodstvo centralne upokojenih železničarjev nas prosí za obljavo sledečih vrstic: Dobro vam je znano, da bomo leta boja za obstanek in naše pravice. Do sedaj smo imeli le malo uspeha. Vdinjali smo se svoječasno železniški upravi kot kreпки, zdravi možje, z malo mesečno plačo, da bi lahko dobili manj napore in boljše plačane službe. Kaj nas je zavedlo, da smo sprejeli tako naporno in nevarno službo, da smo žrtvovali dan in noč svoje zdravje ter gledali vsak trenutek smrti v oči. Bili smo takorekoč z eno nogo vedno v grobu, z drugo pa v zaporu. Zavedla naj edino zavest, da bomo mi in naše družine preskrbljeni, ko nam omagalo naše moči. To zagotovilo, za katero so nam jamčile železniške uprave, nas je spodbujalo, da smo vztrajali na svojih mestih, ob vsakem času in v vsakemu vremenu v korist upravi, v blagor in prid vsemu prebivalstvu. Da nam je bilo to jamstvo tudi vsestransko postavno in sodno zalajeno, smo morali od svojih skromnih prijemkov prispevati tudi sami v ta sklad, takimenoimenav »pokojniški fond«. A kaj se nam je zgodilo? Merodajni faktorji so poceptali naše pravice in nas pogladi v strašno bedo, obup. Predno pa kmčamo svoje bedno življenje, katero mora vzgati našim zatiranjem v zgodovini 20. stoletja najsravnateljše pečat, zatečimo se v dosego svojih pravic na sodnopravno pot, kajti pravica je in mora ostati na naši strani. Da pa zberemo za to potrebna sredstva, sklicujemo za nedeljo 7. marca tri shode železniških upokojencev in sicer v Ljubljani ob 2. popoldne v Mestnem domu, v Celju ob 9. zjutraj pri Zelenu travniku in v Mariboru ob 2. popoldne v Kazini, Slomškov trg. — Vsak železniški upokojenec in vdova naj se zaveda, da moremo le s skupnimi močmi zmagati ter naj se zato udeležijo shoda na kraju, kjer mu je najbližje.

Za igralnice se ne smejo izdajati koncesije. V zagrebškem »Grand hotelu«, kjer se je igrala ruleta in druge hazardne igre, je bila te dni, kakor smo že poročali, uradno zatvorjena igralnica. Iz službenega poročila, objavljenega v »Službenih Novinah«, je razvidno, da se za take igralnice ne smejo izdajati koncesije. Kakor poročajo zagrebški listi imajo igralnice v naši državi v rokah Italijani ter vlečejo iz njih ogromne dobičke. Igralnice v »Grand hotelu« so imeli Italijani bratje Tedesco, ki so svojedobno tudi imeli igralnico v Zametu, ki pa je bila končno oblastveno zatvorjena.

Delavska stanovanja. Ker je v velikem arzenalu vojne mornarice v Tivtu v Boki Kotorski zaposlenih mnogo delavcev, ki so večinoma nastanjeni le za največje sile, je ministrstvo vojne in mornarice odredilo, da se zgradija še letos dve večji poslopji za delavska stanovanja. V to svrhu je odobren primeren kredit.

Naši v Ameriki. Našega rojaka Ivana Volka v Newyorku je francoska parobrodna družba Campagne Generale Transatlantique imenovala pred kratkim za ravnatelja oddelka za tretji potniški razred pri svojem glavnem uradu v Newyorku.

Razpis natečajev. Razpisuje se služba poštnega poslovača pri poštah: Martjanc (III/4), Vitanje (III/1), Zavrče (III/3), Jurkloster (III/4), Sv. Barbara pri Mariboru (II/4) in Hodoš (III/6). Rok za natečaj 14 dni. Prošnje naj se vložajo pri direkčni pošti in telegrafa v Ljubljani.

Smrtna nesreča v gozdu. V Zagorici pri Št. Vidu na Dolenjskem so sekali te dni buke za apnenico. Proti pričakovanju je bukev padla na breg ter županovega sina Antona Zajca pritiskala s tako močjo, da je čez par ur podlegel težkim notranjim poškodbam.

Skratlata. Po uradnih podatkih velikega župana je bilo v dobi od 32. do 31. januarja v ljubljanski oblasti prijavljenih 24 slučajev škrlatice, največ (13 slučajev) v Krškem. V mariborski oblasti je bilo prijavljenih 47 slučajev škrlatice.

Nesreča pri sekanju drva. Posestnikov sin Ivan Koščak je v družbi s svojim stricem v petek dopoldne sekal drva v gozdu pri Št. Juriju. Pri delu se je deček neprevidno približal svojemu stricu, ki je bil baž zamahnil s sekuro. Sekira je dečka zadela v roko ter mu jo presekalala do kosti. Poškodba je težka. Dečka so prepeljali v bolnico.

Malá revolucija v Ripnju. V okolici Beograda se nahaja veliko selo Ripanj, ki ima velike občinske pašnike. Nekateri občinski funkcionarji so si začeli v zadnjem času prisvajati kos za kos občinskih pašnikov. To je stromašne seljake zrevoltiralo. Sestali so se predvčerajšnjim na selškem trgu ter javno demonstrirali proti občinski upravi. Končno so s fizično silo vrgli iz občinske hiše občinske funkcionarje, zavzeši občinski urad ter si razdelili občinsko zemljo. Ker bi lahko prišlo tudi do velikih izgredov, so občinski funkcionarji zahtevali od ministrstva za notranje zadeve policijsko pomoč.

Srebrniki v maksimirskem jezeru. Že dalj časa se v Maksimirskem parku v zagrebški okolici vrše dela za izsušenje tamkajšnjega jezera. Predvčerajšnjim so delavci ne daleč od obale zapazili v jezerskem blatu srebrni novce. Bil je nekdanji avstro-ogrski srebrni goldinar. Delavci so si hitro zavahali rokave ter začeli iskati novce po blatu. Našli so ravno petdeset srebrnikov z letnico 1887 in 1889.

Nesreča na Jadranu. Parobrod »Zora«, last družba »Oceania«, je te dni v bližini otoka Visa v Dalmaciji našel ostanke neke jadralnice in na njej trupla treh mornarjev, ki so bržkone umrli od gladi. Mrtvece so prepeljali v Benetke, kjer so se vršili izvidi. Ugotovilo se je, da so mrtvece z nedavno potopljene ladje »San Rocco«. Identiteta utoplencev pa se še ni mogla dognati.

Usmrten morica Pavla Minčetiča v Osijeku. Včeraj ob 7.20 zjutraj so usmrtili v Osijeku 23-letnega dvakratnega morilca Pavla Minčetiča, o čegar zločinu smo že včeraj poročali. Morilec se je obnašal zelo hladnokrvno in hrabro. Spal je mirno vso noč. Ko se je zjutraj zbudil, je zahteval vođe, se umil in oblekel in prosil nato za svečenika. Ko so prispeli orožniki, jih je prosil, naj mu ne zvežejo rok, česar pa mu niso mogli ugoditi. Ko je prispel pred viske, ga je sodnik po prečitani obsojbi vprašal, ali ima še kako željo, je mirno odgovoril: »Ne!« Nato je šel mirnih korakov sam pod viske, skočil kakor verveca na podnožnik in nastavlil vrat. Rabelj mu je vrzel vrv okoli vratu, pokril obraz z robcem in izvršil svojo dolžnost. Po 15 minutah so zdravilni ugotovili Minčetičovo smrt. Osilek je doživel v zadnjih letih več justifikacij, toda nihče ni pokazal take hladnokrvnosti in toliko poguma kakor Minčetič.

Nepoznan utopljenec. Dne 15. t. m. popoldne je priplavalo po Savi pod vajo Podgračvo pri Veliki Dolini truplo nepoznanega, 35-40 let starega moškega bolj slabotne postave. Utopljenec je bil slabo obločen. Na sebi je imel samo telovnik iz črnega ševijota z modrimi ozkimi črtami, belo srajčo, ležer ovratnik in čevlje na zadržgo. Obraza je bil majhnega in imel je kostanjeve lase. Truplo je bilo še celo ter je moralo ležati po zdravniškem mnenju v vodi 14 dni. Znamenaj nasilstva na truplu ni bilo opaziti. Neznanca so pokopali na pokopališču v Čatežu ob Savi.

Stroj odrezal delavki roko. V kartonažni tovarni Bonač na Polličevem se je pripetila v petek težka nesreča. Delavka Marija Klopčič, stara 19 let, je bila zaposlena pri stroju za rezanje papirja. Nenaodoma se je začel v tovarni čupen krk. Stroj je zgrabil Klopčičevo za levo roko ter ji jo do zapetja popolnoma odrezal. Dekle se je nezavestno zgrudilo na tla. Navzoči uslužbenec so ponesrečenko za sile obvezali, kasneje pa jo je rešilni voz prepeljal v ljubljansko splošno bolnico. Nesrečni slučaj je vzbudil splošno sočutje za težko prizadeto mladenko.

Paul Richter Rudolf Klein-Rogge No- o abai SIEG-FRIED in KRALJ ATILA iz Nibelungov jerska glavne vloge v grandio- nem filmu

Korsar Pietro pride v kratkem v kino Matice.

Za Jugoslovensko Matice. Prilikom svahte g. Miška Belca v Moravčah je bilo nabranih za Jugoslovensko Matice 267 Din. Na gostilji g. Rudolfa Kocmuta v Sv. Urbanu pri Ptujju je zbrala vesela družba za Matice Din 52. Solska mladina v Zamostju je zbrala za Matice Din 15. v Srednji Bistrici v Prekmurju pa Din 63. — Iskrena hvala. **Gospodinja Kupi** in zahteval v vseh trgovinah čajne mešanice »Ca'anika«. So najboljše in najzdravnejše. Prodaja se v karibit »Jugoslav. Matice«.

Dr. Brunsovo vato, obveze, stanjevdno itd. kupi pravičen človek mnogorede v drogeriji »Sanitas«, Ljubljana, Prešernova ulica 5. 284

Trgovske zastopnice in potniške opozarjamo na današnji oglas v inersatnem delu lista, s katerim išče slovita češkoslovaška tovarna ročavice in usnatih izdelkov zastopnice za Jugoslavijo.

Reklame ne potrebuje 7

O. Bernalović ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča.

Iz Ljubljane

u— Odhodnica generalnega konzula g. dr. Otokarja Beneša, ki se bo vršila v sredo dne 24. februarja v Kazini, nudi narodnemu občinstvu priliko, da z mnogobrojnim obiskom pokaže svoje simpatije do tega odličnega zastopnika bratske Češkoslovaške republike. Sodeluje godba Dr. div. oblasti, Sokolski pevski zbor itd. Vstop prost. Zlasti svoje člane opozarjajo na ta večer prireditelji: Jugoslovensko-češkoslovaška liga, Češko-slovenska Obec, Jugosl. sokolski savez, godba dravske divizijske oblasti.

u— Važna gospodarska predavanja v Ljubljani. Podružnica »Sadjarskega in vrtnarskega društva« v Ljubljani priredi vrsto predavanj. Prvo predavanje bo v torek 23. t. m. Predava viš. kletarski nadzornik F. Gombač o »Zatrjanju bolezní na sadnem drevju in trti«. Drugo predavanje bo dne 2. marca. Predava kmet. svetnik Viljem Rohrman o »Reži perutnine po mestih«. — Tretje predavanje bo 8. marca. Predava g. inž. Rado Lah o »Gnojcnju v vrtnarstvu s prirodnim in umetnim gnojem«. Ostala predavanja objavimo pravočasno. Predavanja se začno vsakokrat točno ob 20. (8.) zvečer te se bodo vršila v deški ljudski šoli na Cojzovi cesti (Grabnu) v I. nadstropju poleg zbornice. Vabijo se vsi člani in ne-člani, da se predavanju udeležijo v obilnem številu.

u— Popravila in snaženje na poslopju ljubljanske glavne pošte. Prilodnje dni pričnelo popravilja in snažitje uradne prostore v Selenburgovi ulici in sicer oddelke paketne pošte, ki se nahajajo v pritličju. Napeljava za električno razsvetljavo se bo vzdajala, na kar bodo lokale prebelili in preslikali. Silno izrabljena in kotanjasta tla bodo nadomestili z novimi deskami iz mesenovega lesa. Vse to bo dalo dosti dela in vsled tega bodo okenca za sprejemanje denarnih pisem in paketov zaprta, dokler se vsa dela ne izvrše. Občinstvo ob obveščeno, kdaj se bo z delom pričelo, da ne bo paketov na glavno pošto zamaž nosilo. Ker bodo imeli vsled zaprte oddaje paketnih pošiljk na glavni pošti ostale ljubljanske pošte več postaja, se na teh poštah pomnoži osebje. Za paketo pošto se bodo popravili in osnažili tudi uradni prostori v Prešernovi ulici, kjer se nahaja v pritličju pisemska izdaja in oddaja ter v I. nadstropju občirna spedijska dvorana.

u— Za sokolski dom na Taboru je daroval neimenovani uradnik Din 100 ob priliki poroke gđ. Gusti Vidic z gosp. Maksom Završnikom.

u— Policijske prijave. Od peška na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 1 poskušen samomor, 1 posest brez dovoljenja, 1 nezgoda, 1 prestopok pijanosti, 1 prestopok kaljenja nočnega miru, 1 poškodba tuje lastnine, 13 prestopkov cesnega policijskega reda, 1 prestopok prekrščenja policijske ure in 1 prestopok obrtnega reda. Aretovanih je bilo 6 oseb in sicer: 1 radi tatvine, 2 radi suma tatvine, 2 radi razgrajanja in 1 radi neplačanega vžitka.

u— Neroden voznik. Hlapec France Kolman, uslužben pri tvrdki Muc na Vodnikovi cesti, je dne 18. t. m. tako neprevidno vozil z enovprežnim vozom po Krekovem trgu v smeri proti Kopitarjevi ulici, da je podrl na tla nepoznano mlado žensko in vozil nato celo z vozom čez njo. Ker je bil voz slučajno lahek, se ženska ni pomnočno poškodovala. Naslednjega dne bi se umaknil s tem, da je okradel svojega gospodarja in nato neznanokam izginil.

u— Skrivnosten obitek v noči. Gurjančeva družina, stanujoča na Vidovdanski cesti št. 1, je v noči na 19. t. m. mirno počivala na posteljah, dasiravno so bila vrata v stanovanje še odprta, ker še ni prišel domov dečaki sin, ki se je mudil na obisku pri sosedu. Ura budilka na omari je monotono tiktakala naprej v noč. Kar se je nakrat pojavila v sobi temna senca, ki je stopila proti omari, pa zopet izginila neslišno kakor se je pojavila. Fiktakanje ure je nakrat prenehalo, vendar tega ni nihče opazil. Kmalu nato je stopil v sobo domači sin Polde in vprašal, kam je izginila z omare ura in lesena cigaretna doza. Starši so dejali, da mora že on vedeti, saj je bil vendar malo preje v sobi. Zažudenje je bilo na obeh straneh veliko, kajti Polde je svečano zatrjeval, da se domači motijo. Slednjič šele jim je padlo na um, da je mogoče izrazil priliko neznan tat, se spizljal v sobo in ukradel uro ter dozo.

u— Spilašen konj. Posestnik Ivan Zajc iz Smartnega ob Savi je prišel v petek dopoldne z vozom v unionsko pivovarno po tropine, ki služijo kot krma za živino. Ko je čakal na cesti še na nekoga domačina, je nenadoma privozil nasprodi s tovarnim avtomobilom neki šofer, ki ni hotel ustaviti voza, dasiravno mu je Zajc dajal, stoječ

Posebna špeciialiteta vinske hleti Ljubljanskega Dvora: Od danes naprej vsak dan od 5. — 8. ure zvečer apetitni predvečerni zakuski po zmernih cenah. 1082 a

pri plašljivem konju, znamenje z roko. Ropotajoči stroj je konja splašil, da se je dvignil na zadnje noge, skočil in potegnil voz naprej, Zajca pa podrl na tla tako, da je šel voz čez njega. Zajc se je pri tem močno pobil po vsem obrazu in dobil težje poškodbe tudi na nogah. Brezobzirni šofer bi zaslužil seveda poštno lekcijo.

u— Zasnlni detektivski zavod je Rimska cesta 9, Ljubljana.

u— Geografsko društvo bo imelo svoje napovedano predavanje v četrtek, dne 25. februarja ob 6. zvečer in sicer v balkonski dvorani univerze. Razpravljal bo g. dr. H. Tuma o toponomnptiki.

u— Zavod za straženje in zaklepanje, na novo osnovan smatramo za neobhodno potreben in opozarjamo na domašnji inersat. 296

Iz Maribora

u— 70-letnico rojstva slavi danes g. Josip Kavčič, tajnik Glasbene Matice v Mariboru in davčni upravitelj v pokcuju. Jubilant je bil vedno in je še danes povsod priljubljen družabnik in odlični narodni delavec. Vrlenu možu želimo: Na mnoga leta!

u— Akcija Protituberkulozne lige za zgradbo prostozračne lope krasno napreduje. Denarna zbirka je dosegla tekom večerajšnjega dne 40.000 Din, dočim je stavbenega materiala zagotovljenega že toliko, da je odbor sklenil zgraditi enonadstropno poslopje z dvoranjo v pritličju za približno 15 postelj in s prostozračno lopo v prvem nadstropju. Stavba bo imela seveda vse potrebne pritlikline. Liga namerava to zgradbo pokloniti z inventarjem vred zakladu tukajšnje javne bolnice in je napravila vodstvo, naj izposluje dovoljenje za gradnjo.

u— Stjepan Radič pred sodiščem. Do razprave v zadevi Radičevih žaljiliv besed na subotske univerzitetne profesorje v mariborskem njegovem govoru ne pride, ker so profesorji tožbo proti Radiču umaknili. On jim je namreč izjavil, da jih s svojimi izjavami ni nameraval žaliti in da je pripravljen dati zadoščenje v primerni obliki. Zato je okrajno sodišče kazensko zadevo ustavilo.

u— Inspekcija moške kaznilnice v Mariboru. Včeraj je inspiciral načelnik ministrstva pravde dr. Milan Kostič moško kaznilnico v Mariboru in kaznilniški posredovalni zavod pri Sv. Miklavžu na Dravskem jezdu.

u— Občni zbor društva za zgradbo poročnišnice se je vršil včeraj ob 17. v mestni dvorani ob udeležbi petih oseb. Točnejše bomo še poročali.

u— Ljubljanski umetniki v Mariboru. Intendant Narodnega gledališča je povabil društvo slovenskih književnikov, da priredi tudi v Mariboru Prešernovo proslavo. Vabilo je bilo z veseljem sprejeto in tako bo v kratkem tudi mariborska publika slišala slovenske pisatelje in pesnike, na čelu s prvakom Otonom Župančičem. To bo za Maribor izreden kulturni dogodek, ki ga bo javnost gotovo z navdušenjem pozdravila in smo prepričani, da bo gledališče do zadnjega prostora razprodano.

u— Mariborsko gasilno društvo. V petek se je vršil sestanek izvršujočih članov gasilnega društva, da sklepajo o odstopu načelnika Vollerja. Sestaneku so prisostvovali tudi vladni svetnik dr. Poljanec, komisarja dr. Redošek in inženjer Serbec kot zastopnika mestne občine in več občinskih svetnikov. Tudi ta sestanek je ponovno pokazal, kakšen duh vladu v društvu. Govorilo se je seveda izključno nemški in predsednik zborovanja čevliar Salkovič je celo zahteval, naj bi zastopniki oblasti tudi v nevsžini tolmučili svoje stališče, češ da razen štirih nihče ne razume slovenskega jezika. V imenu odbora je predlagal dr. Schmiederer resolucijo, v kateri zborovalci odobravaljo nastop načelnika Vollerja napram oblastem, mu izrekajo zaupanje in izražajo svojo popolno solidarnost. Vladni svetnik dr. Poljanec je opozoril predlagatelja, da bi tako stilizirana resolucija rodila posledice, ker se v njej zopet napada oblast. Naglašal je upravičenost in umestnost prepovedi, ki jo je izdala policija in potrdil veliki župan. Za izgubo pa seveda upravná oblast posameznim prirediteljem ne jamči. Izvajanja dr. Poljanca so bila nekaterim nazgriženejšim gospodom silno nevsžna in so se žele po daljšem posvetovanju odločiti za primerno spremembo. Poslanec Zebot, ki se je tudi udeležil zborovanja, pa je čutil potrebo, da zagovarja postopanje g. Vollerja, ter je očital policiji, da ni pravilno postopala. Končno je občinski svetnik Weigl naglasil, da mora pač tudi gasilno društvo računati s slovensko javnostjo in je grajal delstvo, da je bil program prireditve še osem dni prej razglašen, predno je bil od oblasti odobren, oziroma zavrnjen. Priporočal je, naj se društvo v bodoče nasloni bolj na mestno občino, kateri je tudi po pogodbi iz leta 1874 podreleno. Te upravičene lekcije so bile gotovim krogom očitno silno neprijetno in so jih končno skušali zabrisati s tem, da resolucijo, ki naj bi dala g. Vollerju nekako zadoščenje, soglasno sprejeli. G. Voller ostane torej še nadalje poveljnik Gasilnega društva.

u— Policijska kronika. Včeraj je bila aretirana neka ženska, ki je po šestih mesecih odpravila plod. Ona, kakor tudi ženske, ki li je pri tem pomagala, sta bili izročeni sodišču. — Izgnan je bil iz Maribora Jožef M., ki je svoječasno na Rotovškem trgu oskrnil več nedoletnih dijakov in je ravnokar odsedel 3-mesečni zapor.

u— Občni zbor Podpornega društva za revne učence se bo vršil v ponedeljek, dne 22. t. m. ob 18.30 v prvem nadstropju deklške meščanske šole II. Cankarjeva ulica. Odbor vabi k obilni udeležbi vse prijatelje in dobrotnike društva osebno tudi stare obdarovanih otrok.

Vino
prizna no prvih vinogradnikov

kakor bratov
Golarič (cviček),
Faleschini (burgundec),
Fischerauer (jeruzalemec),
Košarjova razstavna specialiteta „traminec“
priporoča za postni čas

P. Košak
prejo Ferline.

Bruno Kastner
pride v zabavnem in smehapolnem filmu:
„Zamenjana nevesta“
kino »Dvor«

Iz Celja

— **Družabni večer somišljenkov SDS v Celju.** Ob priliki politične šole SDS priredila krajevna organizacija celjska danes, dne 21. t. m. ob 8. zvečer v mali dvorani Celjskega doma družabni večer. Pozivalo so vsi somišljenki iz mesta in okolice, da se udeležijo večera, kjer bodo z gojencl politične šole v prostem razgovoru prebili prijateljskih uric.

— **Otvoritev in prvi dan politične šole SDS v Celju.** Včeraj se je pričela v Celju politična šola. Otvoril jo je predsednik srezke organizacije g. Prekoršek. Po pozdravu so se takoj pričela predavanja. Predavali so sledeči gospodje: Spindler o organizaciji SDS in nalogah krajevnih in drugih organizacij ter o zakonu o volilnih kmetih, volitvah v narodno, oblastno in srezke skupščino. Dr. Kalan v vidovdanski ustavi in sicer 2. l. Zakar so socialnem gibanju in problemih ter o volitvah v občinske odbore in podrobnem delu pri volitvah. g. Wüdtler pa o pregledu slovenske kulture. Poleg tega so bile tudi praktične vaje o ustanavljanju krajevnih organizacij. Šola se danes nadaljuje.

— **Celjski drevored ob Savinji.** Ob mestnem vrtu na desni strani ter ob levi strani Savinje je lep drevored, obstoječ iz kostanjevih dreves, ki jih je svoj čas nasadilo celjsko Olepševalno društvo. Tudi na levi strani Savinje do Savinjskega dvora je kovanje že toliko doraslo, da je nudilo v poletnem času šetalcem prav prijetno senco. Pred kratkim so pa ta drevesa ostrigali prav do debla in tako nestrokovnjaki, da vsakogar srce zaboli, ako vidi gole in v nebo strloče rogovile. V Celju je silati o tem mnogo upravičene kritike, samo da je ta naslovljena na popolnoma napačen naslov. Olepševalno društvo, odnosno mestna občina celjska, pri tem nima ničesar opraviti, ker so drevesa last g. Pallos ter g. Skoberneta, Kirbischa in Rakuscha. Ostrigali so jih balje dali zaradi tega, da bi pod drevesi rasla bujna trava. Pravkar čistijo tudi drevesa v mestnem parku zaradi nove napeljavne električne luči.

— **Knjžnica Narodna čitalnica v Celju** bo zopet redno odprta vsak četrtek od 17. do 18. ure. Pri tej priliki so prošeni vsi, ki imajo morebiti kako knjigo izposojeno, da jo vrnejo. Narodna čitalnica je nabavila za ljudsko knjiznico nekaj novih knjig, tako da imajo čitatelji sedaj večjo izbiro.

— **Otroški vrtec v Gaberju pri Celju.** Pred vojno je obstojal za ta del celjskega predmestja, ki je industrijski in na katerem prevaja mnogo delavstva s številnimi rodni nam, poseben otroški vrtec, kjer so našli revni otroci med delovnim časom svoje zavetišče ter tudi prav primerno in potrebno vzgajališče. Tekom vojne se je otroški vrtec uknil, ker so se uporabljali prostori v vojaške svrhe. A tudi po preobrtu se ni več otvoril. Nastanila se je v teh prostorih polječa, a tudi danes so tam še stranke, ki jih zaradi pomankanja stanovanj doslej ni bilo mogoče nastaniti drugod. Zopetna otvoritev otroškega vrtca je za Gaberje nujno potrebna. V občinskem svetu celjskem se je o tem vprašanju že opetovano razpravljalo. Vse stranke so si bile edine, da je treba otroški vrtec zopet otvoriti ter s tem izročiti poslopje svojemu prvotnemu namenu. Kakor bulemo, je mestna občina celjska sklenila napraviti na stanovanjsko sodišče ulogo, v kateri se to naproša, da nakaže v poslopju otroškega vrtca se nahajajočim strankam v najkrajšem času stanovanja kje drugod. Upamo, da bo stanovanjsko sodišče tej upri vsčeti prošni, pa tudi splošni želji prebivalstva v Gaberju ustreglo. Ako je bil otroški vrtec potreben že pred vojno, je tem bolj potreben v današnjih povojnih časih, ko mo za revno prebivalstvo v borbi za svoj obstanek marsikaterikrat zanemarjati vzgojo svojih otrok. Z dobro voljo se bo dala tudi ta zadeva zadovoljivo urediti.

Iz Trbovelj

— **Smrtna kosa.** Po dolgi mučni bolezni je umrl v 25. letu svoje starosti g. Mirko Šuntajs, rezervni narednik pri 15. pešpolku v Nišu. Služboval je nazadnje v Sarajevu v oficirski šoli. Kal bolezni je dobil pri vojkih. Pokojnik se je bo. il na Koroskem in v Prekmurju. Bil je iskren nacionalist, naprednega mišljenja ter član demokratske stranke. Pogreb dragega pokojnika se bo vršil danes ob 15. popoldne iz hiše žalosti v Lokah 202 na občinsko pokopališče. Mir njegovemu pepelu!

— **Koncert v Narodnem domu.** V nedeljo 28. t. m. bo koncertirala v hrastniškem Narodnem domu rudniška godba, ki se je v zadnjem času pod vodstvom g. Turiška precej izpopolnila.

— **Brez občinskega statuta.** Slučaj gospoda Grosarja, ki so ga preteklo nedeljo na Vodi tako zelo pretepli, da leži težko ranjen, daje premožnim misliti na lastni občinski statut. Prejemki redarja, ki ne izvršuje več svoje službe, so tako minimalni, da je nemogoče ž njimi živeti. Pred leti se je že izdelala pragmatika, vendar iz različnih vzrokov ni prišlo do razvrstitve. Glede policije se je specialno reklo, da jo bo prevzela država v svojo oskrbo, kar se pa do danes še ni zgodilo. Nujno je torej potrebno, da se v tem oziru nekaj stori za prizadete.

— **Na Ljudski visoki šoli** bo predaval danes ob 14.30 bivši pomočnik ministra za šume in tude g. Ivan Mohorič o našem narodno-gospodarskem programu. V debati bo g. predavatelj na razpolago k razmotrivanju premožne krize.

— **Nova trgovina v Hrastniku.** Novo trgovino namerava otvoriti trgovski pomočnik g. Lojze Stravs iz Dola pri Bantanu nad bivšo nemško šolo.

Vesta - Radiumplastik senčniki

epohalna novost za lestenice in svetilke
izdelu'e edino 52
VESTA, svelečna in metalna industrija
LJUBLJANA, Katedrska ul. 8. l.

Iz Laškega

— **Nelmenovom dobrotnik iz Celja** je daroval za Sokolski dom v Laškem 1000 Din. Vrlemu bratu sokolska zahvalal Naj bi mu sledili še drugi, da bo naš Sokol že prihodnje leto pod domačo streho, prost vseh spon in šikan.

— **Dr. Gosarjeve interpelacije.** «Slovenec» poroča v 35. številki, da je naš poslanec dr. Gosar poslal ministru dvojce vprašanj: prvo glede vsletja vojaških let veterinarjem, drugo glede poslovanja gerentstva okrajnega zastopa v Laškem «se posebnost» zahtevo da se razpišejo volitve». Silno težka uganka je za nas, kdo je te dve nujni vprašanji sestavljal poslancu drju Gosarju, ker sta v tako čudni zvezi. A to je postranska stvar. Zalostno je le, da morajo laški slovenski poslanci staviti tako nesmiselna vprašanja. Ali hoče dr. Gosar volitve v okrajni zastop po starem volilnem redu? To menda ne, ker ve, da bi bili kleri kalci po notah tepeni in ker ustava ne pozna več okrajnih zastopov, na katerih mesto bodo stopile srezke skupščine. Če pa je tako naiven in pričakuje za laški srez prvih in posebnih volitev v srezko skupščino, potem je pa res škoda, da se je lotil poslanstva. Ubogi klerikalci, kaj jih vse zadovolji in kako široko odprte oči imajo za vsak pesek — pa to je že gramoz.

— **Solskim upraviteljem v Laškem** je imenovan tukajšnji učitelj g. Juro Kislingger. Službuje v Laškem že blizu 20 let ter si je pridobil na prosvetnem polju veliko zaslug. K imenovanju mu iskreno čestitam.

— **Velik vltom.** V noči od ponedeljka na torek bilo je vltomjeno v podružnico našega trgovca g. R. Dergana, ki jo ima v Gračnici pri Rimskih toplicah. Vltomil se odenesi za preko 30.000 Din blaga. Ze v torek pa so delavci tovarne podpetnikov slučajno našli več ukrajenega blaga stlačenega deloma v neki cestni propustni cevi in deloma skritega v pečeh v tkav. zaseki med Gračnico in Rimskimi toplicami. Orožniki so aretirali najprej dva cigana, kmalu pa se je smer obrnila drugam. Med ukrajenim blagom so našli plačilni listek železničarja S., nato pa še celo vrsto tehničnih indicijev, ki kažejo, da so orožniki tokrat na pravem sledu. Morda se je postreči razkrinkati ono družal, ki je v zadnjih dveh letih napravila v Laškem že celo vrsto vltomov, kakor: dvakrat pri trgovcu Časlu, že prej enkrat pri Derganu, pri Elsbacherju, delavcem konzumu itd. Velike množine pokradnega blaga se niso mogle spečati doma, temveč so se gotovo odvažale po železnični drugani. S. se nahaja v preiskovalnem zaporu pri tukajšnji sodnji.

— **Na uradni deski okrajnega zastopa** beremo, da se bo vršila dražba gramoz za okrajno ceste za l. 1926. v nedeljo, dne 28. t. m., in sicer za ceste na levem bregu Savinje ob 8. uri, za one na desnem bregu pa ob 10. uri v uradnih prostorih v Laškem. Vsak dražitelj mora pred dražbo položiti 5 odst. kavcijo od množine dražbenega gramoz, zdražitelj pa jo mora dopolniti z nadaljnimi 5 odst.

— **Most čez Savinjo v Laškem** silno tripi vsled prevažanja trobendolskega premoga s tovornimi avtomobili. Po 10 — 15krat dnevno drvi preko njega avto s 5 do 6 tonami. Ni verjetno, da bi most še kaj dolgo zdržal in stotisoče dinarjev okrajnega denarja bo slo v nič, če ne bo okrajni zastop zbralni nadaljne take vožnje.

— **Šumarska uprava in uničevanje gozdov.** Povodom zadnjega dopisa, tičočega se uničevanja naših gozdov, moramo opozoriti šumsko oblast tudi še na drugo nevarnost, ki ni manjša od preštevilnih novih lesnih trgovcev in špekulativ. To so koblice, ki nastopajo zadnje desetletje v silnih množinah v gozdovih ob Savinji severno od Laškega v Rifogozdu ter so se od tod v zadnjih treh letih razširile že tudi na desni breg Savinje v takozvano Hladnoravan pod Maličem. Požrešne koblice uničijo listje do zadnjih žilic in žalostno je poleti gledati gole gozdove. Ali je šumski upravi o tem kaj znano, ali ve zato Kmetijska družba, ali se je že poslalo na lice mesta kakega veččaka?

Iz Ptuj

— **Redna letna skupščina krajevnega odbora «Rdečega križa»** v Ptuju se bo vršila v nedeljo, dne 28. februarja ob 10.30 dop. V posvetovalni dvorani mestnega magistrata ptujskega. V spomin na 50letno delovanje Srbskega Rdečega križa bo predavanje «O početku in razvoju Rdečega križa v naši državi». Z ozirom na kulturne in človekoljubne cilje društva, pričakuje odbor obilno udeležbe.

Iz Prekmurja

— **Zanimiva seja občinskega sosveta v M. Soboti.** Na seji je podal finančni odsek poročilo o pregledu računov prejšnjega sosveta in je, kakor povzemamo iz poročila, ugotovil vrsto nedostatkov. Tako so izdatki za skromno občinsko trtnico znašali 10.049 Din, od tega samo za nadzorstvo 3600 Din. Poprava jarka od bolnice do Cvetkove hiše je stala 16.206 Din. Tudi črpanje vode iz občinskih kleti o priliki poplave ni bilo ravno poceni. Stroški zanje znašajo 7497 Din. Izplačala se je tudi 13. plača v znesku 7250 Din. Delegatu za potovanje v Beograd radi intervencije za okr. sodišče se je izplačalo za potne stroške 5039 Din. Poprava brigadne je stala 4750 Din. Finančni odsek je ugotovil, da so ti izdatki mnogo previsoki, zato je sosvet sklenil, da se morajo vsa dela za občinske

Pri reumi - ischias

Thermia Palace

idealno zimsko zdravišče in kopališče. Pistyan v Karpatih, Slovaška. 1098 Zgrajeno na vulk. muljnih izvirkih se priporoča za neostojljivo zdravljenje. Ponočni penzion 12 od 120 Din naprej. 112 od 80 Din naprej. **Domače zdravljenje** Pistyanki naravnih mulj „P. Q.“ ali gotova „Gimnompresa“ Naravnih produkti! Bolji od vseh umetnih zdravil. V vseh lekarnah. Informacije L. Schreiber, Zagreb, Akademski trg 1/1.

potrebe zanaprej oddajati samo licitacijskim potom, kar se dosedaj ni godilo. Izgleda torej, da je prejšnji sosvet gospodril preveč patriarhalno. Ker pa so časi težki, se bo moralo tudi pri občini varčevati. **Zadeva ponoverbe pri občini v M. Soboti.** Kakor smo zvedeli, je g. Antauer, ki je bil za prejšnjega sosveta blaginjičar prostovoljno popravil škodo, ki sta jo napravila oba občinska nastavljenca, tako da občina ni utrpela nobene škode. Priporočilji va tajnika sta pa izginila; izgleda, da eden proti jugu, drugi pa brez potnega lista proti severu na Madžarsko. **Pust v M. Soboti.** Predpustna doba je bila tudi pri nes z ozirom na težke čase raz-

meroma zelo živahna. V januarju je privedilo evangeličansko žensko društvo akademijo in ples v prid evangeličanskega dijaškega doma. V februarju sta bila lovski ples in ples «ogenjgasitelskega» društva. Najživahnejše pa je bilo na pustni torek. Ze od popoldneva naprej so hodili po ulicah «fašeniki» ali «fajnsčeki» v največje veselje nadebudne mladine. Zvečer pa pač ni bilo gostilne, kjer se ne bi bilo plesalo in rjavalo. Na popoldnevo je spravlil film «Quo vadis» M. Soboto na noge, ki je sicer pozno prišel tudi k nam. Zaključil pa je sezono na debeli četrtek natakarski ples. Druhi stanovskih plesov radi slabih časov ni bilo.

vično in trdno politiko enakopravnosti. Poslali so Mussoliniju brzojavko, v kateri trdijo, da nemški drugorodci (Slovence so izpustili) v Trbižu in okoli izražajo svojo udanost modri in dobrosrčni vladi v Rimu. ter obsojajo nesramno gonjo proti Italiji v inozemstvu. Podpisani so župani iz petih občin. Zvečer so od veselja plesali Italijani in drugorodci. Takih brzojavk Mussolini sploh ne čita. Ako bi jo za čital, bi je gotovo prav ocenil kot brzojavko razpoložena na pustno nedeljo.

Došli so francoski modni žurnali vseh vrst. Dobijo se pri trgovski družbi „VERA“ v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 8.

Naši onstran granic

— **Solska intransigence.** V Rimu se je vršilo zborovanje novega višjega sveta radi javnega pouka. Predsedoval je senator Gentile. Govoril je on in minister Fedele. Navpovedala sta, da bo fašistovska vlada nadaljevala zdravo politiko intransigence na šolskem polju. Stari časi se ne vrnejo več, šola od osnovne do najvišje mora biti fašistovska. Vsa mladina se mora vzgojiti v fašistovskem duhu. Kam pripelje fašizem italijansko mladino, o tem ne bomo razpravljali. Kar so tiče intransigence v šoli med Jugoslovenci v Julijski Krajini, vemo, da vodi njena pot v potujčevanje in v aalfabetstvo. Sicer pa fašisti že malce preveč napanjajo svojo intransigence. Morda vzame prej konec, kakor si mislijo.

— **«Mare nostrum»** V Trbižu so spustili v morje za Gerolichovo plovno družbo novo motorno ladjo «Monte Pisana». Trdka je odredila slovesnost v najožji obliki. Vendar pa se je zbralo odlično zastopstvo italijanskih brodograditeljev. Navzoči so bili: Jos. R. C. in K. Gerolichin, N. Peterlin, Ant. in Alb. Cosulich, A. Nicolich, inž. Cattarinich, odv. Gembressich, St. Novak. Kumica gospa G. Gerolichin je v svojem govoru proslavljala Jadran, ki je postal «ner sempre mare nostrum». Ladja naj nosi visoko in v časti po vseh morjih Italijansko tricoloro. Tako se potujčevanja jugoslovenska sila zavzema in bori za imperijalizem Italije.

— **Samomar mlilničnika.** V Kojakem v Brdih se je ustrelil 22letni mlilničnik Ivan Štekar baje radi nesrečne ljubezni. **Desno nogo bodo morali odrezati** 26-letnemu E. Jevščeku iz Lokovca, ker je bil težko ranjen, ko je razbijal šrapnel. Vskandanja nesrečni Vae slovenske vasi so polno pohabljenjenci!

— **Brigantstvo v Istri** so ne da zatreti. To se pravi, da doslej sploh še ni bilo prave brige za zatiranje brigantstva. Pri razpravi proti Collarichu se je trdilo, da so mu bli neki varnostni organi celo na roko. Napadi ne prenehajo. Sedaj poročajo iz Vodnjana, da sta dva dobro oborožena in maskirana bandita na poti proti Sv. Vičentu napadla mesarja Antona Fortunata, ki so se peljal na sejem. «Denar ali življenje!» Fortunat je odšel banditoma 12.000 li. Nato sta naglo izginila.

— **Z Reke poročajo:** kakor Jeremija nad razvalinami Jeruzalema, tako joče nad propadajočo Reko v vseh svojih publikacijah prof. Edoardo Susmel (Susmeli so z No transjakevi). On dviga svoje prošnje proti Rimu, da bi se usmilil Reke in poslal v nje pristanišče novega življenja. Rešitve, kakor je želi, ni iz Rima in je tudi nikdar ne bo, ali poslali so mu v tolažbo odlikovanje. Profesor Susmel je dobil komendo italijanske krono v priznanje svojega uspešnega

novinarskega, šolskega, političnega in literarnega delovanja. To je uspeh njegove obrambe moralnih in materijalnih interesov reškega mesta. Ljuba duša, kaj hočeš še več?

— **Vprašanje vlog pri bivši avstr. poštni hranilnici.** Iz Rima poročajo, da pride kmalu do likvidacije vsot, položenih pri bivši avstr. poštni hranilnici. Poštno ravateljstvo v Trstu je dobilo navodila, da se knjižice pošljejo na Dunaj radi kontrole in pripisa obresti. Ko se bodo knjižice vračale, so izvršijo prepisil v nove knjižice ital. poštne hranilnice.

— **Iz Lokve poročajo,** da je umrl v zdravilišču Valdoltra g. Ferdinand Suligoj, marljiv predsednik tamkajšnjega bralnega društva. V grob ga je spravila bolezen, katero si je nakopal v vojni. Niti trideset let ni dosegel. Naj počiva v miru!

— **Voljni material** nabirajo številni ljudje in ga razpečavajo, kakor morejo in znajo. Vlada bi bila morala že zdavnaj spraviti ta raznovrstni materijal in ga primerno uporabiti. Toda italijanska vlada tega ne stori pač pa goni orožnik okrog, da lovijo ljudi, ki nabirajo materijal, kateri leži po poljih in drugod že toliko časa. To dni so imeli v Trstu velike preiskave in zarlenili so pri nekem Brajniku devet kvin talov svinca. Potem so stikali po Brestovici in Komnu na Krasu, kjer so tudi došli nekaj zbranega vojnega materijala. Baje je neki Štolfa prodal Brajniku svinca 22 ton. Izvršen je več aretacij. Često se vršijo v Trstu in Gorici kazenske razprave radi prilaščene vojnega materijala. Sledijo ostre kazni. Posebno se strogo postopa s Slovenci, dočim se za Italijane evkrat za tiste eno oko ali obe. Malomarnost glede vojnega materijala je pristno italijanska. Fašisti naj pošljejo svoje mlilničke nabirat materijal. Bodo vsaj enkrat kaj delali.

— **«Opicina»** Dolgo časa je ropotal fašistovski «Popolo» v Trstu, da se morajo Opicina nazivati «Poggioreale». Opicina, Opicina, to je barbarško ime, ki mora izginiti izpred Trsta. Nahrulil je celo z avstrijskanti one Italijane in njihove liste, ki so ostali pri imenu Opicina. «Popolov» trud je bil brezuspešen in danes revež sam opušča «Poggioreale» in rabi «Opicina» po slovenskih Opicinah. Uradno se je prekrstil marsikak kraj, ali v ljudskem jeziku žive stara krajevna imena dalje. Slovenstvo se ne bo dalo zbrisati kar tako, kakor si domišljajo fašistovski prenaneteži.

— **V Trbižu** je bila neka smučarska pridrevica. Prišel je tudi pokrajinski fašistovski komisar Moretti iz Vidma. Domači fašisti so porabili to priliko, da so naglani v Trbiž zastopali drugorodcev in fašistovski tainik Moretti je svedčano razlagal Morettiju, kako je drugorodno prebivalstvo ki je kročko in delavno, zadovoljno s pra-

Industrijskim in veletrgovskim podjetjem.

Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov za Slovenijo v Ljubljani poziva v smislu sklepa občnega zbora dne 3. januarja 1926. vse, da v svojem lastnem interesu kontrolirajo domače trg. potnike z ozirom na njihovo kvalifikacijo. inozemske potnike pa, da li imajo predpisane mednarodne legitimacije.

Naše stanovske tovariše pa pozivjamo, da nam nemudoma javijo vse tvrdke, ki zaposlujejo nekvalficirane potnike kot potnike da bodemo na podlagi teh prijav sestavili sezname v svrhu primerneza priporočila takih tvrdk. odnosno da stopimo z njimi v stik. da dobe priliko preskrbeti si kvalficirane moči!

Spila

je najboljša za šivanje, vezenje in tuknjitanje.

Dobi se v vsaki modni trgovini

Glavna zaloga pri

Djaković i Spiller,

Zagreb, Zrinjski trg 15.

Da najboljši je to znaj, Colombo Ceylon čaj!

Preminul je naš ljubljeni oče, tast, brat in stric, gospod

Miroslav Ambrožič

posestnik.

Pogreb blagopokojnika se bo vršil v ponedeljek, dne 22. februarja 1926 ob 5. popoldne na tukajšnje pokopališče.

V Pestojni, dne 10. februarja 1926.

Mirko, Albin, Malči por. Paternost, Stanko, otroci, ostali sorodniki.

Iz življenja in sveta

Pariško pismo.

(Stanovanjska kriza. — Narodni gospodarski svet. — Nazadovanje francoskega prebivalstva. — Japonska kolonizacija v Franciji. — Fašistovska zmaga nad golobli.)

Pariz, sredi febr.
Kakor v Ljubljani, bi tudi v Parizu zaman iskali stanovanja. Kakor povsod, tudi v francoski prestolnici vlada stanovanjska kriza. Pred vojno je človek, ki je hotel najeti stanovanje, kratkoma napravil sprehod po onem mestnem delu, kjer je želel stanovati in si ogledoval tablice na hišah. Pregledal je v enem popoldnevu pet ali šest stanovanj in se nato odločil, katero bo vzel. Danes ni več tablic in ni več prostih stanovanj. Človek lahko išče dolge mesece, leta semtertja, obljublja dobro napitino, odstotke od najemnine, nagrade itd., ko je pa vsega že sit, se naseli v hotelu, kajti spoznal je, da ni mogoče najti niti velikega, niti manjšega stanovanja.

Vse hiše so polne. Toda zakaj? In kako bi bilo mogoče temu odpomoči?

S tema dvema vprašanji se je bavila zadnje dni posebna komisija in ker je njuni rešitvi tudi za naše razmere zelo važna, hočem o tem natančneje spregovoriti.

Komisija je sestavljena od štiridesetih članov iz vseh plasti družbe, imenovana od bivšega ministrskega predsednika Herriota, da se bavi z velikimi gospodarskimi problemi poveljne dobe.

Ta komisija je točno dognala vzroke stanovanjske krize in možnosti, jo spraviti s sveta.

V Franciji je bilo med vojno 740.000 hiš uničenih, po vojni pa samo 365.000 zopet sezidanih; deficit 375.000 je vsakor ogromen.

Vsaka hiša ima pa svojo življenjsko dobo; pride čas, ko umrje, to se pravi, ko se začne rušiti kljub popravilom. Novih hiš ne zidajo skoraj nič. Stanovanjska kriza je torej konstrukcijska kriza.

Za zidanje je namreč treba kapitala, a za kapital je treba plačevati najemnino, kakor za stanovanje. Ta najemnina je pa predragga.

Izposoditi si denar za visoke obresti, sezidati hišo in dobiti majhno, zakonito določeno najemnino, tega gotovo nihče ne bo storil!

Precej slične razmere vladajo v večini evropskih držav. Stanovanjsko krizo sta že rešili Nemčija in Italija, in Anglija je tudi na tem, da se kriza ukine.

Nemška država da onemu, ki sezida hišo, gotov del obresti kapitala, ki ga je porabil za to, Italija pa je oprostila nove hiše sploh vseh davkov, tako da v obeh državah spet izplača zidati. Francozi se hočejo odločiti za kombinirani italijansko-nemški sistem.

Čudno je to, da francosko prebivalstvo skoraj nič ne narašča, stanovanj pa vedno bolj primanjkuje. Francozi bi si lahko za dober zgled vzeli Japonsko, kjer prebivalstvo naraste letno za 750 tisoč ljudi. Mikadova država šteje letos 84 milijonov prebivalcev, kljub strašnim potresom in katastrofom, dočim ni Francozov niti polovica toliko. Če se bodo Japonci tako množili kakor doslej, jih bo leta 1946. že sto milijonov in bo-

do tako kmalu dosegli Združene države.

Če pa bodo Francozi nadalje nazadovali, lahko začnejo Japonci okoli leta 2026. kolonizirati zapuščene bregove Seine, Garonne in Loire...

Predpust se vendar že enkrat bliža koncu. Človek se tudi njeja končno nasiti, kljub raznim resnim šalam. Omenim samo dve:

Pri velikem predpustnem mednarodnem streljanju na golobe v Monte-Carlu za darilo 50 tisoč frankov in zlato kolajno sta zmagala dva Sicilijanca, fašista. Poslala sta nato brzojavko v vzhicenihih besedah na Mussolinija: ... V imenu ponosnih strelcev, o priliki zmage, ki kaže našo popolno superiornost v tem sportu, prosimo Vašo Ekscelenco, simbol najčistejšega italijanstva ... no, in tako dalje.

Zivela fašistovska zmaga nad golobli v Monte-Carlu! ... se norčuje ob tej priliki francosko novinarstvo.

Da nekateri vzamejo karneval zelo resno, nam kaže odredba občinskega sveta v Nizzi, ki prepoveduje maskam vsako politično, versko, osebno ali vojaško našmolenje.

Če bi se tega dobesedno držali, gotovo ne bi ostalo več dosti smeha in zabave.

Wilhelm Abegg

načelnik pruske policije, ki se pravkar muči v Parizu v zadevi ponarejanja francoskih tisočakov.

Ameriški Harun al Rašid.

Bogata naklonitja ameriških magnatov. V kalifornijskem mestu San Diego je službujoči stražnik nedavno noč našel na klopi v parku spečega mladega, raztrganega moža. Zbudil ga je in pozval k legitimiranju. Ker pa mož ni imel nikakih papirjev pri sebi, ga je stražnik odvedel seboj na policijo in naslednje jutro je možak bil obsojen na teden dni policijskega zapora.

Toda novemu gostu nikakor ni prijala samotna celica, je preko paznika

poslal policijskemu ravnatelju naslednje pismo: »Čast mi je sporočiti Vam, da ste zaprli neprijetno poznatega Edvina Browna. Posedujem 60 tvojnic, 30 hiš in več posestev, katerih inventar bi cenil na 30 milijonov dolarjev. Gotovo ste že slišali o meni, zato Vam pišem to pismo, ker zares ne morem izdržati v samotni celici, marveč bi rajne zopet igral svojo vlogo kot milijarder. Izpustite me torej, ker sem pripravljen plačati globo, kakršne doslej še niste prejeli!«

Poličijski ravnatelj je sicer malce dvomil, da bi bil možganj novega arestanta v redu, vendar pa je odredil polizvedovanje. In je še tekom tistega dne dognal, da ima v zaporu zares čudaškega milijarderja Browna.

Brown ima veselje, da se kakor nekdanj Harun al Rašid preoblečen v potepuha klati po najsiromašnejših mestnih četrtih in študira socialno nepravilnost tega sveta.

Ko ga je policijski ravnatelj izpustil iz zapora, se je razcapani Brown takoj podal domov, se elegantno opravljal in nato z avtom odpeljal k mestnemu županu ter mu radostno sporočil, da proslavlja svojo 100. aretacijo. Ker je videl, da v San Diegu še nimajo azila za brezstrešnike, marveč morajo razni siromaki in potepuhi prenočevati na klopih, kjer jih gotovo iztakne stražnik, poklanja Brown mestni občini 500.000 dolarjev kot prvo nakazilo za gradbo azila. To, pravj ameriški Harun al Rašid Brown, naj bo najprimernejša proslava stote aretacije.

Obenem s to zgodbo prihaja iz Amerike vest o visokem naklonilu Njujorškega magnata Johna C. Andruša za vzgojo mladine. Andruš je ravnal na pustni torek, 16. t. m., čil in čvrst slavil 85. rojstni dan in je v najdostojnejšo proslavo poklonil ogromno vsoto 50 milijonov dolarjev za zgraditev velikega otroškega instituta v Westchesteru. Poleg slobošnega instituta, ki se v kratkem

Miss Helen Wills

Fotografija je bila posneta tekom prvega seta in brzojavno poslana v Pariz, kjer jo je uredništvo »Matina« sprejelo 8 minut in 6 sekund potem, ko je bila oddana v Cansesu.

začne graditi in bo nosil Andrusovo ime, se bodo iz fonda zgradile še nekatere ustanove, med drugim sirotišnica in dečja bolnica. Ti dve stavbi pa hosta nosili ime Andrusove soproge, ki je svoj čas kot mlado dekle prišla v Ameriko brez slehernega ficka...

Desider Raba

tajnik princa Windischgrätzta in njegov najintimnejši zaupnik v ponarejanju francoskih tisočakov. On je hodil v Nemčijo nabavljat potrebni papir in je prvi razpečeval ponarejene bankovce.

Slepota ozdravljiva — pri živalih.

Senzacionalni uspehi ženevskega profesorja Guyenota.

Vsak dan nas znanost preseneti z novim uspehom. Ni še dolgo, kar smo poročali o najnovejših posrečenih zdravljenjih bordoškega zdravnika dr. Boanefona, ki je že nad dvajsetim v vojni oslepelim nesrečnikom povrnil vid. Sedaj pa poročajo švicarski listi o uspehu E. Guyenota, profesorja na ženevski univerzi, ki je sicer za enkrat še malo pomemben, ki pa utegne postati v dohodnem času uprav epohalnega značaja.

Profesor Guyenot se že več let bavi s problemom slepote na živalih. Izvršil je tekom dolgoletnega prakticanja neštivilno eksperimentov na živalih nižjega reda in posrečilo se mu je, da je marsikateri vrnil izgubljeni vid.

V razgovoru z dopisnikom londonskega lista »Daily Express«, je profesor razlagal, kako se mu je posrečil eksperiment na neke vrste močeradu. Prerezal je živali optični živec, ki spaja mrežnico z možgani, radi česar je seveda močerad oslepel. Ta prvi poskus je profesorju služil le v to, da je potrdil njegovo teorijo, da začno namreč očesna vlaknenca takoj po operaciji znova pogantati v smeri proti možganom.

»Očesne celice« je dejal profesor Guyenot, »imajo izrazito lastnost, da hitro regenerirajo prerezana vlaknenca in usmerijo, če so okoliščine ugodne, njihove poganjke proti staremu optičnemu živcu, odkoder dosežejo možgane, radi česar žival zopet spregleda.«

Na podlagi tega dejstva je eksperimentator poskusil s cepitjem oči, ki jih je izrezal zdravemu močeradu ter jih prenesel v očesne votline operirane živali.

»Cepljenje samo na sebi,« je izjavil profesor, »ni bogzna kako delikatna operacija; važno je le, da cepjeno oko obnovi kontakt z možgani. Reči morem, da so moji poskusi, vsaj v teoriji, pokazali pozitiven uspeh.«

Profesor je novinarju pokazal tri močerade, na katerih se mu je operacija posrečila (v vsem je učenjak preizkusil svojo metodo na 84 živalih). Približaj je roko posodi, v kateri se je nahajal operiran močerad, ne da bi se najmanj dotaknil površine vode. V hipu je močerad priplaval na površje in sledil sleherni kretnji profesorjeve roke. To je bilo mogoče le, ker je žival videla.

Protj koncu razgovora je učenjak izrazil upanje, da se mu bodo slični eksperimenti posrečili tudi na podganah in na višje razvitih sesalcih. In poln optimizma je dodal:

»Mislim, da ni več v nedogledni dalji čas, ko bomo lahko rekli o človeku kar moremo danes žal reči samo o živalih: Bodi luč v tvojih očeh!«

Karl Gligorin — izumitelj ali prevarant?

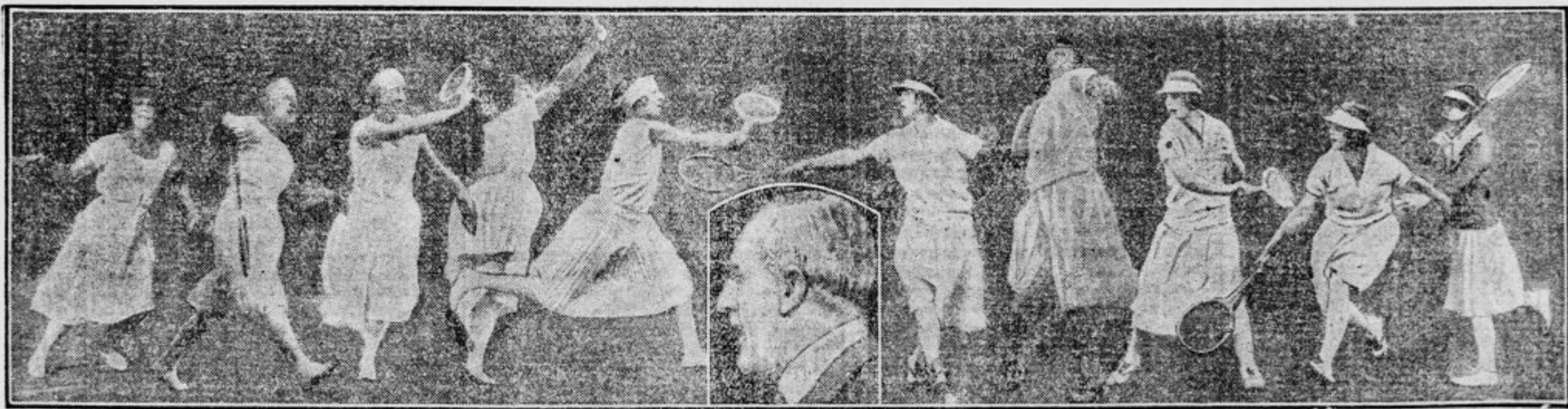
Na Dunaju se te dni vrši intesantni proces proti avstrijskemu avijatikumu Karlu Gligorinu, ki je lani dvignil obilo prahu z vestmi o izumu »rotornega letala«, pri katerem da je uspešno uporabil sistem Flettnerjevega rotorja. Gligorin je imel več predavanj, a za njegov izum se je zainteresirala i francoska i angleška letalska industrija, živalno pa se je o Gligorinu razpravljalo tudi v Beogradu. Toda 7. oktobra je bil Gligorin v Stuttgartu nenadno aretiran in izročen dunajskemu sodišču. Težjio ga razni manjši delikti, glavno pa je vprašanje njegovega »izuma«, o katerem bo zdaj sodišče dognalo, ali gre res za iznajditeljsko mojstrovino ali pa za preračunano sleparstvo.

Nadškof Cieplak umrl

Iz New Jerseyja v Zedinjenih državah poročajo, da je umrl tam v četrtek 18. t. m. znani nadškof Cieplak, ki so ga boljševiki l. 1923. obsodili na smrt, ker je baje organiziral med Poljaki v Rusiji odpor proti konfiskaciji cerkvenih dragocenosti. Cieplak je bil pozneje na intervencijo Vatikana in nekaterih evropskih držav pomiloščen. Na ponovno intervencijo so ga boljševiki osvobodili in odpotoval je najprej na Poljsko in v Rim, potem pa v Ameriko, kjer je podlegel vnetju pljuč.

Se ni davno, ko je vzbudilo ime nad-

Najznačilnejše faze Suzaninih (levo) in Heleninih kretenj na igrišču. V sredini mr. Hilliard, ki je sodil tekmo.

L. N. TOLSTOJ-J. VIDMAR:

Rastopčin-Vareščaginova smrt.

«Jutro» je te dni poročalo o stoletnici smrti Rastopčina, požigalca Moskve. Danes prinašamo izrezek iz romana L. Tolstega »Vojna in mir«, kjer nam uski pisatelj opisuje Rastopčina. Dejanje se vrši tik pred vstopom Napolconove vojske v Moskvo. (Ur.)

... Rastopčin je stal pri vratih na balkonu in je gledal na množico. «Tole so naredili iz mene!» je premišljeval in je čutil, da mu v duši vstaja srč na nekoga, ki bi mu bilo mogoče pripisati krivdo vsega, kar se je zgodilo. Kakor se to čisto primeri vročekrvnim ljudem, ga je imel srč že v oblasti, dasi mu je šele iskal predmet. «Tu je zdaj masa, ta najnižja plast ljudstva, ki so jo dvignili s svojo neumnostjo! Hoče se je ji žrtve,« mu je seglo v misel, ko je ugledal dolgega fantina, ki je mahal z roko. In tako mu je prišlo v glavo, da tudi sam potrebuje žrtev, ta predmet svoje jeze.

— Ali je kočija zaprežena? — je vprašal že drugič.

— Je, svetlost. Kaj pa ukažete glede Vereščagina? Pod stopniščem čaka, — je odvrnil pobočnik.

— A! — je vzkriklil Rastopčin, kakor da bi ga obšel nekaj nenaden spomin ... Stopil je z jezno hitrimi koraki na vnanje stopnišče in se naglo ozrl, kakor da bi nekoga iskal.

— Kje je? — je vprašal grof.

In isti trenutek, ko je to izgovoril, je videl, kako prihaja izza vogala med dvema dragoncema mlad človek z dolgim, tenkim vratom in z napol obrito, toda zaraščeno glavo. Ta mladi človek je bil oblečen v oguljen lisičji, nekoč gizdalinski kožušček, ki je bil pokrit z modrim suknom, in v umazane, koprniaste arestantske hlače, ki so bile zatakajene v umazane in izhojene tenke škornje. Na tenkih slabotnih nogah so viseli okovi, ki so ovirali njegovo odločno hojo.

— A! — je dejal Rastopčin, in je hitro umaknil svoj pogled z mladega moža v lisičjem kožuščku ter je pokazal na spodnjo stopnico: — Sem ga postavite!

Mladenič je ženketajoč z okovi težko prestopil na pokazano stopnico. Prijel je z dvema prstoma ovrtnik na kožuho, ki ga je obdržal in je dvakrat zasukal glavo v njem. Nato je vzdih-

nil in je s pokorno kretinjo sklenil svoje tenke, nedelavne roke pred seboj.

Nekaj sekund, ko se je mladenič ustanavljal na stopnici, je vse molčalo. Le v poslednjih vrstah množice, ki je tiščala naprej, se je slišalo ječanje, stokanje, suvanje in prestavljanje nog.

Rastopčin je čakal, da se bo mladenič ustanovil, kamor mu je pokazal, in se je namršen drgnil z roko po obrazu.

— Ljudje! — je rekel Rastopčin s kovinsko zvonečim glasom, — ta človek, Vereščagin, je tisti lopov, radi katerega je Moskva izgubljena.

Mladenič v lisičjem kožuhu je stal v pokorni pozi, nekoliko sklonjen in je imel roke zložene pred životom. Njegov upadli obraz, ki je izražal brezupnost in ki ga je kazila po eni polovici obrta glava, je gledal v tla. Pri prvih grofovih besedah je počasi dvignil glavo in se je od spodaj ozrl nanj, kakor da bi hotel vsaj vjeti njegov pogled. Na dolgem, tenkem vratu se mu je napela kakor vrvi žila za ušesom in mu je posinele. Obraz mu je naenkrat zalila idečica.

Vse oči so bile uprte vanj. Pogledal je na množico in kakor da bi v izrazu, ki ga je prebral na obrazih ljudi, našel upanje, se je žalostno in plaho nasmeh-

nil, povetil glavo ter prestopil na stopnici.

— Izdal je svojega carja in domovino, predal se je Bonapartu, izmed vseh Rusov je edini osramotil rusko ime in radi njega je Moskva izgubljena, — je govoril z enakomernim glasom Rastopčin, naenkrat pa se je hitro ozrl navzdol na Vereščagina, ki je še vedno stal v isti pozi. Kakor da bi ga bil ta pogled vzpodbodel, je grof dvignil roko in je skoro zakričal v ljudstvo: — Sodite ga po svoji sodbi! Izročam ga vam!

Ljudje so molčali in so le tesneje in tesneje tiščali drug v drugega. Držati drug drugega, dihati v tej okuženi sopari, ne imeti moči zganiti se in čakati nečesa neznanega, nerazumljivega in strašnega, je postajalo neznosno. Ljudje, ki so stali v prvih vrstah, ki so videli vse, kar se je godilo pred njimi, so vsi s široko odprtimi prestrašenimi očmi in z zijajočimi ustmi z naporem vseh svojih sil s svojimi hrbti za drževali pritisk zadnjih vrst.

— Po njem! ... Naj pogine izdajalec, da ne bo sramotil ruskega imena! — je zakričal Rastopčin. — Sekaj! Jaz ukazujem!

Množica, ki je slišala srdite zvoke, ne pa besedi Rastopčinovih, je zaj-

čala pritisnila naprej in se spet ustavila.

— Grof! ... je spregovoril sredi trenutne tišine, ki je zopet nastopila, plahi in hkratu teatralni glas Vereščagina. — Grof, en Bog je nad nami ... je rekel Vereščagin, ko je dvignil glavo, in zopet je kri zalila tolsto žilo na njegovem tenkem vratu in rdečica mu je hitro udarila v obraz in zopet splahnela.

Ni dogovoril kaj je hotel reči. — Sekaj! Jaz ukazujem! ... je zapvil Rastopčin, ki je nenadoma prav tako prebledel kakor Vereščagin.

— Sablje ven! — je kriknil častnik dragoncem in je tudi sam potegnil sabljo.

Drugi, še silnejši val je planil po ljudstvu in ko je prišel do prvih vrst, jih je premaknil in jih opotekaje se vrgel prav do stopnišča. Oni dolgi fantalin je stal z okamenelim izrazom in z otrplo dvignjeno roko tik poleg Vereščagina.

— Sekaj! — je skoro zašepetal častnik dragoncem. Enemu izmed vojakov je nenadoma izkazila obraz besnost in udaril je Vereščagina s topim orožjem po glavi. «A!» je kratko in začudeno vzkriklil Vereščagin in se začudeno ozrl, kakor da ne bi razumel, zakaj se mu je

škofa Jana Cieplaka v evropski javnosti splošno pozornost. L. 1922. je začela sovjetska vlada izvajati novo državno politiko proti katoliški cerkvi v Rusiji. Cerkve so bile z vsem premoženjem proglašene za državno last, dasi so jih Poljaki ustanovili za lastnimi, torej privatnimi sredstvi. Vlada je izdala tudi dekret, da lahko dajejo krajevne oblasti cerkve vernikom v najem in se imajo v bodoče župniki voliti po sovjetskih predpisih. Vsem moškim in ženskam do 18. leta je bil katekizem kot učna knjiga prepovedan. Nadškof Cieplak se je na čelu mnogih drugih cerkvenih dostojanstvenikov odločno uprl temu nasilju sovjetske vlade. Važno ulogo je igralo tudi vprašanje cerkvenih dragocenosti.

Boljševiki so nadškofa Cieplaka in prelata Budkiewicza aretirali in poslali v Moskvo, kjer sta se morala z nekaterimi drugimi cerkvenimi dostojanstveniki zagovarjati pred revolucionarnim sodiščem. Državni pravdnik Krikenko je zahteval za vse obtožence smrtno kazen, ki jo je najvišje sodišče tudi izreklo. Ko pa so med razpravo o pomiloščenju ugotovili, da je Cieplak kmetškega rodu in ko je pritiskal na boljševike tudi Vatikan, je bil Cieplak pomiloščen. Prelata Budkiewicza so pa boljševiki v kleti moskovske čezvračke ustrelili. Cieplak je bil obsojen na 10 let ječe, toda papež se je obrnil na takratnega angleškega ministrskega predsednika Macdonalda in tako je bil Cieplak na Macdonaldov pritisk osvobojen, narkar je za vedno zapustil meje svoje domovine.

Ponočni Peking.

(Vtisi sovjetskega diplomata iz »Krasnaje Gazete«.)

Večer. Ves Peking je eno samo morje migljajočih lučk. Zažarilo električni tulipani, zasvetilo se strehe evropskih hotelov, kjer plešejo tuji fox-trott. Sem in tja tečejo dvojni ognji rikšev s svetilkami, ki vise na obeh straneh vozičkov. Zibljejo se peestre svetilke pešev, ki kažejo pot. Pred poslopjem kinematografov, kjer igrajo ameriške filme, so zajezili rikši vse trg. Na koncu predstave, ko se prikaže občinstvo, se jih loti nepopisno razburjenje.

Rikše so osvojlji Peking pred kratkim: pred 25—30 leti. Pravijo, da je pripeljal enega iz Ceylona nek pastoz za svojo bolno ženo, ki ni mogla hoditi. Od teh dob so si nabavili rikše tudi Kitajci, ker so bili cenejši kakor palankini, za katere je potrebno veliko nosačev. Zdaj je v Pekingu več podjetnikov, ki izrabljajo revščino »človeka - konja«. Rikša jam plača mesečno najemnino za voziček, ga popravlja, plača mestni davek in darila stražnikom, da mu končno nič ne ostane... Rikše so kmečki sinovi, nimajo strehe v mestu in prenočujejo kar na ulici, kjer čepljo z obrazom v mehki blazini sedeža. Po par letih dobij vsak rikša srčno napako. Živijo sploh jako kratko: pljučnica in jetika...

Zdaj so zgradili v Pekingu tramvaj. Ko je prišel prvi voz, so se vlegli rikše na tračnice in ga dolgo niso pustili naprej. Mi, doma iz Rusije, se dolgo ne moremo navaditi rikš. Ti pa ne razumejo, zakaj hodimo peš in mislijo, da je to vsled skoposti: »Ljusika (Rusi) so stiskači«, tako govore. Tuji ne položijo nikoli denarja rikši na roko, temveč vržejo novce kar na tla. Govoriti z rikšo javno, na ulici, bi pomenilo, kakor povejo Kitajci, »izgubiti obraz«. Evropeji izkazujejo neizrečeno prezirljivo zaničevanje letalcem, časnikařev, diplomatov, ki pogoste rikše z sladoledom, in jim dajo tudi par prijaznih besedi.

Za mestnim obzidjem za nebeškimi vrati je živahen orientalski bazar Čen-Men. Nepopisni kupi pestrega blaga — baržunaste halje, svilene bluze, vezenične, copate, srebrni kinč...

Od Čen-Mena se prične razsvetljena »čajna četrt«. Ulice so kakor špranje. Povsod stoje prodajalci sadja in sladolarji.

Pisana vrata čajne hiše peljejo v tesen hodnik. Vrata, star Kitajec, mirno večerja in se ne zmeni za nas. Pridemo v notranje dvorišče, kamor gleda nebroj s papirjem prilepljenih duri in oken. Od nekje donj mandolina. Na dvorišču so otroci in »ame« (pestanje) z dojenčki. Vse je rodbinsko preprosto. Gospodar

poje goste z nizkimi pokloni noter. Oprema je napol evropsko: miza sredi sobe, v oglu omara in vaze s papirnatiimi cvetkami. Na eni steni slika kitajskega generala, na drugi veliko ogledalo. Pod krovom stoji nizek divan, pregrnjen s spalno rogoznico. Kup blazin. Zgoraj, pod krovom, visi svetilka. Prikažejo se dame in deca. Kakor v Evropi prinesejo čaj, cigarete in slaščice. Vsaka gospodična v čajni hiši ima sorodnike, ki hočejo tudi zaslužiti: ti strežejo navadno gostom. Starši, ki prodajo hčerke v čajno hišo, za visoko ceno, si izgovorijo navadno še prevžitarstvo in dobe tudi hrano in stanovanje. Kitajci ne smatrajo, da je poklic

»Čajnih strežnic« sramoten. Večkrat se omoži deklet iz čajne hiše naravnost v ugledne meščanske rodbine. Naša zapadna sirovost je omiljena v tej stari kulturni deželi. Obiskovalec čajne hiše more dvoriti gospodični več tednov, včasih tudi mesece. Dekle ima pravico volitve. Če ji je gost všeč, mu da posetnico in ga povabi. Oni, ki ne dobi posetnice, more razumeti, da je odslovljen. Mesto Peking čista čajne hiše, ker mu nesejo največ dohodkov, saj plačujejo davke. Čajne hišice tvorijo veliko četrt za trgov Čen-Men ter jih je več vrst in razredov.

Gunnar Tolnaes v Prazi

Praga, sredi februarja. Pretekli ponedeljek je predaval v dvorani »Lucerne« slavnii filmski igralec Gunnar Tolnaes o svojih doživljajih pri filmu. Bilo je to prvo predavanje take vrste, prvi primer, da se je filmski junak odločil stopiti z bele, platnene ploskve v dvorano in spregovoriti svojim oboževalkam resnično, govorjeno besedo.

Če je bila cela prireditev izvrstno pogodena spekulacija prireditelja, ali pa samo slučajna domisljica Tolnaesa samega — naj bo kakor hoče resnica je, da se je stvar sijajno posrečila in da ji bodo v najkrajšem času sledile podobne boljše ali slabše prireditve.

Ko je umrl slavnii filmski prvoočevnik Waldemar Psilander, je časopisje beležilo, da se je udeležilo njegovega pogreba 20.000 žensk. Takrat sem pri teh vesteh zmalajel z glavo, danes verjamem. Verjamem tudi, če bi mi kdo dejal, da jih je bilo 40.000. Je to čudovita zadeva z dušeslojem današnje žene, današnjega dekleta; in kdor je videl Tolnaesov sprejem v Prazi, njegovo predavanje in zlasti zaključek tega »zgodovinskega« dogodka, ta je upravičeno podvomil, če je današnja, moderna, sport uganjajoča in vse mogoče pleše plesoča žena čisto »pri sebi«.

Za pri njegovem prihodu v Prago se je zbralo na kolodvoru toliko žensstva, da oficijelni radovedneži, kakor so n. pr. novinarji, niti prostora niso dobili. Na peronu, pred peronom, v vestibulu, pred kolodvorom vse polno samih devojč, starih in mladih, lepih in bolj čudnih, z mikadom in brez njega; dame, o katerih bi človek vendarle mislil, da jih bo vsaj malo sram, nositi tako očitno na ogle svojo filmsko bolezen, in pa šolarke, pomešane s kuharicami in služkinjami.

Prizor, ki je, kakor nikdar poprej, dajal priloiko premotriti z enim pogledom ženski svet od najnižje do najvišje stopnje velikomestnega prebivalstva!

Na srečo je Gunnar Tolnaes resen človek, ki je rekel, da ne gre do skrajnosti izrabljati požrešnosti razpaljenih Amaconk. Zvečer pa se je trlo pred blagajno in v pasazi palače Lucerne toliko ljudstva, da ne rečem zopet žensstva, da je ojačena policijska straža le z največjo težavo in za silo vzdrževala red.

Vse je hotelo videti slavnega zvezdnika, o katerem je šla povest, da je najlepši človek na svetu.

Nekake trideset ure pred začetkom predavanja je prišel. V prvem trenutku tudi resnejšega opazovalca prešine nekako zadovoljstvo, nekaka zavest zgodovinskega trenutka, ki se mogoče ne povrne nikoli več in je tolikim tisočem le neizpolnjivo hrepenenje!

In kakor stari, zgodovinski predani monarhi naposlednejše preteklosti, se je tudi Tolnaes potrudil pozdraviti Prago v njenem domačem govoru. Njegov norveški, trdi »Nasstar« je bil bolj komičen kakor iskren, vendar pa je z vsako drobtinico zadovoljna množica zatulila navdušenja in treba je bilo energičnega dela straže, da se slavnega moža dekleta niso lotila dejasna: Z obknji in poljubli!

Ko se je predrenjal in izgnil po stopnišču v dvorano, se je zgrnila za njim množica, kakor ogromno morje in le nekaj sto devojč, ki niso dobile več vstopnice, so v oboževanja vredni vstrajnosti postavile špalir, z namerom počakati čudovitega moža, ko se bo vračal po končanem predavanju.

Dvorana pa je šumela in sopla, prenapolnjena in pregreta. Šumela mrzličnega pričakovanja, ki naj ji prinese največje, napomembnejše tega čudnega stoletja.

Gledal sem ta svet (po večini dekleta višjih semestrov), s kako neverjetno razgreto fantazijo in oboževanjem so pričako-

vale prvega pojava Tolnaesovega. Izvrstnega češkega recitatorja Dobrovolnja, ki ga sicer ne morejo prehvaliti in preploskati, bi danes najraje spodile, nagnale z odra, ko jim je v kratkih besedah hotel raztolmačiti namen, jedro in vsebino Tolnaesovega predavanja.

»Kaj predavanje!« sem slišal krog sebe marsikak srčan mikado, »kaj nam bo predavanje! Naj govori kar hoče, samo pride naj že!«

Bil bi lahko Čuhakafer in vendar bi ga v tem primeru razumela vsa praška dekleta! In gospe tudi, seveda! Imel sem o slednjih vedno nekaj boljše mnenje, toda to pot so me tudi one temeljito prevarile. Doslje pač še moške, gospodje, soprog, niso znašali sredstva prepovedi, s katerimi bi zabranili v temnih kinoglediščih pokoketrirati z »nebeškimi« Tolnaesom na platnu!

Po nekoliko preveč oficijelnih nagovorih in razlaganih slavnemu občinstvu je kotično vstopil tudi Gunnar Tolnaes.

Sedma in Somora! Blaznost! Rlovenjel! Teptanjel! Strah treznejših, da se podre, zruši cela dvorana, ogasnelo luči in da v katastrofi pogine tisočglava množica! Kaj brezštevlni poltoni, kaj brezskonični migljaji, kaj posredovanje preplašenega Impresaria — vse nič! Sedaj bomo ploskali, da se v miru nagledamo, da se naplomo do dna njegove lepote, da si ga vsesamo za večne čase v svoj spomin...

Tak je prvi vtis ob pogledu na pobesnelo dvorano, ki je nabita po vrčih z ženskami.

Ce pa prične človek razmišljati, hotoč razumeti to čudno publiko — našde kmalu pravo pot in razumevanje niti ni tako hudo komplicirano.

Gunnar Tolnaes je res izredno lep človek. Moško lep in ne več najmlajši. Njegovi sicer še bujni, črni lasje gotovo niso brez barve in njegovo lepo klesano lice brez šminke govori jasno besedo o lepem številu let. Njegove kretnje so umerjene, samozavestno uljudne, in nikomur ne pride na misel, da bi bila njegova velika, svetovna slava po polovici tudi le spretna reklama.

Potem je pričel govoriti. Nemško. Amundsen je bil prvi Norvečan, ki sem ga slišal predavati v nemškem jeziku, in sodeč po njem, sem bil mnenja, da bo tudi Tolnaes izgubil v slab, trdo izgovarjavi velik del učinkovitosti. Toda motil sem se.

Gunnar Tolnaes govori krasno nemščino, odrsko izdelano, ki priča, da je moral tudi kot odrski igralec posežati nemška gledališča. Njegov temno barvan bariton, zmolen občirne modulacije, je segel devojkam do najsritejšega kotička srca in navsezadnje res ni čuda, da so tako pobesnele.

Vendarle nekaj v Tolnaesu, ki ga mogoče edinega med njegovimi kolegi usposoblja tako uspešno nastopati za predavalno mlizco!

Govoril je stvari, ki so nam po večini že znane in ki jih je očitno govoril samo zato, da sploh kaj govori. O svojih početkih in študijah v zgodni mladosti. Da je študiral in končal medicino, nastopal v diletantskih dobrodelnih društvih, igral potem lisenovo glavne vloge z vedno naraščajočim uspehom, doktor ga niso odrske deske popolnoma premotile in se je njegov mladostni sen končno le uresničil. Postal je po dovršitvah svojih študij gledališki igralec. Staršem je stvar toliko prikrival, doktor nso prinesle novice daljših člankov o njegovih umetnosti in je mogel potem starše prepričati, da bo bolje, ako ostane igralec, kakor če postane zdravnik. Pred trinaštetimi leti je prestopil k filmu. Njegova največja in doslej najboljša vloga je bila »Maharadžin ljubljencek«. S tem filmom je zaslovel na mah po vsem svetu in ko so po petih letih za jubilej priredili še nadaljevanje tega, tudi etično dovolj močnega filma, se je postavil Tolnaes na vodilno in tedaj skoro brezkonkurenčno mesto najpopularnejšega

Danes: MACISTE KRALJ SARDINIJ

Razkošno opremljeni monumentalni film poln šale, smeha, vratolomnih pustolovščin, napeto zanimivih scen ter ljubavi in maščevanja dobrega nad zlim.

Maciste kot kavajir in knez. — Skok s tretjega nadstropja v dveuri auto. — V zankjo vjet. — Mrtvj vstajajo. — Gala predstava v velikomestnem varietelu — Slavnostno kronanje. — Krasi obrabi. — Izvrstni tipl. — Osobito lepe igralk. — Bogata oprema. Predstave danes ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9.

JUTRI V PONEDELJEK ODPADJE vsled koncerta večerne predstave ter se velfilmi »Maciste kralj Sardinije« predvaja samo ob 4. in pol 6.

Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstava. Preskrbite si vstopnice v predprodaji.

»Elitni Kino Matica« vodilni kino v Ljubljani. Tefelon 124.

in najboljšega filmskega igralca.

Tudi o filmu je povedal nekaj zanimivih stvari. Današnji film pojava na učinkovitosti; nesmisel in bedastoče v filmu bodo morale prenehati in se umakniti boljšemu, literarnemu sujetu, predvsem dramatičnim priznanih aktorjev, pretekle in sedanje dobe. Kulminacija filma še ni dosežena; prišel bo v kratkem čas, ko bo morala tudi naštrožja kritika priznati, da je tudi film polnovredno sredstvo, s čigar pomočjo se dajo predvajati čiste umetnine.

Ko je zaključil svoje enourno predavanje, so se zgrlele neskončne mase v en sam val, ki je prišel k uničujočo silo proti odru, in kar je bilo pričakovati že spozetka — to se je ob koncu zgodilo. Ženske ročice, te neže in nič hudega zmogne — so se Tolnaesa lotile dejansko. Ker se — kakor je znano — od živega telesa ne da ničesar odtrgati — za spomin seveda — so se lakomne devočke lotile njegovega fraka... Vleklo so ga za škrice, trgale in vpile, in re je bilo nekaj tako srečnih in »od Boga skozi veliko okno pogledanih«, ki so vlovile košček, krpico njegovega raztrganega fraka!

Baje bo to čez leta, namočeno v žganju, izvrstno zdravilo proti želočnim krčem.

Tolnaes je v resnični nevarnosti za življenje pobegnil skozi stranska vrata. Ženske pa so pritiskale za njim. Nekaj jih je radi neuspeha pri trganju fraka omedlelo. Ena je dobila krče. To je bila tista, ki je nosila seboj meter visoko fotografijo Tolnaesovo in čakala, da se Tolnaes nanjo (na fotografijo namreč) podpiše.

»Bože,« sem si mislil in strah me je lovilo, »kaj bi bilo v Tolnaesom, če bi naš družabni red zahteval, da bi moral vsem devojkam, kakor pravimo, »vračati« ljubezen v isti meri, kakor je gorela v tisočerihih sroih praških deklet!

Pavel Debevec.

»Kralj Kitajcev« v Liverpoolu obsojen na smrt. Iz Londona poročajo, da je bil pred par dnevi v Liverpoolu obsojen na smrt ondosti »kralj Kitajcev«, najbogatejši Kitajec, ki živi v Evropi, Lock-ah-tam. Obsojen je bil radi umora svoje žene in dveh hčera. Lock-ah-tam je poslušal smrtno sodbo molče s prekrizanimi rokami in ni dal na vprašanje sodnika, če ima kaj pripomniti v svoje opravilico, nobenega odgovora. V sodni dvorani navzoče občinstvo, med katerimi je bila posebno številno zastopana ki-

tajska kolonija, so je bridko jokalo in ženo so celo skušale doseči rob njegove obleke, da bi jo poljubile. Bogatašev branilci je skušal doseči oprostitev klijenta na ta način, da ga je dal zdravniško preiskati in ugotoviti, da je epileptičen, kar mu pa seveda ni niti najmanj pomagalo. Lock-ah-tam se bo torej v kratkem preselil na onl svet.

»Avstralska ekspedicija na severni tečaj. Avstralski kapitan Wilkins, ki se je med svetovno vojno odlikoval z veliko hrabrostjo na francoskem bojišču, namerava v kratkem poleteti na severni tečaj. V ta namen se je že vkrcal na ladjo v njujorškem pristanišču. Na krovu ladje se vozita s njim dva ogromna zrakoplova. Wilkinsov načrt je, doseči severni tečaj še pred Amundsenom. V značne višave se bo dvignil v Farbanku.

»Upor v kronstadtski kaznilnici. Iz Boskarešnje poročajo, da je nastal pred dnevi v kronstadtski kaznilnici resen upor jetnikov. Zločinci, ki so obsojeni na težko ječo, so stili orožja in skušali pobegniti. Ustavila se jim je šele straža pri izhodu. Med jetniki in čuvaji se je razvila krvava bitka, v kateri je bil en kaznjencev ustreljen, devet pa jih je pobegnilo v planine.

»Lastnik ameriškega gledališkega trupa na Dunaju. Na Dunaju se že nekaj dni mudi Mr. Joe Shubert, ki se nahaja na daljšem potovanju po Evropi, kjer se dogovarja glede gostovanj evropskih gledališč v Ameriki. Shubert je lastnik največjega gledališkega trupa na svetu, ki razpolaga z nič manj kot z dvesto gledališkimi zavodi, združenimi pod naslovom »Shubert Theatrical Company«.

»Še ena ekspedicija na severni tečaj. Ameriška poročila Ogden in Wade, znana po svojem poletu okoli sveta, se bavita z načrtom poleta na severni tečaj. Dvignila se bosta na rtu Barrow. V ta namen sta že izstopila iz ameriške armade. Njuni ekspediciji se bo pridružil še več letalcev; denar za drzno podjetje na so sklenili naprati slušatelji visokih šol v Harvardu, Yaleu in Princetonu.

»Polet čez veliki Zvonar. Iz Stuttgarta prihaja poročilo o novem rekordnem poletu zrakoplova tipa Mercedes-Daimler, ki nosi značko »L 20«. Letalo se je dvignilo pod vodstvom pilota Hansa Gutterja in inženjerja Dr. Wernerja Langsdorfa v značne višave ter je preletelo razdaljo med Zellom in Beljakom. V Beljaku se je gladko spustilo na zemljo. Letalo, ki predstavlja tip lahkega zrakoplova, ima motor z dvema cilindroma 19 HP, Mercedes. Polet se je izvršil brez najmanjše zaprke in letalo je kmalu po pristanku zopet odletelo v smeri proti Dunaju.

to pripetilo. Prav tak stok začudenja je šel skozi množico. »O, Jezus!« je nekdo žalostno zaklical.

Toda takoj za tem vzlikom začudenja, ki je Vereščagin ušel, je žalostno zakričal od bolečine in ta krič ga je ugonobil. Ona do skrajnosti napeta pregraja človeškega čustva, ki je še zadrževala množico, se je v tistem trenutku pretrgala. Zločin je bil pričet, treba ga je bilo dovršiti. Zalostni stok očitka je prevplil grozno in jezno rojenje množice. Kakor poslednji sunek, ki razbija ladje, je planil iz vslednjih vrst zadnji nezadržljivi val, udaril prve, jih podril in vse pogoltnil. Oni dragonec je hotel ponoviti svoj udarec. Vereščagin se je zakril z rokami in je s krikom groze planil proti ljudstvu. Dolgi fantin, na katerega je naletel, ga je zgrabil za tenki vrat in je z divjim krikom z njim vred padel pritiskajočemu in navaljujočemu ljudstvu pod nogo.

Eni so bili in trgali Vereščagina, drugi dolgega fantina. In kriki poteptanih in stislih, ki so skušali rešiti dolgega fantina, so samo še drastili besnost množice. Dragonci dolgo niso mogli rešiti krvavega in skoro do smrti pretepenega delavca. In kljub vročični naglici, s katero je množica skušala

končati pričeto dejanje, da tisti ljudje, ki so Vereščagina bili, dušili in trgali dolgo niso mogli ubiti; toda množica jih je stiskala od vseh strani in se je z njimi na sredi zaganjala zdaj sem zdaj tja in jim ni dala, ne da bi ga pokončali ne da bi ga pustili.

»Pa ga s sekiro ali kaji... Ali ste ga...? Izdajalec, Krista je prodal...! Še je živ... je trdoživ... Saj je zaslužil tako smrt. S sekiro...! Ali je še živ?«

Sele, ko se je žrtev jenjala boriti in se je mesto njenih vzrikov zaslišalo enakomerno zategnjeno hropenje, se je jela množica okrog ležečega okrvavljenega trupla hitro prestopati. Vsakdo je pristopil, pogledal, kaj se je zgodilo, in so je z grozo, z očitkom in z začudenjem umaknil nazaj.

»O, ljubi Bog, ljudstvo je pa res kakor zver; kako naj bi bil še živ!« se je slišalo v množici. »In še mlad fant je bil... gotovo iz trgovske rodbine. Saj pravim, ljudje...! Pravijo, da ni pravi... Kako da ne... O, ljubi Bog...! Napačnega so pretepli; pravijo, da je komaj še živ... Ljudje, ljudje... kdo bi se ne bal!« so sedaj govorili isti ljudje in so z bolestno žalostnim izrazom gledali mrtvo truplo s posinlim, s krvjo in prahom pamaza-

nim obrazom in z razsekanim tenkim vratom.

Prizadevni policijski uradnik, ki je smatral za nespodobno, da bi ležalo truplo na dvorišču njegove svetlosti, je ukazal dragoncem, naj odvedejo mrtliča na cesto. Dva dragonca sta prišla za polomljene noge in sta potegnili truplo za seboj. Okrvavljena, s prahom pomazana, mrtva, brita glava na tenkem vratu se je preobrčala in se vlekla po tleh. Ljudstvo je tesnilo v stran od trupla.

Tedaj, ko je Vereščagin padel in se je množica zdvijim rojenjem zgrnila in zamajala nad njim, je Rastopčin nenadoma prebledel in je krenil, ne da bi sam vedel po kaj in kam z urnimi koraki in s povešeno glavo po hodniku, ki je vodil v sobe nižjega nadstropja, mesto da bi šel k zadnjemu stopnišču, kjer so ga čakali konji. Njegov obraz je bil bled in grof nikakor ni mogel ustaviti spodnje čeljusti, ki mu je drgetala kakor v vročici.

— Svetlost, semkaj... kam izvolite? Izvolite sem... — je spregovoril za njim drgetajoč, prestrašen glas.

Grof ni imel moči odgovoriti in se je pokorno okrenil ter šel, kamor mu je bilo rečeno. Pri zadnjem stopnišču je stala kočija. Oddaljeni hrup rjoveče

množice se je slišal tudi tukaj. Grof je naglo sedel v voz in je velel peljati v svojo predmestno hišo v Sokolnikih.

Ko je dospel do Mesarske ulice, kjer ni bilo več slišati vpitja množice, se je pričel kesati. Z nejevoljo se je zdaj spomnil razburjenja in strahu, ki ga je pokazal pred svojimi podrejenimi. »Ma sa je strašna, masa je ostudna«, je mislil po francosko. »To so kakor volkovi, z ničemer jim ne zadostiš razen z mesom«.

— »Grof en sam Bog je nad namil« se je naenkrat spomnil Vereščaginovih besedi in neprijeten občutek mraza je zagomazel grofu Rastopčinu po hrbtu. Toda to čustvo je bilo trenutno; in grof Rastopčin se je prezirljivo posmehnil samemu sebi. »Imel sem druge dolžnosti« — je pomislil — »treba je bilo ljudstvo nasititi. Veliko drugih žrtev je že poginilo in jih gine za občo blaginjo; in pričel je premišljevat! o tistih splošnih dolžnostih, ki jih je imel napram svoji rodbini, napram svoji (poverjeni mu) prestolnici, in o samemu sebi — ne kot o Fjodorju Vasiljeviču Rastopčinu (menil je, da Fjodor Vasiljevič žrtvuje samega sebe za občo blaginjo), marveč o samemu sebi kot vrhovnemu poveljniku, o predstavniku oblasti in kot o carjevem pooblaščenču. Če

bi bil jaz samo Fjodor Vasiljevič, bi bila pot mojega življenja čisto drugače začrtana, toda jaz sem moral ohraniti i življenje i dostojanstvo vrhovnega poveljnika.«

Ko se je nalahko zibal na mehkih vzmeteh kočije in ko ni bilo več slišati zvokov množice, se je Rastopčin fizično pomiril, in hkratu z fizičnim pomirjenjem mu je razum potvoril še razlog za pravno pomiritev. Misel, ki je Rastopčina pomirjevala, ni bila nova. Odkar svet eksistira in ljudje ubijajo drug drugega, ni še nikoli niti en človek izvršil zločina nad svojim sočlovekom, ne da bi se miril s prav to mislijo. Ta misel je »le bencil public«, predpostavlja na blaginja drugih ljudi.

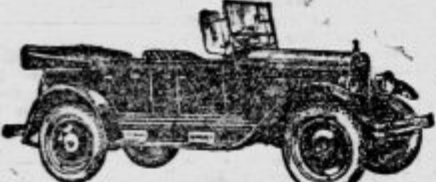
Za človeka, ki ni v oblasti strasti, ni ta blaginja nikoli določena. Človek, ki izvršuje zločin, pa vselej, točno ve, v čem je ta blaginja. Tudi Rastopčin je zdaj vedel.

Ne le, da si ni v svojem premišljevanju očital zločina ki ga je storil, marveč je bil še zadovoljen sam s seboj, da je znal tako dobro izkoristiti priliko in da je kaznoval zločina in hkrati potolažil množico.

»Vereščagin je bil sočen in obsojen na smrt«, je premišljeval Rastopčin (da si je senat obsodil Vereščagina samo v

MALI 4 CILINDER 20 H. P.

Blokmotor — Ventil zgoraj — Suha spojka — 3 prestave 2 zavori ...

CENA FRANKO LJUBLJANA: DIN 52.000

CHEVROLET

MODEL LETA 1926 ZASTOPA ZA SLOVENIJO HRVATSKO IN SLAVONIJO V. & M. BAREŠIČ & Co.

OAKLAND 6 CILINDER 40 H. P.

Blokmotor — Ventil spodaj, NOVOŠT: balancer, filter za zrak in olje ...

CENA FRANKO LJUBLJANA: DIN 95.000

Oddaja se podzastopstva za: MARIBOR, CELJE, PREKMURJE, KARLOVAC, SUŠAK

Vdova ... Kladivo ...

Kladivo ... Klavir ...

Javna zahvala ... Klub Primorsk ...

Ocarinjenje ... vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih ...

Mektografski, kopirni, računski in povečeni zvitki ...

Advertisement for a man's face with a cigarette, 'Zdravje je pol bogastva'.

Ženitve ... V svrhu ženitve ...

Razno ... Galanterijo ...

zlat prstan ... zlat prstan ...

ZLATA JAMA. Stara, dobro uvedena trgovina z železnino ...

50 let obstoječa tvornica usnatih rokavic v Čehoslovaški ...

Brhek fant ... 23 let star, srednje postave ...

Oddajte takoj moške slavnice v snaženje ...

zlat prstan ... zlat prstan ...

Išče se inženjer ... s prakso, po možnosti oblastveno ...

Kupujem stalno kostonjev les za tanin ...

Mladenič ... 22 let poročni s gospodino ...

Govoritev gostilne ... pri Lozaru, Rožna ul. 15 ...

zlat prstan ... zlat prstan ...

Išče se inženjer ... s prakso, po možnosti oblastveno ...

Pšenična moka ... najboljša kvaliteta, pšenični otrabi ...

Amerikanec ... (travec, kavarinar ali gostilničar ...)

Govoritev gostilne ... pri Lozaru, Rožna ul. 15 ...

zlat prstan ... zlat prstan ...

Lesno podjetje ... na Bledu sprejme moško ali žensko pisarniško moč ...

Ljubljanski Sokol naznanja svemu članstvu ...

Pes volčje pasme ... 7 mesecev star, se je zatekel ...

Sokol I v Ljubljani ... Godišnji odsek ...

zlat prstan ... zlat prstan ...

Potnika ... ki bi prevzel poleg svojega, še tako dobro vpeljan predmet ...

brat Bernard Cescutti ... Dolžnost naša je, da ga spremimo na poslednji poti ...

Zatekel se je pes ... rjave volčje pasme, star 8 mesecev ...

Slovenke ... kandidiranje za VIII. kurs ...

zlat prstan ... zlat prstan ...

Potnika ... ki bi prevzel poleg svojega, še tako dobro vpeljan predmet ...

Kdor oglašuje, ta napreduje! ...

Pes doberman ... Meste pasma, se prodava v Rožni ulici št. 15 ...

Izjava ... Podpisani Fran Krejčič ...

zlat prstan ... zlat prstan ...

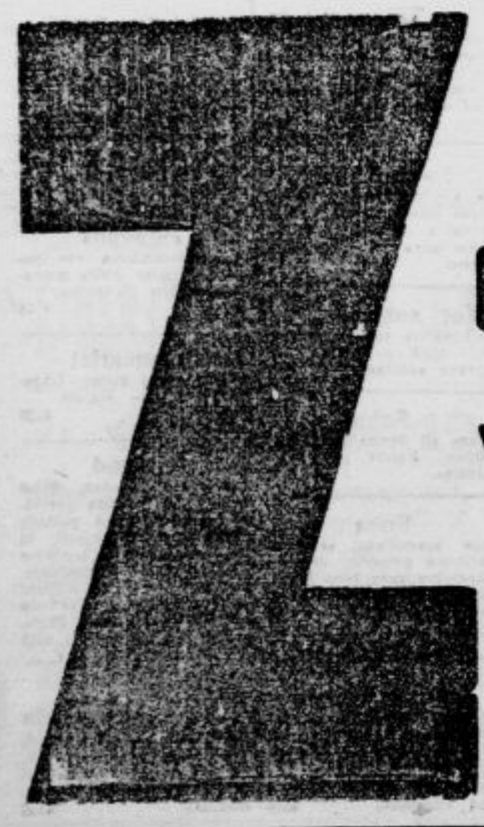
Potnika ... ki bi prevzel poleg svojega, še tako dobro vpeljan predmet ...

Klavir ... Tovarna in salona klavirjev ...

Izjava ... Podpisani Fran Krejčič ...

zlat prstan ... zlat prstan ...

Cinkarna d.d. Celje Išče za takoj strojnega kličavničarja ...

LATNIKI V MILU „GAZELA“

Da se cenjem odjemalcem našega priznanega mila „GAZELA“ oddolžimo, smo se odločili, da jih za njihovo dolgoletno naklonjenost ...

samo prvovrstno in pravo milo „GAZELA“